

БАЁНИМА
айбланувчи тариқасида сўроқ қилиш тўғрисида

2025 йил 30 январь

Нукус шахри

ДХХ Қорақалпогистон Республикаси бўйича бошқармаси Тергов бўлими терговчиси адлия катта лейтенант О.Ж.Кдырбаев, хизмат хонамда, ҳимоячи “Simay Kom” адвокатлик фирмаси адвокати У.Давлатовнинг иштирокида, Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 36, 90, 92, 96-111-моддаларининг талабларига риоя қилиб, қуйидаги шахсни айбланувчи тариқасида сўроқ қилдим:

Сўроқ бошланди : соат: 10 : 05 да Сўроқ тамомланди: соат: 12 : 46 да

Фамилияси, исми, шарифи	Абдраманов Жеткербай Дарьябаевич
Тугилган куни	23.08.1989 йил
Тугилган жойи	Қонлиқўл тумани
Миллати	Қорақалпоқ
Фуқаролиги	Ўзбекистон Республикаси
Маълумоти, касби	Ўрта
Ишжойи, лавозими	Вақтинча ишсиз
Яшаш жойи	Қонликул тумани, “Сари алтин” ҚФЙ, “Куроз чукур” кўчаси, 181-йда доимий рўйхатда туриб, истиқомат қиласди
Оиласи мактаби	Бўйдоқ
Шахсини тасдиқловчи хужжат	КА 1173020 серия ва рақамли фуқаролик паспорти
Судланганлиги	Муқаддам судланмаган
Депутатлиги	Депутат эмас
Ҳарбий хизматга мажбуrlиги	Ҳарбий хизматга мажбур эмас
Мукофотланганлиги	Мукофотланмаган
Жабрланувчи алоқаси	Йўқ
Айбланувчига алоқаси	Ўзи

Тергов ҳаракати бошланишидан олдин, айбланувчига унинг Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 46-моддасида кўрсатилган хукуқ ва мажбуриятлари тушунтирилди:

Айбланувчи: ўзининг нимада айбланаётганлигини билиш; қамоққа олинганлиги ва турган жойи тўғрисида адвокатга ёки якин қариндошига телефон орқали қўнғироқ қилиш ёхуд хабар бериш; ҳимоячига эга бўлиш ҳамда учрашувларнинг сони ва давом этиш вақти чекланмаган ҳолда у билан холи учрашиш, ушбу Кодекс 230-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно; ўзига кўйилган айблов юзасидан ҳамда ишнинг бошқа ҳар қандай ҳолатлари бўйича кўрсатувлар бериш ёхуд кўрсатувлар беришдан бош тортиш ва кўрсатувларидан жиноят ишига доир далиллар сифатида унинг ўзига қарши фойдаланилиши мумкинлиги ҳақида хабардор бўлиш; ўз она тилидан ҳамда таржимон хизматидан фойдаланиш; ўзининг ҳимояланиш хукуқини шахсан ўзи амалга ошириш; илтимоснома бериш ва рад қилиш; далиллар тақдим этиш; суриштирувчи ёки терговийнинг рухсати билан тергов ҳаракатларида

иштирок этиш; суриштирув ёки дастлабки тергов тамом бўлганидан сўнг ишнинг барча материаллари билан танишиб чиқиши ҳамда ундан зарур маълумотларни ёзиб олиш, материаллар ва хужжатлардан техника воситалари ёрдамида ўз ҳисобидан кўчирма нусхалар олиш ёки улардаги маълумотларни ўзга шаклда қайд этиш; жиноят ишининг суриштирувчи, терговчи ёки прокурор томонидан тутатилганлигига қарши эътиroz билдириш ҳамда суд муҳокамаси ўтказилишини талаб қилиш; ярашув тўғрисидаги, амнистия актини кўллаш ҳақидаги ишлар бўйича, биринчи инстанция ва апелляция инстанцияси судининг мажлисларида, суднинг рухсати билан эса, кассация ва назорат инстанциялари судининг мажлисларида иштирок этиш; суриштирувчи, терговчи, прокурор ва суднинг ҳаракатлари ҳамда қарорлари устидан шикоятлар бериш; суд мажлисининг баённомаси билан танишиш ҳамда у ҳақда ўз мулоҳазаларини билдириш; иш бўйича келтирилган протестлар, апелляция, кассация шикоятларидан хабардор бўлиш ва уларга нисбатан эътиrozлар билдириш хукуқига эга. Судланувчи охирги сўз билан чиқиши хукуқига эга.

Айбланувчи: суриштирувчи, терговчи, прокурор ва суднинг чақирувига биноан ҳозир бўлиши; суриштирув, дастлабки тергов ва суд муҳокамасида иштирок этишдан бош тортмаслиги; ҳақиқатни аниқлашга далилларни йўқ қилиш, сохталаштириш, гувоҳларни кўндиришга уриниш ва бошқа қонунга хилоф ҳаракатлар билан тўсқинлик қилмаслиги; ўзига нисбатан танланган эҳтиёт чорасидан келиб чиқадиган талабларни бажариши; гувоҳлантириш, эксперт текшируви учун намуналар олиш, экспертиза ўтказиш учун тиббий муассасага жойлаштириш ҳақидаги суриштирувчи, экспертиза ўтказиш учун тиббий муассасага жойлаштириш ҳақидаги суриштирувчи, терговчи, прокурорнинг қарорлари ва суднинг ажримлари ҳамда ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа процессуал қарорлар изжро этилишига тўсқинлик қилмаслиги; назарда тутилган бошқа процессуал қарорлар изжро этилишига тўсқинлик қилмаслиги; зиммасига кўрсатув бериш, шунингдек ўзининг айбдор эмаслигини ёки ишнинг бошқа бирор ҳолатларини исботлаш мажбурияти юкланиши мумкин эмас.

Айбланувчи **Ж.Д. Абраманов**

Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 46 ва 361-моддаларига асосан айбланувчи Ж.Д. Абрамановга, у Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг ЖКнинг 159-моддаси 1-қисми, 244¹-моддаси 3-қисми «г» банди ва 244²-моддаси 1-қисмида кўрсатилган жиноятни содир этганликда айбланаётганлиги эълон қилинди.

Мен терговчининг Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 159-моддаси 1-қисми, 244¹-моддаси 3-қисми «г» банди ва 244²-моддаси 1-қисми билан айблаш ҳақидаги 2025 йил 30 январь кунидаги қарорида кўрсатилган айловга

кўсманы ифрахмати

Айбланувчи **Ж.Д. Абраманов**

Савол: Кўрсатув беришни хоҳлайсизми, агар хоҳласангиз қайси тилда кўрсатув беришни хоҳлайсиз ва таржимон хизматига муҳтоjmисиз?

Жавоб: Мен ўзбек тилида кўрсатув беришни хоҳлайман, таржимон хизматига муҳтоjж эмасман.

Айбланувчи **Ж.Д. Абраманов**

Савол: Кўрсатувларингиз терговчи томонидан компьютер техника воситасида расмийлаштирилишига қарши эмасмисиз? Ёки ўз кўрсатувларингизни ўзингиз ёзиб беришни хоҳлайсизми?

Жавоб: Кўрсатувларим терговчи томонидан компьютер техника воситаси ёрдамида расмийлаштирилишини хоҳлайман.

Айланувчи **Ж.Д. Абдраманов**

Савол: Кўрсатувларингизни ўзбек тилининг қайси алифбосида, яъни лотин ёки кирилл алифбосида ёзиб борилишини хоҳлайсиз?

Жавоб: Кўрсатувларимни ўзбек тилининг кирилл алифбосида ёзиб борилишини хоҳлайман.

Айланувчи **Ж.Д. Абдраманов**

Савол: Айтинг-чи, Сиз ҳимоячингиз билан холи учрашдингизми?

Жавоб: Мен ўзимнинг ҳимоячим билан холи учрашдим.

Айланувчи **Ж.Д. Абдраманов**

Берилган саволларга айланувчи қўйидагиларни кўрсатди:

Мен юқорида кўрсатилган манзилда силам билан бирга яшайман, нарко ва руҳий диспансерларда рўйхатда турмайман.

Мен таҳминан оҳирги 10 йил давомида асосан Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Туркия давлатларида қурилиш ва кийим тикиш корхоналарида оддий ишчи бўлиб ишлаб келганман.

Шунингдек, мен таҳминан 2021 йилдан бўён “TikTok” платформаси, “Whatsapp” ва “Telegram” мессенджерларидан фойдаланиб келаман. “TikTok” платформасида ўзим учун “qareken_jetkerbay” номли профилимни расмийлаштириб очиб олганман. Ушбу ижтимоий тармоқларга ўзимнинг фойдаланувимдаги “Tecno Spark Model K17” русумли уяли алоқа воситаси орқали кириб келганман.

Булардан ташқари мен “Facebook” ва “Instagram” ижтимоий тармоқларидан фойдаланиб келаман. Ушбу ижтимоий тармоқлардан 1 йил давомида фойдаланиб келганман.

Мен “TikTok” платформасида ўзим учун “qareken_jetkerbay” номли профилимни таҳминан 2023 йилда очиб олганман ва унга турли видео ва фото материалларни жойлаштириб келганман.

Ушбу видео ва фото материалларда ватанпарварлик рухида, яъни асосий қорақалпоқ тилини ривожлантириш, қорақалпоқ миллий урф-одатларимизни сақлаб қолиш ва Қорақалпоғстон Республикасига бўлган ватанпарварлик тўйғусини аҳоли ўртасида уйғатиш фояси мавжуд эди.

Шу билан бирга, аниқланган видео ва фото материалларда 2022 йил 1 ва 2 июль кунлари Нукус шаҳрида бўлиб ўтган оммавий тартибсизликлар ташкилотчиларидан бири деб топилган фуқаро Даулетмурат Таджимуратовнинг омма олдида чиқиши ва ижтимоий тармоқлар орқали

халққа мурожаатлари акс этган видеоматериаллар ҳам бор эди. Уларни ўзимнинг профилимга жойлаштиришимдан мақсад, ўз абуначиларимнинг сонини ва улардан күллаб-кувватлашларни, яъни “Like” йигиш бўлган. Бошқа фаразли ниятларим бўлмаган ва уларни ноқонуний деб ўйламаганман.

Ушбу материалларни ўзимнинг профилимга жойлаштиришимга хеч ким сабабчи бўлмаган, яъни хеч ким менга уларни жойлаштиришим ҳақида кўрсатма бермаган ва бунинг учун хеч қандай моддий ёрдам олмаганман.

Мен 2021 йилда чет элга чиқиб кетган вақтимдан буён бир маротаба бўлса ҳам уйга қайтиб келмаганман ва “TikTok” платформасидаги “qareken_jetkerbay” номли профилимни Ўзбекистон Республикаси ташқарисида юритганман.

2022 йил июль ойида “Нукус воқеалари” содир бўлди. Мен бу вақтда Қозоғистон Республикаси Олмата шахрида эдим ва мен Ўзбекистон Республикасининг Янги Конституциясига Қорақалпоғистон Республикаси билан боғлик моддаларга ўзгаришиш киритилишига қарши тўғрисида варақалар тарқатиб бошладим.

Лекин, 2023 йил февраль ойида мен Қозоғистон Республикасида вақтинчалик бўлиш муддатини бузганлигим сабабли, мени Қозоғистондан чиқарип юборишиди ва мен Қирғизистонга чиқиб кетдим. Бунга сабаб, шу вақтга келиб мен “Алға, Қарақалпақстан” номли гуруҳнинг етакчиси хисобланган Аман Сагидуллаев исмли шахс “Telegram” мессенджери орқали менга қўнғирок қилиб, Ўзбекистонга қайтишим керак эмаслигини, агар қайтиб борсам мени қамаб ташлашини айтган. Шу сабабли мен Қирғизистонга чиқиб кетганман. А.Сагидуллаевнинг ўзи биринчи бўлиб менга алоқага чиқсан эди. Таҳминан бир яrim ойдан сўнг Қирғизистонда бўлиш муддатим тугади ва мен Туркияга учиб кетдим.

Шу орада, мен Ўзбекистон Республикаси ҳукуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари менинг профилимни ва ундаги материалларни қўздан кечириб, менга нисбатан жиноят иши қўзғатган экан. Бу вақтда мен Туркия давлати Стамбул шахрида курилиш ишларида ишлаб юрган эдим. Шу вақтда, менинг онам Жиенбаева Бибираба Кошекбаевна “Telegram” мессенджери орқали мен қидиувда эканлигимни айтган. Ундан олдин менга хеч ким бу ҳақида айтишмаган эди.

Шундан сўнг, мен Ўзбекистонга қайтишга қўриқдим, сабаби менга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 159 ва 244¹-моддалари билан айб қўйлган экан ва мени қамаб ташлашади деб ўйлаганман.

Мен Туркия давлатида юрган вақтимда, мен қидиувда эканлигимни билиб, “Telegram” мессенджери ва “Facebook” ижтимоий тармоқлари орқали Аман Сагидуллаев, Зиуар Мамбетмуратова, “Тома” номли тахаллуси билан танилган Тилеубике Юлдашева ҳамда Қошқарбай Торемуратовлар менга алоқага чиқишиди. Улар менга Туркия давлатидан сиёсий бошпана сўрашимни маслаҳат бериб келишиди, аммо мен Туркия давлатидан хеч қачон сиёсий бошпана сўрамаганман.. Бунга сабаб, мен қидиувда бўлганлигим сабабли, мени Туркия хукумати Ўзбекистонга қайтариб юборишлиаридан хавотирда бўлганман.

Савол: “Белсендилер” номли виртуал гурухила асосан нимапаш ҳақида

5

Мен Туркия давлатида нокуний тарзда бўлиб юрганлигим учун тез орада чиқиб кетишим керак бўлди ва мен Бирлашган Араб Амирлигининг Дубай амирлигига ишлаш учун боришга қарор қилдим ва 2023 йил 02 декабрь куни мен Дубайга етиб келдим. Аммо, мен Дубайда иш топа олмаганинг учун таҳминан 13 кундан сўнг Россия Федерацияси Москва шаҳрига самолёт орқали учиб кетганиман. Мен Москва шаҳридаги “Внукова” номли аэропортга кўнганимда РФ ҲМҚО ходимлари томонидан ушланиб, таҳминан яrim соат давомида сўроқ қилиндим ва кейин мени кўйиб юбориши.

Шундан сўнг, мен “Telegram” мессенджерида “Белсендилер” номли виртуал гурухига кириб, ундан абуначилар, яъни Зиуар Мамбетмуратова, Тилеубике Юлдашева, Қошқарбай Торемуратов ва Қарлибай Бекмуратовларга мен РФда қидиравда эмаслигимни айтдим. Шудан сўнг, улар бу холатни ижобий қабул қилиши.

Сўнг, кўнглим хотиржам бўлғанлиги сабабли, мен ишлаш мақсадида РФнинг Мурмонск шаҳрига бормоқчи бўлдим ва шу мақсадда мен Москва шаҳридаги “Шереметева” номли аэропортга бордим. Лекин, мени ушбу аэропортда РФ ҲМҚО ходимлари яна ушлаб олиши. Аммо, мен 48 соатдан сўнг, яъни икки суткадан сўнг яна кўйиб юбориши. Кейин мен такси орқали Мурмонск шаҳрига жўнаб кетдим. Шу вақтда мен З.Мамбетмуратова билан мулоқатда бўлдим ва ундан қарзга пул сўраб турдим. Аммо, у менга хеч қанча пул бермади.

Мен Мурмонск шаҳрига етиб келиб, меҳмонхонага жойлашганимда, РФ ҲМҚО ходимлари мени яна икки кун давомида ушлаб туриши. Икки кундан сўнг мени кўйиб юбориши, аммо кейин РФ ҲМҚО ходимлари мени ўзи билан олиб кетиши ва Москвага самолёт орқали учириб юбориши. Мен Москва шаҳридаги “Домодедова” номли аэропортга етиб келдим ва таҳминан яrim соатдан сўнг мени Ўзбекистонга учириб юбориши.

Хозирда қилган ишларимдан жуда пушаймонман, юқорида айтилиб ўтилган материаллар ноқонуний эканлигини билмаганман. Менда хеч қандай ғаразли ниятлар бўлмаганман.

Савол: Сиз юқорида Қорақалпоғистон Республикасига нисбатан ватанпарварлик хисини түйишингизни айтгансиз. Айтинг-чи, Сиз Ўзбекистон Республикасига нисбатан қандай кўз қарашдасиз?

Жавоб: Ўзбекистон Республикасига хеч қандай эътиrozim йўқ ва ўз Ватаним деб биламан.

Савол: Сиз юқорида “Telegram” мессенджерида “Белсендилер” номли виртуал гурухига аъзо эканлигинизни айтгансиз. Ушбу гурух хақида айтиб берсангиз?

Жавоб: Ушбу “Белсендилер” номли виртуал гурухига мени Қошқарбай Торемуратов 2023 йил декабрь ойида кўшиб қўйган. Мен ушбу гурух хақида хабарим йўқ эди. Ушбу гурухга Зиуар Мамбетмуратова, Тилеубике Юлдашева, Қошқарбай Торемуратов ва Қарлибай Бекмуратовлар ҳамда менга нотаниш бўлган “Азиз” исмли шахс аъзо бўлишган. Менинг билишимча, “Азиз” исмли шахс бугунги кунда Буюк Британиянинг Лондон шаҳрида истиқомат қиласди. Лекин, мен уни яхши танимайман ва у билан мулоқат қилмаганман.

Савол: “Белсендилер” номли виртуал гурухида асосан нималар ҳақида ёзишиб сұхбатлашгансизлар?

Жавоб: Ушбу гурухга Қ.Торемуратов ЕХХТда иштирок этиб, сүзға чиққан фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳукуматидан норози эканлиги ва уларнинг ҳукуқлари бузулаётганлиги ҳақида гапирған гаплари акс этган видео материалларни жойлаштириб келган. Шу билан бирга, мен ҳам Ўзбекистон Республикасида 2024 йилда октябрь ойда бўлиб ўтган сайловларни байкод қилиш тўғрисидаги текст кўринишидаги ёзувларни кўчириб ушбу гурухга жойлаштирганман. Ушбу текст қорақалпоқ тилида эди. Лекин, ушбу текстни қаердан кўчириб олганлигим эсимда йўқ. Ушбу текстни мазкур гурухга юборищдан мақсад, аъзоларнинг фикрини билмоқчи эдим ва улар ушбу текст мазмунини ижобий қабул қилишди.

Шуни қўшимча қилмоқчиман-ки, мен Қ.Торемуратов орқали Айзада Нуримбетова исмли шасх билан билан танишганман ва у билан мулоқат қилиб келганман. У мени асосан насроний динига чақирган ва шундан сўнг Стамбул шаҳрида насроний динининг муққадас китоби бўлган “Инжил”нинг қорақалпоқ тилида чоп этилган китобини олдим.

Юқоридаги айтилиб ўтилган шахсларнинг барчаси А.Сагидуллаевга қарши бўлган шахслар хисобланади.

Савол: Айтинг-чи, кўрсатувларингизга қўшимча ва терговга билдирадиган бошқа фикрларингиз борми?

Жавоб: Менинг ҳозирча қўшимча ва фикрларим йўқ.

Савол: Айтинг-чи, кўрсатувларингизга қўшимча ва терговга билдирадиган бошқа фикрларингиз борми?

Жавоб: Менинг ҳозирча қўшимча ва фикрларим йўқ.

Савол: Айтинг-чи, Сиз кўрсатувларингизни ўз ҳоҳишингиз билан бердингизми, Сизга нисбатан ҳукуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан жисмоний ёки руҳий тазиик ўтказилдими?

Жавоб: Мен кўрсатувларимни ўз ҳоҳишим билан бердим. Менга нисбатан ҳукуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан жисмоний ёки руҳий тазиик ўтказилмади.

Савол: Айтинг-чи, сўроқни якунланишига муносабатингиз қандай?

Жавоб: Менинг сўроқни якунланишига эътиrozим йўқ.

*Серрага да симкаласы менем таънивчи
санкетни холи ое меним гоздерини менем
дурраш негизларни. Озам баска қосъи мешалорим
нишо.*

Айбланувчи

Ж.Д. Абраманов

Химоячи:

У. Давлатов

Сўроқ қилиб ушибу баённомани туздим:

ДХХ Қорақалпоғистон Республикаси бўйича
бошқармаси Тергов бўлими терговчиси
адлия катта лейтенанти

О.Ж. Кдырбаев

QOP 5.10(7.8)-Ф1 (6)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ ҲУЗУРИДАГИ

Х. СУЛАЙМОНОВА НОМИДАГИ

РЕСПУБЛИКА СУД ЭКСПЕРТИЗАСИ МАРКАЗИ

*Манзил: 100105, Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Фарғона йўли кўчаси 46.
Телефон: 71 209 11 55, 71 209 01 42*

ТИЛХАТ

Биз, давлат суд эксперталари: О.Мусаев ва Н.Нишановага Республика суд экспертизаси марказ директори томонидан суд-лингвистика экспертизасини ўтказиши топширилиб, Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 68-моддасига биноан хукуқ ва бурчлар тушунтирилди. Била туриб ёлғон хulosса берганлик, тергов маълумотларини ошкора қилиш, хulosса беришдан бош тортиш ёки бўйин товлаш учун Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 238-240-моддалари бўйича жиноий жавобгарлик ҳакида огохлантирилдим.

2023 йил “13” сентябрь

(имзолар)
КОМПЛЕКС СУД-СИЁСАТШУНОСЛИК ЛИНГВИСТИК ЭКСПЕРТИЗАСИ
БЎЙИЧА ДАВЛАТ СУД ЭКСПЕРТЛАРИНИНГ ХУЛОСАСИ29/11(8673) 26.Z 14754

Қорақолпогистон Республикаси ИИВдан 11.09.2023 йилда №б-сон билан рўйхатдан ўтган ҳужсжатлар бўйича 2023 йил 06 октябрь куни тузилди.

2023 йил 13 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Х.Сулаймонова номидаги РСЭМга Ўзбекистон Республикаси ИИБ ТҚД ТҚКХ ЎМИБ тезкор вакили подполковник Б.А.Абдуллаев томонидан 2023 йил 11 сентябрь куни чиқарилган суд-сиёсатшунос-лингвистик экспертизаси тайинлаш ҳакида карори билан иш материалари: Ax4 форматли қофозда, 29 (йигрма тўққиз) варакда корқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган материаллар ҳамда 1 (бир) дона “Leadisk A+ LEADER DISK RW 16x DVD+R | 4.7 GB /120 MIN” русумли дискка кўчирилган ҳолда тақдим этилди.

Эксперт олдига қўйидаги саволлар қўйилган:

“- Ўзбекистон Республикасининг амалдаги тадбиқ этилган давлат тузумини Конституцияга хилоф тарзда ўзгартиришга, ҳокимиятни босиб олишга, қонуний равишда сайлаб қўйилган ёки тайинланган ҳокимият вакилларини ҳокимиятдан четлathiшга, Ўзбекистон Республикасининг ҳудудий яхлитлигини конституцияга хилоф тарзда бузишга қаратилган чақириувчи даъватлар мавжудми?

- ҳокимият конституциявий органларининг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилиш ёки уларни Конституцияда назарда тутилмаган параллел ҳокимият тузилмалари билан алмаштиришга қаратилган даъват қилувчи чақириқлар мавжудми?

- Экстремизм ва сепаратисм гоялари билан йўғрилган, кирғин солишига ёки фуқароларни зўрлик зўрлик билан қўчириб юборилишга даъват этадиган ёхуд ахоли орасида ваҳима чакирингга қаратилган маълумотлар мавжудми?
- Ўзбекистон Республикаси Президентини хакоратлаши, обрўсизлантириш ёки унга тухмат қилиш аломатлари мавжудми?
- Миллий, ирқий, этник ёки диний адватни тарғиб килувчи маълумотлар мавжудми?
- тақиқланган жамоат бирлашмалари ва сепаратистик ташкилотларни тузиш, уларнинг фаолиятини тиклаш, шу ташкилотлар фаолиятида катнашиш, катнашишига ундаш аломатлари мавжудми?
- экстремистик, сепаратистик, фундаменталистик ёки бошхка тақиқланган ташкилотлар тузиш, уларга раҳбарлик қилиш белгилари мавжудми?
- фуқаролар тотувлигини бузиш, тухматона вазиятни бекарорлаштирувчи уйдирмаларни тарқатиш гоялари мавжудми?
- жамиятдаги ижтимоий-сиёсий хавфсизликка карши қаратилган даъват, чакирик ва тарғиб килувчи гоялар мавжудми?
- шахснинг кадр-қиммати камситилишига ёки унинг обрўсизлантирилишига олиб келадиган ёлғон ахборотлар мавжудми?”

Экспертизани ўтказиш X. Сулаймонова номидаги Республика суд экспертиза маркази ХКЭ лабораторияси давлат суд эксперталари: 44.1 “Суд-сиёсатшунослик-лингвистик экспертиза”си мутахассислиги бўйича малакага ва шу мутахассислик бўйича 2019 йилдан иш тажрибасига эга (X. Сулаймонова номидаги РСЭМ эксперт малака комиссиясининг 2021 йил 21 декабрдаги карорига асосан берилган давлат суд эксперти гувоҳномаси АВ №-27) бўлган **Нишанова Нигора Батировна** (филолог), 2019 йилдан иш тажрибасига эга (2020 йилдан иш тажрибасига эга (X. Сулаймонова номидаги РСЭМ эксперт малака комиссиясининг 2020 йил 28 августдаги карорига асосан берилган давлат суд эксперти гувоҳномаси АВ №-11) бўлган **Мусаев Одил Раҳматович** (сиёсатшунос, фалсафа фанлари доктори, профессор, (DSc) зиммасига топширилди.

Тадқикот олиб борилган материал «РСЭМ» мухри билан белгиланди.

Изоҳ: 1. Суд экспертига тадқикот учун тақдим этилган текшириши обьектлари, таққословчи материаллар, маълумотларнинг ишончлилиги учун суд экспертизасини тайинлаган орган (шахс) жавоб беради (Суд экспертиза тадқикотларини ўтказиш тартиби тўғрисидаги НИЗОМнинг 14-банди (10.04.2023 йил, рўйхат рақами ВМК 72-сон) ва ISO/IEC 17025:2017 ҳалқаро стандартининг тагабига кўра ишлаб чиқилган Марказ сифат бўйича қўлланмасининг (ҚРСМ) 7.8.2.2 бандига мувофиқ).

2. Тақдим этилган ашёвий далиллар ва текширув обьектларини усул бўйича текширишида қўлланилган ўлчов воситалари ва техник жиҳозлар тасдиқланган ишлар режса асосида мунтазам метрологик текширувлардан (калиброрка ва поверка) ўтказилиб сертификатлаштирилган(б).

3. Экспертизага тақдим этилган аудиовидеоматериалар стенограммаси иш тайинлаган органинг 2023 йил 11 сентябрь куни Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти Қорақалпоқ тили кафедраси филология фанлари бўйича фалсафа доктори катта ўқитувчиси Опаева Райул Аймановнани иш бўйича таржимон деб эътироф қилини лозимлиги ҳақида чиқарилган қарорга асосан жасал қилиниб таржима матнига кўра тузилди.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент, 2023.
2. Ўзбекистон Республикаси Кодекслари тўплами. – Тошкент: “Адолат”, 2023.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 10 апрелдаги 72-сон қарори билан тасдиқланган “Суд экспертиза тадқиқотларини ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низом.
5. 7. Толковый словарь русского языка Ефремовой 2012 й.
6. QOП 5.10(7.8) (4) Представление отчетов о результатах, Марказ директори томонидан 31.05.2023 йилда тасдиқланган.
7. QOП 5.6 (6.5) (3) Метрологическая прослеживаемость, Марказ директори томонидан 31.05.2023 йилда тасдиқланган
8. Нутқ маданиятни ва услубият асослари (http://kutubxona.adu.uz/kutubxona/qungur_oubegmatovnutqmadaniyatiyauslubiyatasoslaripdf).
9. Толковый словарь Ожегова-Словари и Энциклопедии (yendic.ru/ozhegov/SNesterik-39605.html).
10. Ушаков Д.Н. Толковый словарь русского языка. М., «Словарное издательство ЭТС», 2000. Современный толковый словарь русского языка. СПб., Норинт, 2003.
11. Бегматов Э., Мадвалиев А., Махкамов Н., Мирзаев Т., Тухлиев Н., Умаров Э. Ўзбек тилининг изоҳли лугати. - Тошкент, Ўзбекистон миллий энциклопедияси.- 2008 й.
12. Суд-лингвистика экспертиза. Экспертылар учун кўлланма. Тошкент ш.2019 й.
13. Қирғизбоев М. Сиёсатшунослик. – Тошкент, 2014.
14. Суд-сиёсатшунослик-лингвистик экспертиза. Экспертылар учун услубий кўлланма. – Тошкент, 2015.

Кўлланилган асбоб-ускуналар

- 1.“Dell” русумли персонал компьютер жамламаси.
2. “CanoScan Flatbed Scanners - LiDE 100 - Canon” русумли сканер (нусха кўчириш қурилмаси).
- 3.“LITE-ON Technologhy Corp. DVD/CD REWRITABLE DRIVE” русумли дисковод (диск кўчириш қурилмаси).
- 4.«глоо HI20 USB Stereo headset |Casque stereo USB | USB-Stereo-Headset» русумли маҳсус динамик кулоқ эшитиш мосламаси.

1. Кўздан кечириш тадқиқоти:

Экспертиза ўтказиш учун тақдим этилган: Ax4 форматли қозода, 29 (йигирма тўккиз) варакда коркақалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилинган материаллар тасдиқланган холда ҳамда 1 (бир) дона “Leadisk A+ LEADER DISK RW 16x DVD+R | 4.7 GB /120 MIN” русумли диск типографик усулда ясалган конвертда кадоқланган шаклда тақдим этилди. Конвертнинг олд қисмида “Интернетнинг “TikTok” платформасида “qareken jetkerbay” профил эгаси томонидан жойлаштирилган видео ва аудио файллар кўчиришиб олинган 1(бир) дона диск холислар: (имзо) 1) Б.О.Тогимбаев, (имзо) 2) И.З.Бекимбетова, мутахассис: (имзо) А.Сапарбаев Бошқарма ЎМИБ тезкор вакили подполковник (имзо) Б.А.Абдуллаев” ёзувлар аке этган. Конвертнинг орка қисми икки томонининг кесишиган тарафларида, кўк рангли сиёҳда, думалюк шаклдаги “*O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IV TEZKOR-QIDIRUV DEPARTAMENTI TERRORIZMGA QARSHI KURASHISH XIZMATI OROLBO'Y MINTAQASIDA EKSTREMIZMGA QARSHI KURASHISH BOSHQARMASI* ёзувли 2 дона муҳр излари мавжуд.

Тақдим этилган 1 (бир) дона дискда “VID_20230906_082619_235” (0:00:15), “VID_20230906_082708_306” (0:00:14), “VID_20230906_082716_644” (02:28), “VID_20230906_082722_568” (01:03), “VID_20230906_082728_825” (0:00:36), “VID_20230906_082736_543” (02:434), “VID_20230906_082744_274” (04:26), “VID_20230906_082756_661” (0:00:15), “VID_20230906_082815_850” (0:00:46), “VID_20230906_082835_301” (01:41), “VID_20230906_082841_954” (0:00:29), “VID_20230906_082854_982” (01:12), “VID_20230906_082931_577” (03:20), “VID_20230906_082944_521” (02:39), “VID_20230906_083058_878” (05:04), “VID_20230906_083109_250” (09:48), “VID_20230906_083125_719” (0:00:11), “VID_20230906_083137_356” (02:08), “VID_20230906_083143_691” (01:19), “VID_20230906_083150_352” (02:50), “VID_20230906_083157_473” (02:50), “VID_20230906_083235_763” (05:00), “VID_20230906_083247_586” (02:31), номли видеоматериаллар тақдим этилган.

2.Лингвистик таҳлил.

2.1. Тақдим этилган объектларни текширишда - матн таҳлили (контент анализ), киёсий тизимли таҳлил, матннинг лексик-семантик таркибини тадқиқот қилиш услуби, экспрессив баҳолаш таҳлили, нуткнинг коммуникатив таҳлилий услублари орқали текширилди.

Тақдим этилган материалларни ўрганишлик ва лингвистик таҳлил қилиш натижасида қўйидагилар маълум бўлди:

Текшириш учун тақдим этилган объектлар ўзбек ва қорақалпоқ тилининг сўзлашув услубида, маҳаллий шевасида, шахсий, салбий ҳамда норозилик кайфиятидаги мурожаат тарзида ифодаланган

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082619_235” (0:00:15) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Сатқын болып арсыз болып тири жүргеннен жсақсы адам болып өлген жсақсы”	“Сотқин бўлиб беномус бўлиб тирик юргандан яхши одам бўлиб ўлган яхши”

“сотқин” – “ўз виждонини сотиб, қарши томонга ўтган; сотилган, хоин”; “беномус” – “Шарм-ҳаё билан иш тутмайдиган, шарм-ҳаёсиз, ор-номуссиз, уятсиз” тақдим этилган материалда шудай сифатли инсон бўлгандан ўлган авзаллиги айтилган

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082708_306” (0:00:14) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Бугунгидей болып мени және қамайтын болса онда бәлкім басқа гәп, сизлер мени қаматпау сизлердин қолыңызда, сизлердин талапларыңызды орынлау мениң мойнымда”	“Бугунгидай бўлиб мени яна қамайдиган бўлса унда бәлкім бошқа гап, сизлар мени қаматмаслик сизларнинг қўлингизда, сизларнинг талабларингизни бажарши менинг”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган

“VID_20230906_082722_568” (01:03) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Биз қасқырмыйз, қасқыр минез қарекең,
Концерт қойыт котиник қойма биздерге,
Кеше олди, олди мениң достарым,
Өлим кетти қашшама ағаларым,
Аза туутып отырғанда халқымыз
Концерт беріт байрамдасты, байрамдасты
оз достарым.
Бир садақа бералмады үкимет,
Концерт қойыт мәсирдигой үкимет,
Шийт кеткен достарымның руұхына
Бир жандық сойыт бералмады үкимет.
Алла бар астанда қарап турған
Сендер ушын дозақтан Алланың өзи
очередь алып қойған,
Эй Аллахым қол жасаымын өзине,
Бир шындықты айттып берши биздерге,
Достарымды өлтірген салдаттар неге
жасап жсүр бул өмирде,
Бир емес он сезиз адам шийит кетти бул
өмирден,
Шындық сорап шықсан қарақалпақ
халқымды қамадыгой, өлтірдигой
үкимет,
Өлгендерге жсаўап берсин биздерге
Қамалгандар шыгарылсын түрмедин,
Сонда әділдік болар биз қарақалпақ
елинде.”

“Биз қашқырмиз, қашқыр феълли
қарекене,
Концерт қүйиб **нахта қүйма** бизларга,
Кече ўлди, ўлди мениң дүстларим,
Үлім кетди қашча оғаларим,
Аза тутиб ўтирганда халқимиз
Концерт беріб байрам қылди, байрам
қылди ўз дүстларим,
Бир садақа беролмади җүкүмат,
Концерт қүйиб кайфи-сафо қылди
җүкүмат,
Шахид кетған дүстларимнинг рухига
Бир қүй сүйиб беролмади җүкүмат.
Оллох бор осмонда қараб турған
Сенлар учун дүзахдан Оллохнинг ўзи
очередь олиб қүйған,
Эй Оллохим құл очаман ўзингга,
Бир ҳақиқатни айттып берингчи бизларга,
Дүстларимни ўлдирған солдаттар нега
яшаб юрибди бу ҳаётда,
Битта эмас ўн саккыз одам шахид кетди
бу ҳаётдан,
Ҳақиқат сүраб чиқсан қорақалпоқ
халқимни қамашидику, ўлдирдику җүкүмат,
Үлгандарга жасавоб берсин бизларга
Қамалғандар чиқарылсын түрмадан,
Шунда адолат бўлар биз қорақалпоқ
элида”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_082728_825” (0:00:36) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Сатқын болып арсыз болып тири
жүргенген жақсы адам болып өлген
жақсы... Ал коп адамлар өлип
атырыптыго қырып атырго, ал
телевизордан 2 шиюль куни Өзбекстанда
герби қабыл етилген күн деп байрам
болып атырыпты”

“**Сотқин бўлиб беномус бўлиб тирик**
юргандан яхши одам бўлиб ўлган яхши...
Мана кўплар ўлябдику, қириб ётибдику,
телевизордан эса 2-июль кунида
Ўзбекстанда гербни қабул қилинган кун
деб байрам бўлиб ётибди”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_082931_577” (03:20) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“КУШ БИРЛИКТЕ, ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
ХАЛҚЫМ УСЫ ВИДЕОГЫ ТАРКАТЫН.
Хурметли Караклакстан бийлери,
Мурат Камалов хам баскада бийликте

“КУЧ БИРЛИҚДА, ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
ХАЛҚЫМ УШБУ ВИДЕОНИ
ТАРКАТИНГ. Хурматли
Қорақалпогистон беклари, Мурат

отырган Каракалпак аса жесиитлери. Каракалпак ер заматларына айтатуусыным, Каракалпакстаннын тереториясын сыйыт берди, канын токти, стан алыт берди Аллаир Досназаров, онын изин дауам еттип Каракалпакстан суверенитеттік Республиканы инам етти, Даuletбай Шамшетов көлүнгизга шайнаң берип суверенитетті берип жолды корсетип кетти, енди Каракалпактын куни не болады суверенитетті алып тасласа, Каракалпакстан областка айланса, Каракалпакстан халкынын болашагы не болмак, сүү жсок, каракалпак милдети сапы азаймакта, гимнин күши жсок, гербтин күши жсок, флагтын күши жсок, Конституциянын күши жсок, мына декларациянын күши жсок, сонда Каракалпакстанды қалай Озбекистан Республикасына тағыда исенип бирге боламыз деп айта аламыз, халкты қалай келешегин Озбекистан Республикасына исенип тапсыра аламыз, олар суверенитетті жсок кылды халктын санын аз кылды, Амударьяны жсок кылды, Сырдарьяны жсок кылды, Арай тенизин жсок кылды, енди калып турган еки миллионга жеттер жеттесе халык пenen Каракалпакстаннын станы хам суверенитеттін оныда жсок кылса биз дийуана боламыз, Уйгурларда жер жсок, Дунгандарда жер жсок, Каракалпакстан халкы сиз ана жерден айрылмакшысыз, хамме жсаттай оз жеринизди коргап талап етишинизди мен тилеп қалар едим, керек болса жсанымды бериуге таярман, биз каракалпакстаннын агаларына аталарына уйиндеги жасы улкенлерге отинип сорайман каракалпактын жерин корган, ар кайда намыс кайда каракалпак халкы кайда коргау ушын ар хам намысынызды саттай каракалпактын жери ушын ертен наразылыгынызды билдирип айтып мына бланкшерди толтырып тапсырын, Озбекистан халкы пүткүл каракалпакстан халкын кырып тастай алмайды, коркпап халкым, жер ушын жсан пидә, жер кетсе биз хеш ким емеспиз, каракалпак болашагы бизде дийкана ел болып кетемиз түснесизбе, сондада 30 жыл диуана болдыныз,

Камалов ва бошқа тепада ўтирган Қорақалпоқ оға йигитлари, Қорақалпоқ азаматларига айтадиганим шуки, Қорақалпогистоннинг территориясини чизиб берди, стан олиб берди Аллаир Досназаров, унинг йўлни давом этиб, Қорақалпогистон суверен республикасини инъом этиб, Даuletбай Шамшетов қўлингизга чайнаб бериб суверенитетни бериб йўлни кўрсатиб кетди, энди Қорақалпоқнинг куни не бўлади, суверенитетни олиб ташласа, Қорақалпогистон вилоятга айланса, Қорақалпогистон халқининг келајсаги не бўлмоқ, сув йўқ, қорақалпоқ миллати сони камаймоқда, гимнин кучи йўқ, Конституциянинг кучи йўқ, мана бу декларациянинг кучи йўқ, шунда Қорақалпогистонни қандай қилиб Ўзбекистон Республикасига яна хам ишониб бирга бўламиз деб айтиши мумкин? халқнинг келајсагини қандай қилиб Ўзбекистон Республикасига ишониб топшириши мумкин? улар суверенитетни йўқ қилди, халқнинг сонини камайтириди, Амударёни йўқ қилди, Сирдарёни йўқ қилди, Орол денгизини йўқ қилди, энди қолиб турган икки миллионга етар-еттас халқ билан Қорақалпогистоннинг стани ва суверенитетини йўқ қилса биз гадой бўламиз. Уйгурларда ер йўқ, дунгандарда ер йўқ, Қорақалпогистон халқи сиз она ердан айрилмоқдасиз, хаммангиз ётмасдан, ўз ерингизни ҳимоя қилиб, талаб қилишингизни мен ҳохлардим, керак бўлса, жсонимни беришига тайёрман, биз Қорақалпогистоннинг оғаларига, опаларига, уйидаги ёши улугларга илтимос қилиб сўрайман қорақалпоқнинг ерини ҳимоя қилинг, ор қани, номус қани қорақалпоқ халқи қани ҳимоя қилиши учун номусингизни сотмасдан қорақалпоқнинг ери учун эртага эътироозингизни билдириб айтиб мана бланкаларни тўлдириб топширинг, Ўзбекистон халқи бутун Қорақалпогистон халқини кириб ташлай олмайди, кўркманг халким, ер учун жсон фидо, ер кетса биз ҳеч ким эмасмиз, қорақалпоқ келајсаги биз хам дехқон бўлиб кетамиз тушинябсизми, шунда хам

Казакстанда жур калырып Каракалпакстан, Россияда жур Каракалпакстан, Кореяда жур Каракалпакстан, мине 30 жылда бизлер усыдан баска хеш нарсे коре алмадык, извиняюсь Шавкат Мирамонович”	30 йил мусоғир бўлдиғиз, Қозогистонда юрибди сарсон бўлиб Қорақалпогистон, Россияда юрибди Қорақалпогистон, Кореяда юрибди Қорақалпогистон мана 30 йилда бизлар ўшандап бошқа хеч нарсани кўрмадик, извиняюсь Шавкат Миromонович”

Тадқикот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_082944_521” (02:39) номли видеоматериалнинг коркакалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилингандан стенограммаси:

“Бизлердин болинип шығыу хукукымызга неге баска уалаятлар дауыс берер екен, кай жерде жасылган бул нызам, хеш жерде жасылган жок, бизлер озлеримиздин тақдиримизди озлеримиз шешиуимиз керек, баска уалаялар дауыс бермесин, араласпасын бизлерге ташкентлер, бизлер Озбекистан менен тендей хукукка ийемиз, бир нарсени ойлау керек пукаралыгымыз бир, тул бирлигимиз бир, нызамларымыз бир, Конституция бир, лауазымлардам озбекистан сайлайтын болып кетти, бир кишикентай лауазым болсада Озбекистан коятын болып кетти, солар жетпейме мынауыныз артықша, мына харекет артықша, бизлердин депутатлар егер журугинизде ар намысыныз болса кетинизлер, халыктын козине коринбен, менин жеке пикирим бул, енди биз не кылышуумыз керек, керисинше Каракалпакстан Республикасы Жокарғы Кенеси баслығы деген статус емес Президент деген статусты орнатууумыз керек, ол куракум болдыма мине енди баслауумыз керек, Президенттимизди койыуумыз керек, ямаса Мурат Калибекович болатын болса оны Президент деген статусты койыуумыз керек, бурынгыдай парман кылышуумыз керек, ал Конституция орынланыуу керекпа орынланыуу керек, 75-статьясындагыдай Озбекистан менен Каракалпакстан ортасында шартнама болууы керек, пукаралык статуспа пукаралык статусты орнатайык, паспорт алайык нызамлы турде, Кодекслеримиз болсын озлеримиздин, себеби нызамда сойтип	“Бизларниг алоҳида чиқши ваколатимизга нега бошқа вилоятлар овоз берини керак экан, қаерда ёзилган ушибу қонун, хеч қаерда ёзилгани йўқ, бизлар ўзларимизнинг тақдиримизни ўзимиз ҳал қилишимиз керак, бошқа вилоятлар овоз беринимасин, аралашимасин бизларга тошкентликлар, бизлар Ўзбекистон билан тенг хуқуқга эгамиз, бир нарсани ўйлаш керак фуқаролигимиз бир, тул бирлигимиз бир, қонунларимиз бир, Конституция бир, лавозимларни хам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, қандайдир кичкина лавозим бўлса хам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, шулар етмайдими, мана бу эса ортиқча, мана бу ҳаракат ортиқча, бизларининг депутатлар агар юрагингизда орномусингиз бўлса кетинглар, халқнинг кўзига кўринманглар, менинг шахсий фикрим бу, энди биз нима қилишимиз керак, аксинча Қорақалпогистон Республикаси Жўқорғи Кенгаши раиси деган статус эмас Президент деган статусни тайинлашимиз керак, шударажага етиб келдими мана энди бошлашимиз керак, Президенттимизни тайинлашимиз керак, ёки Мурат Калибекович бўладиган бўлса уни Президент деган статусни қабул қилишимиз керак, аввалгидек фармон қилишимиз керак, Конституция бажарилиши керакми бажарилиши керак, 75-моддадагидек Ўзбекистон билан Қорақалпогистон ўртасида шартнома бўлиши керак, фуқаролик статусми фуқаралик статусни қабул қиласилик, паспорт олайлик қонуний

жазылганғо	Конституцияда	равнида, Кодексларимиз бўлсин ўзларимизнинг, чунки қонунда шундай этиб ёзив қўйилганку Конституцияда ёзилганку, шартнома билан бир шартнома тузайлар Ўзбекистон билан, 5-йилгами, 7-йилгами хўп Президент сайлови 7-йилга бўладиган бўлса бизларда 7-йилга шартнома тузайлар Ўзбекистон билан икки давлат шартнома тузишсиз ташданали равнида нишонласинлар етти йил тотув яшайлик етти йилдан кейин бизларга рухсат беринг, анаadolat дегани шу, хуллас кўп гапириб юбордим (хис-ҳаяжонли гаплар) ҳурматли ҳалойиқ, чунки бу ерда миллият номуси ҳақида гап кетаябди, шу сабабли ҳозирги видеони тўлиқ кўришингиз ва ўзларингизнинг фикрингизни билдиришингизни сўрайман, эътиборингиз учун раҳмат”
о злериниздин	пикиринизди	
б илдиришинизди	сорайман,	
д ыккатларыныз ушын раҳмет”		

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_083058_878” (05:04) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Ассалу алейкум Каракалпак халқы, акыры сонында видео жазылу аркалы муражает етиуге карар еттим, хабарыныз бар каналда корип отырган болсаныз керек конституцияга озгерис киритиу бойынша алып шыгылып атырган усыныс хам амелдеги испеп турган Конституцияның статьяларында Каракалпакстан еркинлиги хаккында не делинген хаккында хамменизге сол хаккындагы магълуматларды толық жеткердим, каракалпакша тусиндейтин аудиторияга озбекше испеп бериу нийетим бар, бирак биринши гезекте макаланы орысша жазып сайтка жайластырдым, енди менин бир усынысым бул амелге асама аспайма билмедин, ертен 5 июль куни Конституцияга озгерис киритиу бойынша пикирлер оз жуумагына жестеди, енди менин коркып турган жерим бизлер адамлар сонша карсы болып, OneID аркалы дизимнен отип, содан дизимнен оте алмай басқида почта аркалы . коныраау етиу аркалы озинин карсылығын билдирип атыр, бирак соган карамай усынылып атырган

“Ассалому алейкум Қорақалпоқ халқи, охир-оқибат видео ёзув орқали мурожсаат этишига қарор этдим, хабарингиз бор каналда қўриб ўтирган бўлсангиз керак конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича олиб чиқлаётган таклиф ва амалда ишлаб турган Конституциянинг моддаларида Қорақалпогистон озодлиги ҳақида нима дейилгани ҳақида ҳаммангизга шу ҳақида маълумотларни тўлиқ етказдим, қорақалпоқча тушинмайдиган аудиторияга ўзбекча ишлаб бериши ниятим бор, лекин биринчи навбатда мақолани русча ёзив сайтга жойлаштиредим, энди менинг битта таклифим бу нарса амалга ошадими ошмайдими билмадим, эртага 5 июль кунида Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича фикрлар ўз холосасини беради, энди менинг қўрқиб турган жойим бизлар одамлар шунчалик карши бўлиб, OneID орқали рўйхатдан ўтиб, шундан рўйхатдан ўта олмай бошқа почта орқали қўнгироқ этиши орқали ўзининг қаршилигини билдириб ётибди, лекин шунга қарамай тақдим

Конституция кабыл етпелін көтөрни болса, Каракалпакстан Республикасы суверенитетінің жекелігі, онын шарындағы жағдайлардың оның тәсілдерінде аның тасларатын кабыл етпелетін болса, алған таслап кабыл етпелүн болса Каракалпак халқына бир усынысым бар, алда болса язый, Конституцияга озгерис кабыл етизу тиқирилерден жыныштау мүдделетін таусылтапшынан кейин, Каракалпакстан Республикасы Жекарғы Кенесте барып, Жекарғы Кенесте Каракалпак халқының алғанаш исенем юндөріп салынған депутаттарының хаммесін Мурат Камаловтың тикелей озинин басынышында отставкаға кетінген тарап етизу, егер албетте жақта жойыбардагы Конституция кабыл етилсе, биринши гезекте депутаттар хам Жекарғы Кенес басынышын отставақасын тарап етизу бул бир, екинши Каракалпакстан Республикасында Референдум откериу арқалы Каракалпакстан Республикасы Озбекистан Республикасы аймағынан иштеген кетиу бойынша Референдумың дауыска койыу, бул не дейиң кептінде радикалдың қарар дүрыс бул радикалдың бул парсеге Каракалпак халқы таярмада таяр емессе деген соралу бар биринши наубетте, бирак солай болса да бул парсаны ислеуге харекет етиуге болады, менин хазир бул айтып атырган усынысым, улыума Конституцияга, Конституцияның озимгэ Озбекистан Республикасының пұтилігінен болыуы мүмкін, бирак хазирғы жойыбар менен алғы шығылған хам Каракалпак халқының калеушінен соралып келип шықпастаң Жекарғы Кенестин айттыуы бойынша халықтың усынысы бойынша таярланған Конституцияга озгерис киритиу жойыбары бул биринши наубетте құкукбұзарлықтың еп үзкен болады, себеби Каракалпак халқы деп айтып атырган бізлердин құрметті Зухра Реймосаның халқы бул реал халық екенине мен исенбеймен, бир мысал көлтиремен 2018-жылда мен Озбекистан Либерал партиясында испел жүрген

штандартын Конституция қабыл қылышын бұлса, Қорапталғысстоң Республикасы суверенитеттінің ішкелігін, ұннанға өзгерасын үшін белгіліш, шунь ишінде қарорларын қабыл қылыш деган мәддә олиб ташланадын болса, олиб ташлаб қабыл қылаңған болса Қорапталық халықта тақлифим бор, у хам бұлса яны, Конституцияға ұзартириши қабыл қылыш фикрларының тұрлаш мүдделетін тұзғандан кейин, Қорапталғысстоң Республикасы Жүйөргүй Кенесінде борыб, Жүйөргүй Кенесінде Қорапталық халықтың номидан шоғыр ғылодырып ташланған депутаттарының ҳаммасын Мурат Камаловтың бевосита үшіншеге раҳбарлықда отставкаға кетінген тарап қылыш, алар албатта яны лойиҳадагы Конституция қабыл қыланса, биринчи наубатда депутаттар хам Жүйөргүй Кенес расынни отставақасын тарап етиши бу бир, шеккінчи Қорапталғысстоң Республикасыда Референдум үткеліш орқали Қорапталғысстоң Республикасы Ұзбекистан Республикасы қоюудыдан чықып кетиш бўйича Референдумни овогза қўшиш, бу шима дейди жудаим радикалдың қарор, тўғри бу радикалдың бу парсага Қорапталық халқи тайёрми тайёр эмасми деган савол бор биринчи наубатда, лекин шұнайда бўлса хам бу парсаны ишлешига ҳаракат қилишга бўлади, менинг ҳозир бу айтатғаним тақлифим, умуман Конституцияга, Конституцияның тизимга Ұзбекистон Республикасынинг бутулигига бўлиши мүмкін, лекин ҳозирги лойиҳа билан олиб чиқылған ва қорапталық халықтың ҳозаришдан саволидан келиб чиқмасдан Жүйөргүй Кенеснинг айтиши бўйича халықтың тақлифи бўйича тайёрланған Конституцияга ұзартириши киритиш лойиҳаси бу биринчи наубатда құкукбұзарликнинг этк кептаси бўлади, чунки қорапталық халқи оеб айтатған бизларнинг құрматті Зухра Реймосаның халқы бу реал халық, жаңгигига мен шоғымайман, битта мисол көлтираман 2018-йилда мен Ұзбекистон Либерал партиясында ишлаб юрган вақтида

уақытында 2018-жылды қараша ҳазир 4-жыл оттин қараша сол уақытта Президентке Озбекистан Қаҳрамони деген атакты берни бойнына "Менинг фикрим" порталына партияға азга болған адамлардың паспорттын атынан ID ашып жеткіл логин пароль ашып сол жасака мен сол Президенттимизге Озбекистан Қаҳрамони сыйлығын берни усынысын билдіремен көллат куулаттайман мүштептери бар деген маҳинациялық тиқир усыныслар жиберген, бул сол уақытта болған 2018-жылда болған наре, енді ҳазир хүрметли Зухра Реймованин айтыр атырған Каракалпак халқының тиқир усыныслары белгілін жерге мен улымга исенбеймен, себеби 2018-жылда биреудін паспорттын атына усындаидар пароль ашып, "Менинг фикрим" порталына тиқир жибериу мүмкіншіліги бар еди ҳазирдеде бул наре жеке болып кетти оен ойламайман, халық дегендеге кимди назарде тұтты, халық бул мен хам маган уксап ҳазир усы нареғе Конституцияга өзгерис киритиу бойныша жоюбарға карсы шығып атырған мине бул хакыйкый халық Зухра Реймова кайсы халықты назарде тұтты кимнін қашап кай жерде каноай муражестин кабыл етти бул өзгерислерди тек Зухра Реймова емес Жокарғы Кенестеги хүрметли депутаттарымыз хам Мурат Камалов бул нареңи алып шыкканың билмеймен егер рас болатугын болса усы аты фамилиясы менен корсетсін"

2018-йилда қараша ҳозир 4-йил үтди қараша шу вактта Президентта Озбекистан Қаҳромони деган номни берни бүйіча "Менинг фикрим" порталына партияға азға болған адамларнинг паспортининг номидан ID очиб жъни логин пароль очиб шу томонға мен шу Президенттимизга Озбекистан Қаҳромони соғынин берни тақлифіни билдираман күллаб-куваттаб мәхнатлари бор деган маҳинацион фикр-тақлифлар жүнпәттан, бу шу вактта болған 2018-йилда болған наре, энді ҳозир хүрматли Зухра Реймованин айтаёттан Каракалпок халқининг фикр-тақлифлари дейілтган жоюға мен умуман ишонмайман, чунки 2018-йилда биреснинг паспортининг номига тақлифлар пароль очиб, "Менинг фикрим" порталына фикр жүннатыш имконияты бор ән қозирда хам бу наре айқын болып кетти оен ойламайман, халқ дегандеги кимни назарда тұтоди, халқ бу мен хам менге үшшаб ҳозир үша нареға Конституцияга үзгартыши киритиш бүйіча лойихаға қарши чиқаёттан мана бу қаңыңқый халқ Зухра Реймова қайси халқининг назарда тұтоди кимнинг қаңон қаероа қандай мурожатини қабул қылои бу үзгартышиларни фактат Зухра Реймова әмас Жұқорғи Кенгесбаги хүрматли депутаттарымиз хам Мурат Камалов бу нареңи олиб чиққаныни билмайман агар рост бўлабигани бўлса үшанинг номи фамилиясини билан кўрсатсін"

"радикальний"- "радикал-лотин тилидан-raficalis-илдизга оид; радикализмга асоосланған партия аязоси ёки шундай партия тарафдори; туб ва кескин үзгаришлар тарафдори; радикализм-сиёсий атама сифатида, мавжуд давлат тузумини танқид остига олиб, радикал үзгаришлар ўтказишни талаб этувчи сиёсий оқим" сифатида ифодаланған.

Тадқиқот учун тақдим этилған "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчisi томонидан жойланған (01:03), "VID_20230906_083109_250" (09:48) номли видеоматериалнинг коркакалпок тилидан үзбек тилига таржима қилинған стенограммаси:

"Қарақалпақша сойлессейк туўысқаптар! Баршеге ассалаума алайкум халық сози тениз толқыны деген ата-бабада гап бар, буны айтып атырганымнын себеби

"Қарақалпокча гаплашайтик түгигшганлар! Барчага ассалому алайкум халқ сўзи денгиз тўлқини деган ажододларимизда гап бор, буни

Жаңынан бир нешие тиқиғүр бар жөннөй Каракалпакстан таралғанда көзөнни Каракалпакстан таралғанда дөрхүк үмітшының дағындастырылышы, жеке болып дағындастырылышы айтылады таң сондай нешие ана жақында Каракалпакстан Республикасы Министрлер Кеңесинде Департамент басысы Негражий әдебет дөсөн ақ сақалымыз бар жасынаннан, содан тыскары Покие жағынан бир каниғеси бар екесінде сәләйт берди Каракалпак тили руаражланып атырыпты бизни сондай дағежеде маңайымыз анынын калды ондай бүндай құдайлдың көп заттарын айтыя, мен бұларға бир затты айтып көйін деп едім, сиздер Каракалпак тилин руаражланып атырыпты деп атырсыз бари отирик, биргана мысал Министрлер Кеңесинде болып откен жәйіншіста Пердагалий Дағылов айткан еди хукукты коргау органдарында да басқа тарауларында да Каракалпак тилинде жазыу Каракалпак тилинде ис журғизууди катап жолға көзміз деп еди, кериситие суд прокуратура органдары басқада тарауларда Каракалпакша хат берсөн озбекше жууап беретин болды, ал енди хукукты коргау уйымларына келетин болсак хазир жынайт ислердин хаммеси озбекше болып кетти Каракалпакша емес, бир мысал ана Казакдарьянын адамы ямаса караозек Тахтакопирде судланып атырган болсада озбек тилин билгемейтін болсада ис озбек тилинде атып барылып атыр, суд процесси Каракалпакша отеди хукимди оқысан озбекше жазылған болады, бирде бир мамлекеттік мониторинг жосқ, Каракалпак тили сондай дарежеде итибардан шетте калып атыр, макан пұкаралар жыныны калеген жери Каракалпактар кирип барало Каракалпактын кайнаган жери Каракалпактар кирип барсан макан пұкаралар жынынында озбекше илин турыпты калеген жери. Кане тиілдин руаражланып атырганлығы, ал якшы ол хеш гап Каракалпакстан Республикасы Халық билимлендіриу министрлигінде

айтастасыннан, چунки халық орасында бир нечта фикрлар бор янын қорақалпоқ тилинине жағы ұқасына келгани Қорақалпоғистон тарихи деярлі упуттегінің борадағаны, нүк бұлып борадағанын айтылады худони шұнаша кечеңши Қорақалпоғистон Республикасы Вазирлар Кеңгашында Департамент рахабары Пердагалий Дағылов деган оқсақолимиз бор ұшуулымиз, ундан тишиғары Нұкұс шаҳрида битта мұтахассиси бор иккөнші хам ұсқобот берди Қорақалпоқ тили руаражланыбын бигзінш шүңғаллік даражасада пешонамиз ялтираябди ундоқ бүндөқ деб худонинг күн гаптарини айтди, мен буларға бир нарасын айтты құйтай дағақдым, сизлар қорақалпоқ тилини руаожлантираябди деябсез ҳаммаси Әлғон, биргина мисол Вазирлар Кеңгашында бұлып ўтған мажисиеда Пердагалий Дағылов айтғанды ҳуқуқи мұхофаза қилиш органдарыда бошқа соғаларда қорақалпоқ тилинде әзув қорақалпоқ тилида шиоритишини қағтии үйлігі құйамиз деганди, аксина суд прокуратура органдары бошқа соғаларда қорақалпоқча хат берсанғ үзбекча жасавоб берадиган бұлды, ол энди ҳуқуқи мұхофаза қилиш органдарыга келадиган бұлсак ҳозир жиноят шиларшынш ҳаммаси үзбекча бұлды кетди қорақалпоқча әмас, бир мисол ашави Қозоқдарьёның одами ёки Қараузак Тахтакопирда судланған бұлса хам үзбек тилини билмаса хам иши үзбек тилида олиб борилябди, суд жарағени қорақалпоқча ўтади лекин ҳукмни үқисак үзбекча әзилған бұлади, ҳеч қанақа давлат мониторинги нүк, қорақалпоқ тили шу даражасада әзтибордан қолаябди, мағалла фуқаролар иигини ҳохлаган жойида Қозоқдарьёға кириб борадиган жойми у қорақалпоқнинг қайнаётган жойи Қозоқдарьёға кириб борсанғ мағалла фуқаролар иигиниде үзбекча осилиб турибди ҳохлаган жойида. Қане тиілнің руаожланыётгани, майли у хам ҳеч гап Қорақалпоғистон Республикасы Халық таълим вазирлигінде ходимлар билан меңнат шартномаси бекор қилингандан огохлантирамиз яна бир нималар

хызметкерлер менен миңмет шартанасы байкар етилгенде огохлантирамиз тағы бир зат буйрыктар хаммеси озбек тилинде, канды мониторинг отдел азамас есабат бергендеде уятуу керек, ендик сондай дарежеде тиғидин мен хайран каламанда мен мысалы колеген жерге жазаман каракатпак тилинде жазаман, арнасым жол коймайды каракатпак тилинде жазаман тусинсе тусинсин торткулес жазаманда каракатпак тилинде жазаман. Озбекистанга хам жазасам каракатпак тилинде жазаман, барлык уалаяттарда журналистик тексерүү откердик каракатпак тилинде бердим, олар тусинди каракатпакша маган озбек тилинде жууп берди рахмет баска уалаяттарга, ал мине Каракатпакстан Республикасы Халк битимлендириүү министри тазадан болды жуда жаскы болды, жуда шымтии жанкүйер адам болды хакыйкатаңдада енди күдай калесе каракатпак тилинде озгеристер болады деп ойтایман, ендик Каракатпакстан тарыйхына келетин болсак, мине мен 2022-жыл 17-январь кунги Каракатпакстан Республикасы Халк битимлендириүү министри тарихиен сол даирдеги министр тарепинен маган хам келди. хатта жазып коймынды мине Каракатпакстан тарыйхы пани чынан оз алдына саат ажратылмаган, не маскарашылык. СССРдээ жамантайтын бол газде Каракатпакстан тарыйхы деген пан отилетин еди, Каракатпакстан тарыйхы деген кок китап болатын еди, неге Каракатпакстан тарыйхы отилмейди, оягына карайтын болсак отилетин хеш нарсемизде жогау, бизлөрдө сондай дарежеде тарыйхылар бар не бир атакларды алып болды Академиктиде алды баскасында алды, бирак Каракатпакстан тарыйхына келетин болсак, хеш нарсе жок, хаттекеи Озбекистан Республикасы Миллий университети Профессор оқытушчилары айтып көширеркиз сиз Каракатпакстан тарыйхын Озбекистанды университеттеринде оқытушынын татаат атырсыз, биз оқытайык якшы деди ал озлериңизде оқытатын не бар деди, кара буйруктар хаммаси ўзбек тилинде калса мониторинг отөрөлттөн берген салыстырмалык берганды хам узинаш көрсөккү, эндик шүнччалик даражада тиғидин мен хайрон каламан да мен масалан үзүнгөн ерга ёзаман коракатпок тиғида ёзаман, ор-номусум йүл күймайтын коракатпок тиғида ёзаман түшненса түшненса Түрткүлгө ёзасам хам коракатпок тиғида ёзаман. Ўзбекистонга хам ёзасам коракатпок тиғида ёзаман, барна вилюяттарда журналистик текшүрүү үтказдик коракатпок тиғида шартардан бердим, улар түшненди коракатпокчы менга ўзбек тиғида жавоб берди расимат бошкы вилюяттарга, эндик мана Коракатпакстан Республикасы Халк таълими вазири янгидан бүлөнгө жууба яшши бүлди жуда шымтии жонкүүрт обам бүлөнгө ҳаккында хам эндик хубо ҳафыза коракатпок тиғида ўзгарыштар бүлөнгө деб йүткөймөн, эндик Коракатпакстан тарихига көтөдигеч болсак, мана мен 2022-жылда 17-январь күнгө Коракатпакстан Республикасы Халк таълими вазиригүйдөн шу даңғылда министр томонидан мэнга хам келди, хатда ёзаб бүләндөн мана Коракатпакстан тарихи фанси учур атохуда соат ажратылмаган, кимде деген гап СССРни ёмонтаймиз у тарихтарда Коракатпакстан тарихи деген фан ўтиларди. Коракатпакстан тарихи деген күк китоб бүләрди, кимде Коракатпакстан тарихи ўтилайбын, у томонига қарайдиган бүлөнгө ўқытшадиган хеч нарса миең йүк хамто, билярда шүнччалик даражада тарихчилариниз бор не не көмкөрни (отоктарни) отиб бүлгөт. Академиктини хам отган, бошкасини хам отган, лекин Коракатпакстан тарихиги көтөдисин болсак, хеч нарса йүк хамто Ўзбекистон Республикаси Миллий университети Профессор-үқытчылары айтди уэр сиз Коракатпакстан тарихини Ўзбекистоннине университеттерида үқытчыларини талаб кылаңбиз биз үқытчылар хүн деди қыни айттычи ўзгарынгизда үқытадисин ниманын бор деди, қаранды отыларниңе айттышиңи кимде бор үқытадисин деди йазарынгиз хам

итимазлардын айтыуына не бар
 оқытатын деди озгеришіздөде
 тарыйхта шахслардан тек деди поэзия
 проза тек сол даурдин ишинде жазылған
 деди, аүыл хожалык топрак баска,
 миңлий гайраткерлериниз канде
 жауынгерлериниз барма каракалпактада
 кай жеринде жазылған
 жауынгерлериниз бойынша, кайсы
 колланбада бар илмий деди, корсетип
 берин деди бул бойынша видеода
 шыгардым, Маманбий бойынша
 тарыйхта барма, Айдосбий барма,
 Ерназар барма, Ерназар тек пален
 уакытта тууылган калган жасы хеш
 жерде жсок, мен мысалыгы
 Каракалпакстан тарыйхын оқып
 атырганда сондай бир дарежеге
 келтирип едим балаларды колына кылыши
 алып шығып кетептин дарежеде уйретиу
 керек, тарыйх панин уйреткен гезинде,
 ауыр жсагдайга келдинбе бел алып шығып
 кетептин болыу керек, поэзия прозаны
 уйренгенде шайырлыгы илхам йош
 тутып кетептин, романларды хаммесин
 котерип таслайтын дарежедеги илхам
 йош кылып оятып жибериу керек, онын
 ушын конкрет колланба керек, мысалыга
 мен айтатын болсам, Ерназар баба
 бойынша тарыйхты отетин болсам мен
 сондай кылып келтиремен Ерназар
 бабымыз деймен сондай дарежеде
 каракалпактын гайраткери, батыры
 болды саулаты сондай келискең,
 муртларын шыйырып кулагына кайырып
 коятын болган ири геудели козлери
 шакмактын тасындай он каталында
 кылыши шеп каталында канжары илинип
 туратын саулатлы гайбыр азамат
 болган, сондай дарежеде келтирип
 берген болар едим, образга тусин,
 окуышылар орнынан турып кетептин
 дарежеде болыу керек ане тарыйх деген,
 бизлерде не Ерназар пален пален жылы
 тууылган паленини жылы олген, Хийуа
 ханлыгы сауашында катнасан, канде усы
 тарыйхта не зат бул, категен
 мектептерге барын калганиш
 мониторинг откизин мине усында етип
 оқытылады болды, батырлар конкретни
 айтылмайды, Аллаяр бабамыз
 айтылмайды, миңлий гарезисизлик

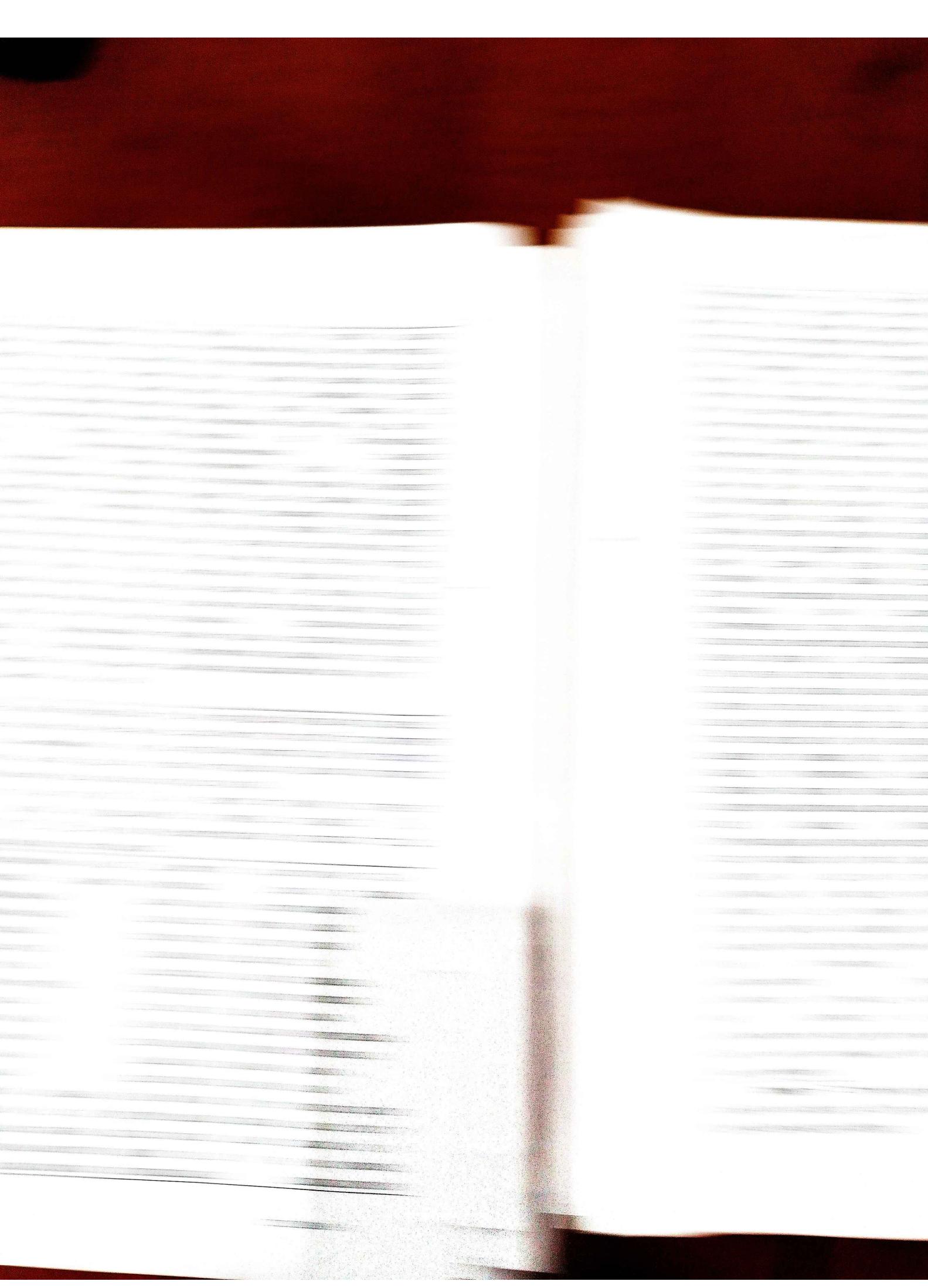
тарихий шахслардан фиқат деди поэзия,
 проза фиқат шу даврининг ичиде ёзилған
 деди, қишилоқ хұжасалик тупроқ боища,
 миңлий намоендапаршығыз қаны ҳарбий
 қағрамонларшығыз борми қорақалпоқтар
 хам қаерида ёзилған ҳарбийларшығыз
 бүйича, қайси құлланыма бор илмий
 деди, күрсатып беринг деди бу бүйича
 видеода чиқардим, Маманбий бүйича
 тарихда борми, Айдосбий борми,
 Эрназар борми, Эрназар фиқат вақтда
 түгилған қолған томони хеч ерда йўқ,
 мен мисолдаги Қорақалпоғистон
 тарихини ўқиятганимда шунақа
 даражасында келтирилдім болаларни құллага
 қилич олиб чиқиб кетадиган даражасада
 ўрганиши керак, тарих фанини ўргатған
 пайтида, оғыр вазиятта келдингми бел
 олиб чиқиб кетадиган бүлиши керак,
 поэзия прозаны ўрганғанда шоирилиги хам
 илхом жсүш уриб кетадиган,
 романларнинг җаммасини құтариб
 ташлайдиган даражасадағы илхам париси
 қилиб уйготиб юбориши керак, у учун
 конкрет құлланма керак, масалан мен
 айтадиган бұлсам, Эрназар бобо бүйича
 тарихни ўқийдиган бұлсам мен шундай
 қилиб келтираман Эрназар бобомиз
 дейман шунчалик даражасада
 қорақалпоқнинг намояндаси, ботири
 бұлди савлати шундай келишінан,
 мүйловларини қайыриб қулогига илиб
 қайыриб қүядиган бұлған гавдали құзлары
 чақмоқнинг тошидек ўнг томонида қилич
 чап томонимда җанжары осилиб
 турадиган савлати азамат бұлған,
 шунчалик даражасада таърифлаб берған
 бұлардым, образға кириб, ўқувчилар
 ўрнидан туриб кетадиган даражасада
 бүлиши керак ана тарих деган, бизларда
 на Эрназар фалон фалон иши түгилған
 фалонинчи ишіда вафот этган, Хива
 хонлиги урушида шиширок этган, қаны
 ўша нарса тарихми нима, ҳохлаган
 мактабинга бориб ҳохлаганингча
 мониторинг ўтказынг мана ўшанақа
 қилиб ўқитилади бұлди, ботирлар
 конкретни айттымайды, Аллаяр бобомиз
 айттымайды, миңлий мустақиллик бүйича
 ҳаракат қылғанлари айттымайды хеч
 жойда, нега айттымайды ўтмишику у
 тарихни яшириб бұлмайды, мана

бойнина жарекет кылганлары айттылмайды хени жерде, неге айттылмайды отминико ол тарыйхты жасаырып болмайды, мише Министрликтин берин койгап жууабы Каракалпакстан Республикасында тарыйхы бойнина бирде бир сабаклык жок, бул маскарапанылык емесе, не себеп Жокарғы Кенес, Министрлер Кенеси бул парсени колга алмайды, жанаңы Дабылов неге колга алмайды, озимиздин тарыйхымызды белгилей алмайтын болсақ, жаше хатта жасын койынты Озбекистан Республикасы тарепинен шешилди деп, хау бир панимизди шеше алмайтын болсақ не кылып отырмыз бизлер, балалар ертеп келешек ауладты дарада қалдырамызго, арадан 50-жыл отсе 50-жылда милдет, мамлекет тазарады дейди, ертеп 50-жыл откөнген кейин не деп жууат беремиз балаларымызга, хамме хамел деп олт баржырынадай менин коз карасымда, тарыйхымызды орнына коя алмаймыз, елең шекем ядымда Каракалпакстан тарыйхын географияны титкерген мудалимлер оттип жусурени еле есімде, мише озлери жасын койынты хатка түстин отка түстин мойынлан койынты, жаше билимлendirүү министри жууат берин койынты Торткул, Беруний, Елликкала районларында каракалпак миңдетшілдер халык озбек мектебинде оқып атыр, себеби не дейгин болсақ, хеш кандай бизлерге усыныс болмады халык арасында сол себепти сол себепти каракалпак мектебин ашыуды лазым тапташык, не усыныс. Усыныс шакпаса озин бар халыктин арасына кир жыгыналыс откер, каракалпак мектебин аша жасактыз тикириниз кандай деп, көпшлик берин айтаман хеш ким карсылык билдиirmейди. Мише каракалпак милдеттеринин ашылыуы сондай кыйын, уялмай министр Реймов хат берин койынты усыныс тикирлер болмады деп, усыныс тикирлери болмаса озлериңиз шыбын халыктин арасына мен таза министрден сораган болар едим Торткул, Беруний, Елликкала хам Амударья

Вазирликтин бериб қўйган жавоби
 Қорақалпогистон Республикасида
 Қорақалпогистон тарихи бўйича
 биронта бир дарслик йўқ, бу
 масқарабозлик эмасми, нима сабаб
 Жўёрге Кенгес, Вазирлар Кенгаси бу
 парсани қўлга олмайди, ҳалиги Дабылов
 нега қўлга олмайди, ўзимизнинг
 тарихимизни белгилай олмайдиган
 бўлсақ, яна хатда ёзид қўйибди
 Ўзбекистон Республикаси томонидан ҳал
 қилинади деб, бу қанақаси битта
 фанимизни еча олмайдиган бўлсақ нима
 қилиб ўтирмиз бизлар, болалар эртага
 келажсак авлодни далада қолдирамизку,
 орадан 50-йил ўтса хам 50-йилда миллат,
 давлат янгиланади дейди, эртага 50-йил
 ўтгандан кейин нима деб жавоб берамиз
 болларимизга, ҳамма амални деб ўлиб
 бораётгандай менинг цуқтаси назаримда,
 тарихимизни жойига қўя олмаймиз,
 ҳалигача эсимда Қорақалпогистон
 тарихини географияни тугатган
 ўқитувчилар ўтиб юргани ҳалигача
 эсимда, мана ўзлари ёзид қўйибди хатга
 тушдинг ўтга тушдинг таш олиб қўйган,
 яна таълим вазири жавоб бериб қўйибди
 Тўрткул, Беруний, Элликкала туманиларида қорақалпоқ миллатидаги
 халиқ ўзбек мактабида ўқиябди, чунки хеч
 қанақа бизларга таклиф берилмади халиқ
 орасида шу сабабли қорақалпоқ
 мактабини очишни лозим томадик,
 нима таклиф. Таклиф бермаса ўзинг бор
 халиқнинг ичига халиқнинг орасига кир,
 мақслис ўтказ, қорақалпоқ мактабини
 очмоқчимиз фикрингиз қанақа деб,
 кафолат бериб айтаман хеч ким
 қаршилик билдиirmайди. Мана қорақалпоқ
 миллатларининг очилишини шунчалик
 қийин, уялмасдан вазир Реймов хат бериб
 қўйибди таклиф фикрлар бўлмади деб,
 таклифлари бўлмаса ўзларингиз чиқинг
 халиқнинг орасига мен тоза вазирдан
 сўраган бўлар эдим. Тўрткул, Беруний,
 Элликкала ва Амударё қорақалпоқ
 мактабини очиш керак, даръёнинг нариги
 томони ўзбек мактаб даръёнинг бу
 томони қорақалпоқ мактаб, у қанақа
 бўлади Корқалпогистон Республикасида
 туриб, мана бу таълим вазирлигидан
 келган мактабатура деб айтаман,

1944 10/11/44 10/12/44 10/13/44 10/14/44 10/15/44
1944 10/16/44 10/17/44 10/18/44 10/19/44 10/20/44
1944 10/21/44 10/22/44 10/23/44 10/24/44 10/25/44
1944 10/26/44 10/27/44 10/28/44 10/29/44 10/30/44
1944 10/31/44 11/1/44 11/2/44 11/3/44 11/4/44
1944 11/5/44 11/6/44 11/7/44 11/8/44 11/9/44
1944 11/10/44 11/11/44 11/12/44 11/13/44 11/14/44
1944 11/15/44 11/16/44 11/17/44 11/18/44 11/19/44
1944 11/20/44 11/21/44 11/22/44 11/23/44 11/24/44
1944 11/25/44 11/26/44 11/27/44 11/28/44 11/29/44
1944 11/30/44 12/1/44 12/2/44 12/3/44 12/4/44
1944 12/5/44 12/6/44 12/7/44 12/8/44 12/9/44
1944 12/10/44 12/11/44 12/12/44 12/13/44 12/14/44
1944 12/15/44 12/16/44 12/17/44 12/18/44 12/19/44
1944 12/20/44 12/21/44 12/22/44 12/23/44 12/24/44
1944 12/25/44 12/26/44 12/27/44 12/28/44 12/29/44
1944 12/30/44 12/31/44 1/1/45 1/2/45 1/3/45

and the way that some of the
higher pitched notes do not
have the same pitch as the
first note especially when you
try to harmonize them.
It is interesting to notice how
certain groups of people seem not to have
the ability to produce certain

Республикасындагы уллы батырлар бойынша Нокис қаласына батырлар алеясын күрүү бойынша Министрлер Көнесине усыныс кириштүүн сорадык бул адам естелек күрүүдөн бас тартты. Ошан тынышынкөрек екенлигин билдириди. Ал енди мен ол адамга мышанидай деп айткым келеди, кордим кордим нашар липасына жасасырынгандан хакимдин кордим, кордим кордим астына кобальт минидирит шаба-шап деп мардан берген хакимдин кордим. Кордим кордим кара икра, кызыл икра жеп халкына тиши деп кекирген хакимдин кордим, айтажасак болғаным бул хаким агамыз озинин малимлеме хызмет басылышына астына кобальт миничизит шофер кыялым бекитип бир нешие кыңыр ислерди кыялым атыр, биринчиден мен бойынша жасаган дохмет монтажлардан ибарат болған видеоларды аудио затислерди койдыйтырып, усы кунгеге дейни болған тишили хызмет тараулары уакиилеринде индемей киятыр. Бул Сагалатдинова деген кыздын устинен январ айында тики ислер органларына январь айында мурожжет ектекен болсам усы кунгеге шекем бирте тусиник хат атсан жеке, жуугут берилген жеке, бутын артында мамлекет жетыштари ким жетыштый, нызамга порнография маселелери, халыктын тикирин бузуучы гыйбат осеклерден ибарат маката койганды ушын жаза шарасы Озбекистан Республикасында усындай постлар ушын дархал кеширим сорап жазса шарасы колланды не сабат буган тыйым салынбайды, бир нарсени умыттауды сорайман. Гелле кептишден коркып журген айрым адамлардан отиниш кыламан, бул нарсенин шеги болуу керек. Мени күрүтпакшы хазир Каракалпакстан Республикасы Озбекистан Республикасы тарепинен мени сепаратист таш алды. Сепаратист деп жазба турдө таш алды. Бирак менин мойнымда бугин ертеп камак туртыны”

“қингир” – “түгри чизик бўйлаб йўналмаган; эгри, қийшиқ 2. қўчма қаллобликка, хиёнатта асосланган” тақдим этилган материалда “қаллобликка, хиёнатта асосланган” ушбу мазмунлда қўлланган

Республикасидан улуг ботирлар бўйича Цукус шаҳрида ботирлар алеясини қўрни бўйича Ватирлар Кенганига тақтиф кириштини сўрадик, у эса ҳайкал ўрнатишидан бош тортон. Унга тинчлик кераклигини билдириди. Энди эса мен унга қуйидагича айтгим келади, кўрдим-кўрдим аёл либосига яширган ҳокимни кўрдим, кўрдим-кўрдим тагига кобальт минидирит чопа-чоп деб мақтov берган ҳокимни кўрдим, кўрдим-кўрдим қора икра, қизил икра еб ҳалқига тиши деб кекирган ҳокимни кўрдим, айтмоқчи бўлғаним бу ҳоким бобомиз ўзининг ахборот маркази бошлиги тагига кобальт минидирит хайдовчи биринчириб бир неча қингир шиларни амалга ошириб келмоқда, биринчидан мен өлғон тухмат монтажлардан иборат бўлган видеоларни аудио ёзувларни жойлаштириди. Шу кунга қадар тегизили соҳавий хизмат вакиллари ҳам индамасдан келмоқда. Бу Сагалатдинова деган қизининг устидан январ ойидаги ички шилар органига январь ойидаги мурожжаат қилған бўлсам шу кунга қадар бирон маротаба тушунтириши хати олинмаган, жавоб берилгани йўқ, бунинг орқасида давлат ётибдими ким ётибди, қонунга порнография масалалари, халқинг бузгунчи гыйбат иғволардан иборат мақола қўйгани учун жазо чораси Ўзбекистон Республикасида шундай сарлавҳа учун дархол кечирим сўраб жазо чораси қўйланди нима учун бунга барҳам берилмайди, бир нарсани унутмасликни сурайман. Калласи кетшишидан кўрқиб юрган айрим одамлардан шитимое қиласман, ушбу ҳолатларнинг охирин бўлиши керак. Мени йўқотмоқчи ҳозир Қорақалпогистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси томонидан мени **сепаратист** деб таш олди. Сепаратист деб ёзма равишда таш олди. Аммо менинга бўйнимда бугун эрта қамоқ турибди”

“чийбат” – “бирорин камситиб, айбентиб, ёмонлаб гапириш, фиск-фасод”;

“нэвэл” – “Низо, инфок солинига, иттифоикни бузишга, бузгунчиликка каратилган хатти-харакат, ёлгон-яшик, уйдирма, бүхтон ва шу кабилар” тақдим этилган материалда

“сенаратист” - “[лотин тилидан, “seperatus” “алохида, ажратилган] сиёсий атама, ажратылған чыннинг, алохида бўлишига интилиши; давлатнинг бир қисмини ажратиб олиб, янги давлат тузилмасини тузин ёки мамлакатнинг бир қисмини мухториятга айлатириш харакати” маъносида қўлланган.

Тадқикот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_083157_473” (02:50) номли видеоматериалнинг қорқақалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Каналымыз ағзалари сизларden отинши кылмакшыман мени Аллаяр Досназаров деб билин, мен турмеде жатсамда ҳалқымнын дартин алла-таларадан сорат жетаман, мен тууралы видеоларга исенбеуинизди сорайман, егер адиллик болса экспертиза деген нарсе бар, егер мен олетин болсам, олген жагдайымда денемди ҳалыкка корсетишин сорайман, себеби менин айрым депелеримде тууылганымнан бастап калларым бар ол нарсени видеода корсете алмайтугуынлыгына исенимим камыл, ол калларды жок кыла алмайды, мен хазир ол денемди корсетким келеди, менин арслан журегим оны кореалмайды, сол ушын мен олгеннен кейин менин денемди ҳалыкка корсетишинизди илтимас кыламан. Себеби бул маглуматларга айрым адамлар исенин хаттеки торт коз туугел деген жасан жоралырым менен бир хаттеден бери кашып сойтеспей журупти. Ягый мени бир жыныс пenen карым катнаста еркелиги жок ози еркектин жынысынан лаззет алады деген тикирде болып журупти. Буннан тыскары бир нарсе ядымда барда айтайын буннан бир хапте алдын маган Канлыкол районынан ел ҳалык ушын жасын күйдирин журген блогер “Муратчик” исмли инимиз конырау етти Даuletmurat ага анамды карындасымды келиншегимди бузакышылкка шыгарыу бул бойынша видео шыгарамыз турмыс жолдасым бузакы деб шантаж испеп атырыпты деди, сорау тууылады не себеп хамме блогерлердин жакынлары бузакы болганима, неге мени анам	“Каналимиз аъзолари сизларden илтимос қышмоқчиман мени Аллаяр Досназаров деб билинг, мен қамоқда ётсамда ҳалқимнинг дардини аллох-таларадан сўраб ётаман, мен ҳақимдаги видеоларга ишонмаслигингизни сўрайман, агар адолат бўлса экспертиза деган нарса бор, агар мен ўладигин бўлсан, ўлган жасадимни ҳалқча кўрсатишими сўрайман, сабаби менинг танамда тузилганимдан бери холларим бор, у нарсаларни видеода кўрсата олмаслигига ишончим комил, улар ҳолларни йўқ қила олмайди, мен ҳозир танамни ҳалқча кўрсатишими илтимос қиласман. Сабаби бу маълумотларга айрим одамлар ишониб, ҳаттоқи “тўрт кўз тугал” деган яқин дўстларим мендан бир ҳафтадан бўён қочиб гаплашимай юрибди. Яъни менинг битта жисинслилар билан муносабатда эркаклиги йўқ, ўзи эркакнинг жисинсидан лаззат олади деган фикрда юрибди. Бундан ташқари битта нарсага хотирамда борида айтай бундан бир ҳафта аввал менга Қанликул туманидан эл ҳалқ учун жонини күйдирib юрган блогер “Муратчик” исмли укамиз қўнгироқ қилиди Даuletmurat ога онамни синглимни, келинчагимни бузукка чиқариш, бу бўйича видео чиқаришими, турмуши ўртогим бузуқи деб шантаж қилиб ётибди деди, савол тугилади нима сабаб ҳамма блогерлерларнинг яқинлари бузуқи бўлганима, нега менинг онам түзүнганиларим билан қўрқитишни

Ишчимчигитарым менен коркынысын
баштади бунын артында баска қынчыр
нарса жетырыптын, менни
Каримжитакетин Республикасынын
оңыштандылган шынчыды деген коркыу
менен бунын артында Омбекистаннан
кельчиң уектілер бар деп билгемен, менни
коркынчылдан тек бир аяла-таяла
сөздейді. Хүрметтін халық мен ислеген
житти ойланып корин бир нешине
репонтерлорда газ жасағы бойынша
туурыдан тууры мен себетти болбыым,
сүз электр энергиясы, ондан баска
халыктын муражеттери,
халықкабылдауданасынан көре менин
жеке кабылдауданама халыктын
исенним асты. Бұнан тыскары бир
нешине ҳуқуктары тикленбей атырыган
шахслардың ҳуқуктары тикленді бунын
артында кіра мийнет жетырыпты,
кіра тер жетырыпты, милямет ары
жетырыпты, мамлекет ислей алмаган
заттарды мамлекеттеги айрым
жаугынды шахслар ислей алмаган
заттарды мен ислегенligim ушын мени
курышты мәкседінде нашар липасынан
пайдаланып атырыпты, мен калер едим
айыбымды мойныма койып нарадан
болама баска заттан болама
Мамлекетке кыянет кылғанлықта
болама айыбымды мойныма койып беринг
жазаласа мен дардын астында
турсында разы болып олген болар едим.
Бирак ондай ширкин қынгыр ислер менен
шыгарылган видеоларга исенбеушизди
сорайман”

Хоҳлатайди бунинг орқасида бошқа қынгир
нарса ётибди, менинг Қорқақалпогистон
Республикасының мустақиллігінін олиб
чиқады деган құрқын ғана бунинг
орқасида Ўзбекистондан келган вакиллар
бор деб биламан, менинг хавфсизлігімни
фақат бир Оддох таоло сактайді.
Хурматті халқ мен қылған нарсаны ўйлаб
қўринг бир нечта туманиларда газ ёқиши
бўйича тўғридан-тўғри мен сабабчи
бўлдим, сув, электр энергияси, ундан
бошқа халқнинг мурожаатлари, халқ
қабулихонасидан кўра менинг шахсий
қабулихонамга халқнинг ишончи ошиди.
Бундан ташқари бир нечта ҳуқуклари
тикланмаётган шахсларнинг ҳуқуклари
тикланди бунинг орқасида қора меҳнат
ётибди, қора тер ётибди, миллат
номуси ётибди, давлат ишлай олмаган
ишларни давлатдаги баъзи мансабдор
шахслар қила олмаган ишларни мен
қылғаплигим учун мени қуритиш
мақсадида почор либосидан
фойдаланыбди, мен ҳоҳлаардимки айбимни
бўйнимга қўйиб пора бўйичами бошқа
масаладами Давлатга ҳиёнат қилишидами
айбимни бўйнимга қўйиб бериб жазоласа
мен дор остида турсам хам рози бўлиб
ўлган бўлардим. Бироқ ундан қынгир
ишлар билан чиқарылган видеоларга
ишонмаслигингизни сўрайман”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_083235_763” (05:00)номли видеоматериалнинг қорқақалпок тилидан ўзбек тилига таржима килинган стенограммаси:

“Баршеге ассалаума алейкум, мине кеше Ерназар бабамыз бойынша жсане видео кылууга мажсбур болып турыппан, себеби басканы билмедин мени тынышсыландырмай атырыпты, себеби бул тарыйх деген кайсы мамлекеттеде биринши Президент айтаберетин еди “Кеше ким едик бугин ким болдык деп” расында да карайтын болсам пүткіл мамлекетті сондай бир идеология менен жок кылып жибериүгө болады, мен 30-жылга гарезсизліктең сиясатка	“Барчага ассалому алейкум, мана кече Ерназар бобомиз бўйича яна видео қилишига мажсбур бўлиб турибман, сабаби бошқани билмадим мени тинчлантирмаяпти, сабаби бу тарих деган қайси давлатда биринчи Президент айтадиган эди “Кече ким эдик бугун ким бўлдик” деб хақиқатдан қарайдиган бўлсам бутун давлатни шундай бир гоя билан йўқ қилиб юборишига бўлади, мен 30 йилга мустақилликдаги сиёсатга норозиман,

наразыман, хазирде басым копишик харекетлерге озим бир гезде наразылыгымды билдиремен себеби, демократия деген мамлекетте калегенимизшө сөз еркинлиги болууы керек, кандай лауазымлы шахс болуунан каттий пазер мамлекет басчысыма баскана озимиздин карсы тикиртмизди билдирип билишимиз керек, эндике Президент Мирзиёев келгенини берип сыр емес бизлердинда азмаз хакыйкый арымызды жырымызды жыргалтып болдык, бирак елең шекем Президенттин бергидеги жасагындагы адамлардын тикири бизин каракалпак деген мамлекети озинин тийкарғы нызамларын пайдаланыуга, тийкарғы озинин миллий еркин берип атырыпты деп айта алмайман толык емес, бирак Президентке рахмет ози катан айтты, Каракалпакстан бойынша жуда озинин бир нешие созлери бар бизлерде записте, сол себеппен мен озимди Президентке жардемшимен деп билген. Енди жасакында жсане айтты Президент хар бир уалаятта 15 күннен боламан деди, Каракалпакстан Республикасына табаны тийсе мен шартли турде дуз несип болып калар корисип калар деген нийеттемен, корсаем жуда коп нарселерди сорайман. Коп затларды айтаман, 2 минут уакыт берседе улгеремен, енди мына кешеги Озбекистандагы 3 илимпаздын шыгарган видеосына келетин болсақ, шыгарган ауа уатан тарых китабы усы уакытка дейин барлык жокарғы окуу орынларында оқытып келинген итибар берген болсаныз мен тарыхишиларга сорау бердим хеши кайсысы билмейди, мен билмесем сиз билмесенин я баска билмесе ким биледи, хаммеси билмеймен деп күтүлдү, бирак биледи журек торинде арыслан жок бирде биреүнин журиеек торинде арыслан жок мени судка берегой, кайсы тарыхиши болсада сен мени абрасызылантырыдын видео аркалы деп айттын мен судласыууга тайынман. Бирле биреүиниздин журек торинизде арыслан жок, хаттеки сол жыйналысларда кашип кетти, сондай лауазымлы шахсларды кордик жасана ана

хозир ҳам бошим күтчилик харакатларга ўзим бир пайтда порозишигимни билдираман сабаби, демократия деган давлатда ҳохлаганимизча сүз эркинлиги бўлиши керак, қандай лавозимли шахс бўлишидан қатъий назар давлат раҳбарими бошқами ўзимизнинг қарши фикримизни билдириб билишимиз керак, энди мана Президент Мирзиёев келганидан бери сир эмас бизларнинг ҳам озгина ҳақиқий орномусимизни қайгурадиган бўлдик, лекин ҳалигача Президенттинг бу томонидаги одамларнинг фикри бизнинг қорақалпоқ деган давлати ўзининг асосий қонунларини фойдаланишига, асосий ўзининг миллий эркинлиги берилганини деб айтмолмайман толиқ эмас, лекин Президентга раҳмат ўзи қатъян айтди, Қорақалпогистон бўйича жуда ўзининг бир неча сўзлари бор бизларда ёзиди олинган, шу сабабдан мен ўзимни Президентга ёрдамчиман деб биламан. Энди яқинда яна айтди Президент хар бир вилоятда 15 кундан бўламан деди, Қорақалпогистон Республикасига табони тегса мен шартли турда туз насиб бўлиб қолар кўришиб қолар деган ниятдаман, кўришсам жуда кўп нарсаларни сўрайман. Кўп нарсаларни айтаман, 2 минут вақт берса ҳам улгураман, энди мана кечаги Ўзбекистондаги 3 олимларнинг чиқарган видеосига келадиган бўлсак, чиқаргани ҳа Ватан тарих китоби шу вақтгача барча юқори ўқув ўринларда ўқтиб келинган эътибор берган бўлсангиз мен тарихчиларга сўров бердим хеч қайсиси билмайди, мен билмасам сиз билмасангиз ёки бошқа билмаса ким билади, хаммаси билмайман деб қуттилди, лекин билади юрак тўрида арслон йўқ хеч биринда юрак тўрида арслон йўқ мени судга бераверсин, қайси тарихчи бўлсада сен мени обрўсизлантирдинг видео орқали деб айтдинг мен судлашишига тайёрман. Биронтангиз ҳам бирор ингизнинг юрак тўрингизда арслон йўқ, ҳатто шу мајслисларда қочиб кетди, шундай мансабдор шахсларни кўрдик ҳалигина пединститутда Маман ога деган яна икки учтаси қочиб кетди энди Бердах

пеодинститутта Маман ала деген таңы
еки ушесүү тым таракай болды енди
Бердах атындағы Каракалпак
мамлекеттік университетінің ректоры
макан радиия бермен беди сорку
туузылады изимдер академиясы, жокарғы
окыу орындары, мамлекеттік емес
комерциялық емес шалжемелер,
мамлекеттік баскесары органдары
прокуратура органдары каякта, не себеп
озгеринин харекеттің корсеттейді, я тек
ең хызмети мұражет етиу керекте, уре
алмаган шйт уйине конак көттіреди
дейді, енди мен сизлерди ийтке тенеп
атырғаным жок, уре алмаганнан кейин
уйине калеген адам кирип келебереди,
тап соңдай мине каракалпактың
тарыхын калеген адам анахта
отырып ишімпазбан бөл калгенинше
былғап отыр, бизлер тез араба Ахмет
Реймовтын радиосын күтип катаамыз,
егер Ахмет Реймов радио бермейтін
болса, хазирғы уақытта ең хызмети
газетасы бас редакторы Абдуматик
Хожсаназаров бул бойынша журналистик
тексеріу откерип атырыпты асирғы
уақытта Озбекистан Республикасы
жокарығы билим министрлігінен
журналистик тексеріу откерип
атырыпты. Яғнай кандай көттеп
откерілді кандай көттеп рухсат
берілді”

Караташың оғаныт
университетте реекторға менең радиия
берман беди сапта түгшашы Фондпар
Академиясы, олай таңынан мудақшашары
нәсінде көттікірттік ташкыштың
даялам болынанда органдары
прокуратура органдары қаерда наңа
сабаб үзіліктің таралып тұнғанын
курсалыпайды. Е фәндең әзізаты
мурожасаттың көркемдік күрделілігін
шартынан да үйнегендегі көттікірттік
мен сиздердиң шарты тәнгештіккі
әттеганни үйлі құра анықталған кейин
уйига мәрзін көттіреди сейді. Энди
мен сиздердиң шарты тәнгештіккі
әттеганни үйлі құра анықталған кейин
уйига қоғылған болып кирип көттіреди
хулош шукосай жана қардакшының
тарихи қоғылған болып анықталған
үйліккілік беди қоғылғанда булғаб
үйліккілік, балалар тез күнлардағы Әзізет
Реймовның радиосында күтиб көттікі
егар Ахмет Реймов радио бермейсін
бұлса, қоғылғандағы шарттың әзізаты
газетасы бос жаһарылық Әбдуматик
Хожсаназаров бу бүйірчі журналистик
текшириш үткелінде саудағы шартты
Ўзбекистан Республикасы Олай таңынан
ятуш мәндересінде көттікірттік
журналистик текшириш үткелінбі.
Және әнендей күтиб үткелінде көттікірттік
шарттың берілді?”

Тадқикот учун такдым этилген “TikTok” интернеттегі актимдік өзүншектенін
“qareken_jetkerbay” профилі фойдаланувчысы томенинде көзинде (VID_
“VID_20230906_083247_586” (02:31) номді видеоматериалында көзинде
ўзбек тилига таржима килинген стендограммасы:

“КАРАКАЛПАК ХАЛЫҚ ТАРЫСЫ”

1-бөлүм Жаугершілк ақыбеттінен ата
журттан бас атып көттүсө жаңынан
болған каракалпактардың шілдесі Кырым
даталарына Азов жағасарына Дунай ханы
Дон барындарының атаптарына кейін
Еділ жайык бойшары Ураг таңдарына
шекем барып жетті. Бы айналтық
көпшілік жерлері Шыңғысханың үлкен
Жошы үлусына каражының балыл Аттың
Орда мамлекеттін куралына киреді. Бы
жерлерде каракалпактардың бар белесін
ағзаден жасаіттүсін еди, соңы көлкін
таптардары оз ханатастары менен шығы
бірнеше иштейтін олар Аттың ордада
үлкен күнде иші белесі басылды.

“Караташың үлкен тарихы”

1-бөлүм Босқынчылк әкімшіліккінен аты
шартынан бос жағдайда көттікірттік
бұлған каракалпактарның шілдесі Кыргыз
датшыларының Азов солтандырылған Дунай жа
Дон барындарының әртүрліліктерінде көттікірттік
Еділ жайык бұлғанда Ураг таңдарынан
борид етди. Бы ханынан күнделік
ершін Чыңғысханың үлкен Жошы үлесін
киреді балыб Аттың Орда дәнгелінин
шарқшылғында киреді. Бы әртүрлі
каракалпактарның бар күнде шартты
шарттың үлкен сүйсін шартын сұрудың де
жигарылуы балын иштеп барынан
күнделіккірттік үлкен Аттың Орданда күннен
күнчесінде балын барынан.

Каракалпаклардын басым котиштын Амир Ногайдын утесине тийисли болып олар Алтын орданын батыштары жерлерин коргады хам бираз калкаптарыда сол жекка карай кошип отти. 1391-жыл Сахибкыран саркарда Амир Темур Алтын орда хукимдары Тохтамышханга карсы атланып оны женди сонын патийжесинде 1391-жылы Амир Едиге басынышк еткен Ногай ордасы дүзүлди. Каракалпактар усы орданын тийкареги халкы болды, жасуга атланганда уллы тау, созак, Аллаяр деп сургилме шалатын булар енди Ногай ураны астында кайта биректи”

қорақалпоқларнинг босум күпчилиги Амир Ногайдын улусига тегишини бўлиб улар Алтын Орданнинг гарбдаги ерларини қўриғлади ва бирор қолганинг шу томонга қараб кўчиб ўтди. 1391 йил Соҳибқырон саркарда Амир Темур Алтын Орда хукмдори Тўхтомишихонга қарши отланниб унинг устидан галаба қозонади, шунинг патижасасида 1391 йили Амир Едиге боишчилик этгани Ногай ўрдаси барпо этилди, қорақалпоқлар шу ўрданнинг асосий халиқи бўлди, душманга қарши юруши қилганда Улуг тог, Созак, Аллаяр деб сўришма чаладиган булар энди Ногай шеёри остида қайта бирлашиди”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчisi томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_082716_644” (02:28) номли видеоматериалнинг қорқақалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“15 жылдан бери шешимеген машиналарды шешип бердим, жасырмайман Президент Мирзиёев болмагандан сол затты қылар едим керек болса, точка қояр едим қарақалпақтың маңтайы қурып келген хиўа ханлығынан бери көрген азабымызга точка қояр едим. Кимсен Даулетмурат болғаным емес, жасырмайман мойнымда қарыз болмасын, сол адам себетшиги, егер Мирзиёев болмагандан жәнеде айтаман сол затты мен қылар едим, егер шықсан Мирзиёев жұмыстан кетсе ертеңине қарақалпақты көтеремен елиде кеш емес, мени бил тикиримнен хеш ким қайтара алмайды, сол адамның ак көкиреги ушын мен лям-люм отырыуға мәжбурмен”

“15 йилдан бери ечилмаган муаммоларни ечиб бердим, яширмайман Президент Мирзиёев бўлмаганида шу нарсани қилар эдим керак бўлса, нуқта қўяр эдим қорақалпоқнинг пешонаси қуриб келган Хива хонлигидан бери кўрган азабимизга нуқта қўяр эдим. Кимсан Даулетмурат бўлғаним омад эмас, яширмайман бўйнимизда қарз бўлмасин, шу одам сабабчи, агар Мирзиёев бўлмаганида яна айтаман шу нарсани мен қилар эдим, агар чиқсан Мирзиёев ишдан кетса эртасига қорақалпоқни кўтараман халиям кеч эмас, мени бу фикримдан хеч ким қайтара олмайди, шу одамнинг калби тозалиги учун мен лям-люм ўтиришига мажбурман”

ча

Материалда “Мирзиёев ишдан кетса эртасига қорақалпоқни кўтараман” каби шахсий, таъкидловчи Давлат раҳбари фаолиятидан норозилик кайфиятидаги фикр мавжуд.

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчisi томонидан жойланган (01:03), “VID_20230906_082736_543” (02:434) номли видеоматериалнинг қорқақалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Қазақстанда қарақалпақ белсендерлерин услайы даўам етпекте, әсиресе усы жылы жазда Өзбекстанда болған наразылықтан соң усындей ўакыя болған. Кеше Ақтобе суды белсенде Тлеубике Юлдашеваныда қамап таслады. Ақтобе қаласындағы мына СИЗОда Өзбекстан пүкәрасы Тлеубике Юлдашева

“Қозогистонда қорақалпоқ фаолларини ушлари давом этмоқда, айниқса шу йили ёзда Ўзбекистонда бўлған норозиликдан сўнг шу каби воҳеа бўлған. Кеча Ақтобе суди фаол Тлеубике Юлдашевани қамаб ташлади. Ақтобе шаҳридаги ушбу СИЗОда Ўзбекистон фуқароси Тлеубике Юлдашева сақланмоқда. Тошкентнинг

сағтанбақта. Таңкенттің сиясатына қарсы шыққан ҳаялды Қазақстан шегарашылары уелат әкелеп суд 16 ноябрде еки айға қамаға жиберди. Қарақалпақстан Республикасы хәзирги ўакытта жабықдиң астында жасаңынып атырған бир ҳалық болып есаптанады. 38 жастағы Тлеубике Юлдашева қарақалпақ белсендиси, уш жыл бурын Өзбекстаннан Қазақстанга қашып келген. Оның созинше кейинги жыллары автономиялы республикадагы Таңкентке қарсы шыққан белсендилерди қудалау қүшейген. Мени өзбек хукимети Қарақалпақстанның гарезсизлигин, азаттығын сораганым ушын мени зорлан қамақта услап тағыда жәрийма салып, судлап судлаган фактологиям бар. Мен ҳазир Қарақалпақстанның шығып кеткениме еки жыл болды. Тағыда меннен басқада белсенделер көп, Қарақалпақстанның шығып кетип Қазақстанда мигрант болып журиүге мәжбур, өз елине кирадмай. Өз елине киредін болса тағыда усындау қудалауларга туғеди, неге бизлер Қарақалпақстанның гарезсизлигин сораганымыз ушын. Юлдашева 13 ноябрде Қазақстан менен Россия шегарасында усланып суд шешими менен 40 күнге қамалған. Қазақ шегарашылары оны ҳалықаралық қыдырыпта болғынын айтты. Адвокаты белсендиге қандай айып қоюылғанын билмей атыр. Актобедеги тергеү қамақханасында жатқан Юлдашевага 17 ноябрьде адвокаты кирип шыққан. Қамақ жағдайына хәзирше шағымы жоқ, ертенғи күнин ойлаң жылайберетинин айтпаса жағдайы жаман емес, адвокаты жұмыс испел атыр, хәзир қамақхана администрациясы арқалы бостанлық статусын алғыуға илтимаснама берген, бундан тысқары Қазақстанда пана излеүши дізимине алыў ушын Ақтобе областы бәнтилек пенен тәмийинлеу басқармасына илтимаснама беремиз. Буган дейин Алматыда Қарақалпақстанның үақыяларга байланыслы төрт белсенди усланған, олардың қамаққа алыў

сиясатига қарши чиқған аёлни Қозогистон чегарачилари ушлаб олиб келиб суд 16 ноябрда иккى ойга қамаған. Қорақалпогистон Республикасы хозирги пайтда ётиқ доиранинг остида яшириңған бир ҳалық бўлиб хисобланади. 38 ёшли Тлеубике Юлдашева қарақалпоқ фаоли, уч ийл олдин Ўзбекистондан Қозогистонга кочиб келган. Унинг сўзидан кейинги йиллари автономик Республикадаги Тошкентта қарши чиқған фаолларни қудалаши кучайған. Мени ўзбек хукумати Қорақалпогистоннинг мустақиллигини, озодлигини сўраганим учун мени зўрлаб қамақда ушлаб, жаримага тортиб, судлаб судлаган фактларим бор. Мен ҳозир Қорақалпогистондан чиқиб кетганимга иккى ийл бўлди. Яна мендан бошқа фаоллар кўп, Қорақалпогистондан чиқиб кетиб Қозогистонда мигрант бўлиб юришга мажбур, ўз элига киролмай. Ўз элига кирадиган бўлса яна шу каби қудалашига тушади, нега бизлар Қорақалпогистоннинг мустақиллигини сўраганимиз учун. Юлдашева 13 ноябрда Қозогистон билан Россия чегарасида ушланиб суд ечими билан 40 кунга қамалған. Қозоқ чегарачилари уни ҳалқаро қидирудва бўлганини айтди. Адвокати фаолга қандай айиб қўйилганини билмайди. Актобедаги тергов қамоқхонасида ётган Юлдашевага 17 ноябрда адвокати кириб чиқкан. Қамоқ шароитига хозирча шикояти йўқ, эртанди кунини ўйлаб итиглашини айтмагандан шароити ёмон эмас, адвокати ишини қилиб юрибди, хозир қамоқхона маъмурити орқали озод статусини олишга илтимоснома берган, бундан ташқари Қозогистонда паноҳ изловчи рўйхатига олиши учун Ақтобе вилояти бандлик билан таъминлаш бошқармасига илтимоснома берамиз. Бунгача Алмаотада Қорақалпогистондаги воқеаларга боғлиқ тўрт фаолни ушлаган, уларни қамоқга алиш муддати 12 ойга чўзилиб паноҳ изловчи гувоҳномаси берилган, шу вақт оралигига улар Ўзбекистонга берилмайди. Шу ийл ичидә Тошкент Қорақалпогистон автоном Республикасини референдум

мұддеметі 12 айда созылым тана излеуши гүзірліктерінде берилген, усы ўақыт арашысында олар Өзбекстанға берілмейді. Усы жылғи ишинде Ташкент Қарақалпақстан автоном Республикасының референдум арқылы Өзбекстаннан болғын шығыў хуқуқынан айыратуғын өзгеріс үсінгән, бұган қарсы шыққан халықты басыў ушын мәмлекет басылары қурақ-жасақ қолланды, ресми дерек бойынша 20дан аслам адам қайтыс болды, қарақалпақ белсендөлөринің сөзлеринен қайтыс болғандар саны будан неше есе көп, қанлы ўақыядан соң Ташкент нызам режиссерин алып таслады”

орқали Үзбекстондан ажералиб чиқши хуқуқидан маҳрум этадиган ўзгарыш тақлиф этилған, бунга қарши чиқсан халқын босиш учун давлат раҳбарияти қурол-яроқ құйлапанды, расмий маълумот бүйічә 20дан зиёд одам вафот этган, қорақалпоқ фаялларининг сұзларидан вафот этгандар сони будан анча күп, қонли воқеадан сұнг Тошкент низом лойиҳасини олиб ташлади”

Тадқиқот учун тақдим этилған “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчisi томонидан жойланған (01:03), “VID_20230906_082744_274” (04:26) номли видеоматериалнинг қорқақалпоқ тилидан үзбек тилига таржима қилинған стенограммаси:

“Қарақалпақстанда болған қанлы ўақыяга байланыслы Өзбекстан мәмлекет басыларының пүқараларды қудалауы даўам етпекте. Маглыұматтар ашиқ болмаганы ушын Өзбекстан оның ишинде Қарақалпақстаниң өзіндегі қанша адам құйғын сурғинге ушыран атырғанын толық маглыұматтары жсоқ, себеби ондай маглыұматтар барынша сыртқа шығарылмайтыны бар. Қазақстан ұалқын ассамблеясының тарқатқан хабарында Өзбекстан мәмлекет басылары Қазақстан Қарақалпақтарынада айыз сала баслаган кезинде Қарақалпақстаниң қашып келген белсендөлөрди қойып енди бурыннан Қазақстан пүқарасы болып есапланатын милдети қарақалпақ пүқарага қыдырыу юсариялаган. Өзбекстаниң Ишки испер министрлиги қарақалпақтардың Мангистау облысты бойынша “Аллаир жсолы” деп атап атаптуғын этно-мәдений шолкеминиң баслығы, Қазақстан пүқарасы Ниетбай Оразбаевтың соңына шырақ алып тускен, оны услап Өзбекстанға экстрадицияланыўына ҳәрекет етиўде. Ниетбай Оразбаев Қарақалпақстанда болған ўақыяга байланыслы Өзбекстаниң Конституциялық тизимине қарсы шықты деген айып қойған, Қазақстан ұалқын ассамблеясының

“Қарақалпогистонда бүлған қонли воқеага боғлиқ Үзбекистон давлат раҳбарларининг фуқароларни қудалаши давом этмоқда. Маълумотлар очиқ бүлмаганы учун Үзбекистон унинг ичидә Қарақалпогистоннинг ўзіда қанча одам қувинга учраётганининг тұлғық маълумотлари ийк, сабаби бу каби маълумотлар борича ташқарига чиқарылмайдыгани бор. Қозогистон ұалқын ассамблеясининг тарқатған хабарида Үзбекистон давлат раҳбарлари Қозогистон қорақалпоқтарига ҳам “огиз сола бошлаган”, пайтида Қарақалпогистондан қочиб келған фаялларни құйиб әнди олдиндан Қозогистон фуқароси бүлиб хисобланадыгын миллати қорақалпоқ фуқарога қидирудв әълон қылған. Үзбекистоннинг Ички ишлар вазирлиги қорақалпоқтарнинг Мангистов вилояты бүйічә “Аллаир жсолы” деб номланған этно-маданий бирлашманинг раиси, Қозогистон фуқароси Ниетбай Оразбаевнинг кетига түшіганды, уни ушлаб Үзбекистонға экстрадиция қилиншии ҳаракатида. Ниетбай Оразбаев Қарақалпогистонда бүлған воқеага боғлиқ Үзбекистоннинг Конституцивий тизимига қарши чиқды деган айб құйған, Қозогистон ұалқын ассамблеясининг тарқатған хабарида Ниетбай

тарқатқан хабарында Ниетбай Оразбаевқа айып қойыға тийкәр жсоқ. Бүннан алдын қарақалпақ диаспорасының Алматыдағы торт адамына айып қойылғанда Ақтау қаласының турғынын айыплауға ҳеш қандай тийкәр жсоқ. Ықыяя ұактында Ниетбай Оразбаев Қаржансабас кем ишинде вахтальық ауысында жұмыста болған, ол хызмет көрсетүү компанияларыңын биринші тобына басшылық етеди. Ҳәзирги ұактыта Ниетбай Оразбаев Өзбекстан мәмлекет басшыларының сорауы бойынша Қазақстан Ишки ислер министрлігінің қыдырыруй шолкемине қыдырыудағы адам есабында қойылған уқсайды, соның ушын өз пүқарасы болып табылатын Қазақстан аймагында еркін жүргілмайтуғын болса керек. Бүннан алдын Қазақстанда авайлап жүрген қарақалпақтардың төртегі усланған деген хабар тарқалған. Енді Өзбекстан Қазақстанның пүқарасында услан алып кетіүге ҳәрекет етип атырса керек. Ҳәзир Қазақстан хуқұқ қорғау органдары Ниетбай Оразбаевты экстрадициялаған жсоқ. Ол Мангыстау обласы Прокуратурасына арза беріп Қазақстан руқарасы ретинде хуқұқтарын қорғауды сораган. Өзбекстан мәмлекет басшылары Қазақстан пүқарасы халық ассамблеясының шөлкеми Ниетбай Оразбаевқа халықаралық қыдырыў жәриялап атыр. Ниетбай Оразбаевтың сөзине қараганда б қазанды Қарақалпақстанда тууылған жерде Ҳожели қаласының Ишки ислер органлары тәрепинен өзине қыдырыў жәрияланғаны ҳақында хаба түсken, ал полиция департаментине барғанда оған Ҳожели судының үйгарыўын көрсеткен. Үйгарыұда саратандығы қанты ұақыяды “Аллаяр жсолы” этно-мәдений шөлкеминиң баслығы өзбек мәмлекет басшылығына қарсы үгит-нәсият жүргизди деп жазылған. Үйгарыұда оны қарақалпақ белсендерлері менен байланыста болды деп көрсеткен. Бүннан алдын Алматыда Қарақалпақстандағы ұақыяга байланысты торт қарақалпақ белсендиси Қошқарбай Торемуратов, Жангелди

Оразбаевға айб қүйшиға ассо үйк. Бундан олдин қорақалпоқ дисторасыннг Олмаотадағы түрт одамига айб қүйилганида Ақтау шаҳрида яшөвчи фуқаронинг айлашы ҳеч қандай ассо үйк. Вөкеа вақтида Ниетбай Оразбаев Қаржансабас кема ичида вахтальик сменадасыда шида бұлған, у хизмат күрсатии компанияларыннг бириңнг гүрухыга раислик этади. Ҳозирғи пайтда Ниетбай Оразбаев Үзбекистон давлат раҳбарларининг сұрови бүйіча Қозогистон Ички ишлар вазирлігіннг қидируд ташкилотига қидирудында одам хисобида қүйилған бұлиши мүмкін, шунинг учун үз фуқароси бўлиб топилған Қозогистон худудида эркін юралмаса керак. Бундан олдин Қозогистонда әхтиёткорлік билан юрган қорақалпоқларнинг түрттаси ушланған деган хабар тарқалған. Энди Үзбекистон Қозогистоннинг фуқаросини ҳам ушлаб олиб кетишіга ҳаракат этаетганд бўлса керак. Ҳозир Қозогистон хуқұқ химоя қилиш органлари Ниетбай Оразбаевни экстрадиция қылғани үйк. У Мангистов вилояти Прокуратурасына ариза билан муроэсаат қилиб Қозогистон фуқароси сифатида хуқұқтарини химоя қилишини сұраган. Үзбекистон давлат раҳбарлари Қозогистон фуқароси халқ ассамблеясининг бирлашмаси Ниетбай Оразбаевға халқаро қидируд әзлон қылди. Ниетбай Оразбаевнинг сұзига қараганда б октябрда Қарақалпогистонда түгілған жоюи Ҳұжайли шаҳрининг Ички ишлар органлары томонидан үзига нисбатан қидируд әзлон қылғаны ҳаққида хабар келиб түшіганды, шунингдек полиция департаментига борганида унга Ҳұжайли судининг ажеримини күрсатған. Ажеримда чилладаги қонли вөкеада “Аллаяр жсолы” этно-мәданий бирлашманинг раиси үзбек давлат раҳбарларига қарши тарғибот-ташиқот юргизған деб ёзилған. Ажеримда уни қорақалпоқ фаоллары билан боғлиқ бўлди деб күрсатған. Бундан олдин Олмаотада Қарақалпогистондаги вөкегага боғлиқ түрт қорақалпоқ фаоли Қошқарбай Торемуратов, Жангелди Жаксымбетов,

Жакеымбетов, Раиса Худайбергенова ҳам Зиуар Мирманбетовалар усланган деген хабар болған. Шигде айының басында Қарақалпақстанда жеттап наразылық тұмантын түрөндер Конституция жобасына қарсылық бишдірген, наразылықты күткен басып жеттеп, Өзбекстан мемлекет басының Қарақалпақстанда айрықшалаған. Ресмий мәселелерде қаралада Қарақалпақстандағы ұақыяды 21 адам қайтыс болған 516 адам усланған. Қайтыс болғандардың 16 адамы жересікті түрөнни 4 хүкүк қорғау органдары үәкілтері. Усы ұақыядан кейин Өзбекстан парламенті Конституция қаралада жобасында Қарақалпақстанның гаресиз мөртебесин сақтап қалып ҳаққында шешім қабыл еткен, негизинен қайсы мемлекет болмасын экстрадициялауда сыртта жүрген өз тұқарасын сорайтын еди. Өзекелердің Қарақалпақстанда түүхілген бирақ усы күнде Қазақстан тұқарасы болып табылатын адамды экстрадициялауда ҳәрекет етіүін қаншалықты жөнлемесе жөнсиз екенин ким билсин”

Раиса Худайбергенова ва Зиуар Мирманбетовалар ушланған деган хабар бўлған. Июль ойининг бошида Қорақалпоғистонда оммавий порозиликлар бошлатиб аҳоли Конституция лоҳасига қаршилик билдирган, порозиликни босип тинчлантирган Ўзбекистон давлат раҳбарлари Қорақалпоғистонда фавқулотда вазият өзлон қылған. Расмий маълумотларга қараганда Қорақалпоғистондаги воқеада 21 киши вафот этган 516 киши ушланған. Вафот этгандарнинг 16 одами махаллий аҳоли 4 хуқуқни химоя қилиши органдары вакиллари. Уибу воқеадан сўнг Ўзбекистон парламенти Конституция лоҳасида Қорақалпоғистоннинг мустақил мөжомини сақлаб қолиши ҳақида ечим қабул қылған, аслида қайси давлат бўлмасин экстрадициялашга четда юрган ўз фуқаросини сўрайдиган эди. Ўзбекларнинг Қорақалпоғистонда түгиглан лекин шу куни Қозогистон фуқароси бўлиб топилған одамни экстрадициялашга ҳаракат этиши қанчалик тўғри келамасаям нотўғри эканини ким билсин”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчisi томонидан жойланған (01:03), “VID_20230906_082756_661” (0:00:15) номли видеоматериалнинг қорқақалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Мен осы стан дегеннен қорқаман, оларда закон жоқ..”	“Мен ўша стан дегандан кўрқаман, уларда қонун йўқ”

Тадқиқот учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчisi томонидан жойланған (01:03), “VID_20230906_082815_850” (0:00:46) номли видеоматериалнинг қорқақалпок тилидан ўзбек тилига таржима қилинган стенограммаси:

“Қарақалпақстанның жигитлеринен мен наразыман, топ теёүит жүрген қарақалпақтың жигитleri бар, уялмай футболды газонда жусуптап ойнап жүріпти, кафе, ресторанларда жүріпсизлер, хау биреў жылаганда күлме дейди. Усы ұақытта кафеге баратын дәйирме? Усы ұақытта футбол, топ теёуетин дәйирме? Хаў миллиет ары жастырыпты, миллиет ары, не деген ҳәммеси орган, және жайланап отырыпты атыратымды, Мойнақта қамалып атырыпты адамлар,	“Қорақалпоғистоннинг йигитларидан мен һорозиман, қапток тетиб юрган қорақалпоқнинг йигитлари бор, уялмасдан футболни газонда югуриб үйнаб юрибди, кафе, ресторанларда юрибсизлар, бирор үйелаганда кулма дейди. Шу пайтда кафега борадиган даврми? Шу пайтда футбол, қапток тетадиган даврми? Миллат номиси ётибди, миллат номиси, не деган ҳаммаси орган, яна аста ўтирибди атрофимда, Мўйноқда қамалябди одамлар, бошқа туманларда қамалябди,

Од көзекенін анықтанды, ал оны үшінде жүзкөңіл мәдениеттегі жағымдар тәжірибелі жауапкершілік мәннің жаңынан айналып жүрді

зекин дүни үзілмасдан олның математикалық шарттар қонкінек шетінде жирибон мәдениеттегі хамкасблардың бапшылары²²

Гаджикот учун тақдым этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчесі томонидан жойланған (01:03), “VID_20230906_082835_301” (01:11) номлы видеоматериалнинг корқакалпоқ тилидан үзбек тилинга таржима қылыштың стеноограммасы:

“Жеңе оғар мәрте айтаман, биңдердиң ұкулукенің паспорттының болмаса, паспортқа мүштептіңіз жасамылмаса ID картасы оның тыңсағары түр бирлігінде болмаса, озгерімненің сербимнің сипаттамасың биңдер үшін жөрніліндес.. Конституцияның 70-71-72-73-74-75 статтасындағына өзгерис киристиңүшіне биңдер қарсымын..”

Бигдірилген тиқирылерде болып атыр, зекин біз елеканан жақындағы тиқирынде ачып шығыра, олардың тиқирылері жарыныұға имконияттының оғзай атыр, бізге мүмкіншілік берілмей атыр”

“Яна бир марта айтаман, биңларнинг фүзаролик паспорттамыз бўлмаса, паспортта мишияттамыз өзилмаса ID картага, бундан ташарни тул бирлігимиз бўлмаса, ўзларнингизни гербимиз сипаттамаси биглар учун эълон қыннинмас.. Конституциянинг 70-71-72-73-74-75 маддагарнинг ўзларни киристишинга биглар қаршимиз..”

Бигдірилган фикрлар хам бўлмоқда, зекин біз телеканал жасамоаси тўғри ғифирда олиб чиқшишига, уларнинг фикрларини ёритишга имконияттимиз бўлмаянти, бигза имконият бермаянти”

Гаджикот учун тақдым этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчесі томонидан жойланған (01:03), “VID_20230906_082841_984” (0:00:29) номлы видеоматериалнинг корқакалпоқ тилидан үзбек тилинга таржима қылыштың стеноограммасы:

“Сатың болып арсыз болып тири жүргештеп жақсы адам болып олған жақсы... Даудемурат инимиздин босатылғын талап етсемиз, талап етсемиз!”

“Сотқан бўлиб беномус бўлиб тирик юргандан яхни одам бўлиб ўлган яхни.. Даудемурат укамигин озод қынниншини талаб этамиш, талап этамиш!”

Гаджикот учун тақдым этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчесі томонидан жойланған (01:03), “VID_20230906_082854_982” (01:12) номлы видеоматериалнинг корқакалпоқ тилидан үзбек тилинга таржима қылыштың стеноGRAMMASI:

“Заманга келдик мене бир демде
Оз елиңде озиң жүрүп қорқатын,
Исенім жақ, исептім жақ шығын турған
күнгеде
Хұқиметтің қышынанда арқасы.
Мұсылманбыз дедік динди бир дедік
Мұсылманлар мұсылманды жүр егіп
Тыныштықты сүйген тынышлар еди
Қолларында гранатлар жүр неғын
Жаўдай билген халық бизге дос шықты,
Қорғаушы деп бишенимиз оқ тықты,
Жоқарыдан келген сөзлер пас шығын
Аш халықтың козлеринен от шықты.
Бурынлары, дым бурынлары, ол кезлери
баламыз,
Танқы, мылтық ойнап остик шаламыз,

“Замонга келдик мана бир дамда
Үз әлингә үзинг юриб құрқадиган,
Ишонч ійік, ишонч ійік чиқиб турған
кунга ҳам
Хуқуматтинг қычиганида орқаси.
Мұсылмониз дедік динни бир дедік
Мұсылмонлар мұсылмонни **юр** әгиб
Тинчликни яхши күрган тинчлар әди
Құлларида гранатлар **юр** нима қилиб?
Босқинчи деб билған халқ бизга дўст
чиқди,
Қўриқловчи деб билганимиз ўқ тиқди,
Юқоридан келған сўзлар наст чиқиб
Оч халқни кўзларидан ўт чиқди.
Олдинлари, янада олдинлари, у пайтлари
боламиз,

Бүгүнлиги жөннөлар сонниелик тыныши,
Тыныши, танки корсек тығыламызы
қаламыз.
Үш жүзден көп шейит кеткен елим деб
Даулетмурат жоқта болды жерим деб
Лағазымда жүрген лағазымылар
Ютуб көрди аұырмасын белим деб”

Тапка, миңтиқ ўйнаб юсдик чаламиз,
Бугунғи ійіллар шүнчалық тиңч,
Тиңч, тапка күрсак тиңчламыз қоламиз,
Уч іздән күп шахит кетгән елим деб,
Даулетмурат йүқда бұлды ерим деб,
Лавозимда юрган лавозимчилар
Ютуб күрди оғирмасдан белим деб”

“қичиганида орқаси” – “орқа” – “гавданинг коринга нисбатан терс томони, бүйиндан думгазагача бүлган қисми; нарсаларнинг терс ёқдаги қисми, юз, бет, олд томонига текари томони, текариси; нарса ёки кимсаннинг юз, бет олд томонига қарши томон, орт” мазмунларида ифодаланған” “Хүкуматнинг қичиганида орқаси” жумласи құлланилиб каситувчи мазмундаги шахсий, салбий баҳоловчи, таърифловчи фикр билдирилган;

“босқинчи” – “зўрлик билан бостириб келиб таловчи куролли ўғри, бандит; ўзга юртни элни босиб олувчи; тажовузкор, агрессор” мазмунларида құлланилған;” “Босқинчи деб билған халқ бизга дўст чиқди,” жумласи құлланилиб шахсий, салбий муносабат ифодаланған.

2.3. Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳақоратлаш, обрўсизлантириш аломатлари, шахснинг қадр-киммати камситилишига ёки унинг обрўсизлантирилишга олиб келадиган ахборотлар мавжуд эмас.

3. Сиёсий таҳлил (давлат суд эксперти: О.Мусаев)

Тақдим этилган материаллар қўздан кечирилди ва улар сиёсий нұқтаи назардан таҳлил этилди. Тақдим этилган объектларнинг матн анализи (контент анализ) тизимли таҳлил методлари ёрдамида қўйидаги ҳолатлар аниқланди:

3.1. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланған “VID_20230906_082619_235” номли видеоматериалда “Сотқин бўлиб беномус бўлиб тирик юргандан яхши одам бўлиб ўлган яхши” деган мазмундаги одамларни норозиликка рағбатлантирувчи фикр билдирилган.

3.2. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланған “VID_20230906_082708_306” номли видеоматериалда “Бугунгидай бўлиб мени яна қамайдиган бўлса унда балким бошқа гат, сизлар мени қаматмаслик сизларнинг қўлингизда, сизларнинг талабларингизни бажарши менинг” деган мазмундаги одамларни норозиликка рағбатлантирувчи фикр билдирилган.

3.3. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланған “VID_20230906_082722_568” номли видеоматериалда “Биз қашқирмиз, қашқир феълли қарекенг,

Концерт қўйиб пахта қўйма бизларга,
Кеча ўлди, ўлди менинг дўстларим,
Ўлим кетди қанча огаларим,
Аза тутиб ўтирганды халқимиз
Концерт бериб байрам қилди, байрам қилди ўз дўстларим,
Бир садақа беролмади ҳукумат,
Концерт қўйиб кайфи-сафо қилди ҳукумат,
Шахид кетгән дўстларимнинг рухига
Бир қўй сўйиб беролмади ҳукумат.
Оллох бор осмонда қараб турған

102

Сенлар учун дұзахдан Оллохинің ўзын очередь олиб құйыған,
 Эй Оллохим құл очаман ұзинега,
 Бир ҳақиқатни айтты беринеңи бизларга,
 Дұстларимни үлдірған солдаттар нега яшаб юрибди бу ҳаётда,
 Битта әмас ўз саккыз одам шахид кетди бу ҳаётда,
 Ҳақиқат сұраб чиқсан қорақалпоқ ҳалқимни қамашидиқу, үлдірдиқу ҳукумат,
 Үлгаптарға жасаб берсек бизларга
 Қамалғанлар чиқарылсын түрмада,

Шұнда адолат бұлар биз қорақалпоқ әлида" деган мазмундаги мамлакат рахбарияти фаолиятидан норозиликни ифодаловчи сиёсий талаблар илгари сурилған.

3.4. Холоса бериш учун тақдым этилған "TikTok" интернет ижтимоий тармогининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланған "VID_20230906_082728_825" номлы видеоматериалда "Сотқын бұлғып беномус бұлғып тирик юргандан яхши одам бұлғып үлгап яхши... Мана күпілар үлябдиқу, қириб ётибдиқу, телевизордан еса 2-шөль кунида Ўзбекстанда гербни қабул қылған қын деб байрам бұлғып ётибди" деган мазмундаги одамларни норозиликка рағбатлантирувчи фикр билдирилған.

3.5. Холоса бериш учун тақдым этилған "TikTok" интернет ижтимоий тармогининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланған "VID_20230906_082931_577" номлы видеоматериалда "КУЧ БИРЛИКДА, ҚАРАҚАЛПАҚСТАН ҲАЛҚИМ УШБУ ВИДЕОНИ ТАРҚАТИНГ. Хурматли Қорақалпогистон беклари, Мурат Камалов ва бошқа тепада үтирган Қорақалпоқ оға үйгитлари, Қорақалпоқ азаматларига айтадиганым шуки, Қорақалпогистоннинг территориясина чизиб берди, стан олиб берди Аллаяр Досназаров, унинг йүлини давом этиб, Қорақалпогистон суверен республикасини инъом этиб, Даuletбай Шамшетов қўлингизга чайнағ бериб суверенитетни бериб йўлни кўрсатыб кетди, энди Қорақалпоқнинг куни не бўлади, суверенитетни олиб ташласа, Қорақалпогистон вилоятга айланса, Қорақалпогистон ҳалқининг келајсаги не бўлмоқ, сув йўқ, қорақалпоқ миллати сони камаймоқда, гимнинг кучи йўқ, Конституциянинг кучи йўқ, мана бу декларациянинг кучи йўқ, шунда Қорақалпогистонни қандай қилиб Ўзбекистон Республикасига яна хам ишониб бирга бўламиз деб айтиши мумкин? ҳалқнинг келајсагини қандай қилиб Ўзбекистон Республикасига ишониб топшириш мумкин? улар суверенитетни йўқ қилиди, ҳалқиниг сонини камайтириди, Амударёни йўқ қилди, Сирдарёни йўқ қилди, Орол денизини йўқ қилди, энди қолиб турған икки миллионга етар-еттас ҳалқ билан Қорақалпогистоннинг стани ва суверенитетини йўқ қилса биз гадой бўламиз. Ўйғуларда ер йўқ, дунгандарда ер йўқ, Қорақалпогистон ҳалқи сиз она ердан айрилмоқдасиз, ҳаммангиз ётмасдан, ўз ерингизни ҳимоя қилиб, талаб қилишингизни мен ҳохлардим, керак бўлса, жонимни беришга тайёрман, биз Қорақалпогистоннинг огаларига, опаларига, уйидаги ёши улугларга илтимос қилиб сўрайман қорақалпоқнинг ерини ҳимоя қилинг, ор қани, номус қани қорақалпоқ ҳалқи қани ҳимоя қилиши учун номусингизни сотмасдан қорақалпоқнинг ери учун эртага эътиrozингизни билдириб айтты мана бланкаларни тўлдириб топширинг, Ўзбекистон ҳалқи бутун Қорақалпогистон ҳалқини кириб ташлай олмайди, қўрқманг ҳалқим, ер учун жсон фидо, ер кетса биз ҳеч ким әмасмиз, қорақалпоқ келајсаги биз хам деҳқон бўлиб кетамиз тушинябсизми, шунда хам 30 йил мусоғир бўлдингиз, Қозогистонда юрибди сарсон бўлиб Қорақалпогистон, Россияда юрибди Қорақалпогистон, Кореяда юрибди Қорақалпогистон мана 30 йилда бизлар ўшандан бошқа ҳеч нарсани кўрмадик, извиняюсь Шавкат Мирмонович" деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилған ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айттылған.

3.6. Холоса бериш учун тақдым этилған "TikTok" интернет ижтимоий тармогининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланған "VID_20230906_082944_521" номлы видеоматериалда "Бизларнинг алоҳида чиқши

бакоғаттимизде пега башқа вилюяттар овоз бершии керак экан, қарда ёзиштап уишибу қонғын, леч қарда ёзиштап ишкі билгелар ўзларимизнинг тақдиримизни ўзимиз ҳал қилишимиз керак, башқа вилюяттар овоз бершиимасин, аралашмасин билгларга тошакентниклар, билгелар Ўзбекистон билан тенз ҳуқуқга эгамиз, бир нарсаны ўйланы керак фуқароликимиз бир, шуға бирлесимиз бир, қонунчаримиз бир, Конституция бир, лавозимларни хам Ўзбекистон тайинлаштиришган бўлиб кетди, қандайидир кичкина лавозим бўлса хам Ўзбекистон тайинлаштиришган бўлиб кетди, шулар етмайдими, мана бу эса ортиқча, мана бу ҳаракат ортиқча, билгартини депутатлар агар юрагингизда орномусиниз бўлса кетингизар, ҳалиниш кўнинга кўринишлар, менинг шахсий фикрим бу, энди биз нима қилишимиз керак, аксендча Қорақалпогистон Республикаси Жўқорги Кенгесини раиси деган статусе эмас Президент деган статусни тайинлашимиз керак, шу даражадага этиб келдими мана энди бошланшимиз керак, Президенттимизни тайинлашимиз керак, ёки Мурат Камалбековиҷ бўладиган бўлса уни Президент деган статусни қабул қилишимиз керак, авваладидек фармон қилишимиз керак, Конституция баъжарилши керакми баъжарилши керак, 75-моддадагидек Ўзбекистон билан Қорақалпогистон ўртасида шартнома бўлиши керак, фуқаролик статусни фуқаралик статусни қабул қилийлик, паспорт олайлик қонуний равишда, Кодексларимиз бўлсин ўзларимизнинг, чунки қонунда шундай этиб ёзиб қўйилганку Конституцияда ёзишганку, шартнома билан бир шартнома тузайлик Ўзбекистон билан, 5-йилгами, 7-йилгами хўп Президент сайлови 7-йилга бўладиган бўлса билгларда 7-йилга шартнома тузайлик Ўзбекистон билан икки давлат шартнома тузисин таштанали равишда нишонласинлар етти иш тутув яшийлик етти ишларни кейин билгларга рухсат беринг, ани адолат дегани шу, хумлас кўн гатириб юбордим (ҳис-ҳаяжонли гаплар)хурматли ҳалойик, чунки бу ерда мислини номуси ҳақида гап кетаябди, шу сабабли ҳозирги видеони тўлиқ кўришингиз ва ўзларининг фикрингизни билдиришингизни сўрайман, эътиборингиз учун раҳмат” деган сепаратистик мазмундаги гоя илгари сурилган ва бунга одамларни рагбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.7. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083058_878” номли видеоматериалда “Ассалому алайкум Қорақалпоқ ҳалиқи, охир-оқибат видео ёзув орқали мурожсаат этишига қарор этдим, ҳабарингиз бор каналда кўриб ўтирган бўлсангиз керак конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича олиб чиқилаётган тақлиф ва амалда ишлаб турган Конституциянинг моддаларида Қорақалпогистон озодлиги ҳақида нима дейилгани ҳақида ҳаммангизга шу ҳақида маълумотларни тўлиқ етказдим, қорақалпоқча тушинмайдиган аудиторияга ўзбекча ишлаб берши ниятим бор, лекин биринчи навбатда мақолани русча ёзиб сайтга билмадим, эртага 5 июль кунида Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича фикрлар ўз хуносасини беради, энди менинг кўрқиб турган яхийим билар одамлар шунчалик карши бўлиб, OneID орқали рўйхатдан ўтиб, шундан рўйхатдан ўта олмай башка почта орқали қўнгироқ этиши орқали ўзининг қаршилигини билдириб ётибди, лекин шунга қарамай тақдим этилаётган Конституция қабул қилиниб кетадиган бўлса, Қорақалпогистон Республикаси суверенитетининг йўқлиги, ўзининг чегарасини ўзи белгилаш, шуну ичиди қарорларни қабул қилиши деган модда олиб ташланадиган бўлса, олиб ташлаб қабул қиласидиган бўлса Қорақалпоқ ҳалиқига тақлифим бор, у хам бўлса яъни, Конституцияга ўзгартириши қабул қилиши фикрларини тўплаш муддати тугагандан кейин, Қорақалпогистон Республикаси Жўқорги Кенгесига бориб, Жўқорги Кенгесда Қорақалпоқ ҳалиқининг номидан ишонч билдириб тайинланган депутатларнинг ҳаммасини Мурат Камаловнинг бевосита ўзининг раҳбарлигидан отставкага кетишини талаб қилиши, агар албатта янги лойиҳадаги Конституция қабул қилинса, биринчи навбатда депутатлар хам Жўқорги Кенгес раисини отставкасини талаб этиши бу бир, иккинчи Қорақалпогистон Республикасида

Референдум ўтказни орқали Корақалпокистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси ҳуудоини чиқиб кетиш бўйича Референдумни овозга кўйини, бу нима дейди жудаям радикалний қарор, тўғри бу радикалний бу нарсага Корақалпоқ халқи тайёрми тайёр эмасми деган сабоз бор биринчи нафбатда, лекин шундан бўлса хам бу нарсани ташланча ҳаракат қилинла бўлади, менниг ҳозир бу айтотганим тақтифим, умуман Конституцияга, Конституцияий тизимига Ўзбекистон Республикасининг бутунлигига бўлиши мумкин, лекин ҳозирги мийиҳа билан олиб чиқилган ва қорақалпоқ халқининг ҳозишидан саволидан келиб чиқмасдан Жўнорги Кенгеснинг айтиши бўйича халқининг тақлифи бўйича тайёрланган Конституцияга ўзгартириши киритиш лойиҳаси бу биринчи нафбатда ҳуқуқбузарликнинг энг каттаси бўлади, чунки қорақалпоқ халқи деб айтотган бизларнинг хурмати Зухра Реймованинг халқи бу реал халқ эканлигига мен шонмайман, битта мисол келтираман 2018-йилда мен Ўзбекистон Либерал партиясида ишлаб юрган вактida қаранг ҳозир 4-йил ўтди қаранг шу вактда Президентга Ўзбекистон Каҳромони деган номни бериши бўйича "Менинг фикрим" портатига партияга аъзо бўлган одамларнинг паспортининг номидан ID очиб яъни логин пароль очиб шу томонга мен шу Президентимизга Ўзбекистон Каҳромони совринини бериши тақтифни билдираман кўлгаб-кўвватлаб меҳнатлари бор деган маҳинацион фикр-тақтифлар жўнатган, бу шу вактда бўлган 2018-йилда бўлган нарса, эди ҳозир хурмати Зухра Реймованинг айтотган Қарақалпоқ халқининг фикр-тақтифлари дейтиган жойга мен умуман ишонмайман, чунки 2018-йилда бирорнинг паспортининг номига тақтифлар пароль очиб, "Менинг фикрим" портатига фикр жўнатилиши имконияти бор эди ҳозирда хам бу нарса ийӯ бўлиб кетди деб ўйланмайман, халқ деганда кимни назарда тутди, халқ бу мен хам менга ўхшаб ҳозир ўша нарсага Конституцияга ўзгартириши киритилиб бўйича лойиҳага қарши чиқаётган мана бу ҳақийқий халқ Зухра Реймова қайси халқининг назарда тутди кимнинг қачон қаерда қандай мурожаатини қабул қилиди бу ўзгартиришларни факат Зухра Реймова эмас Жўнорги Кенгесодаги хурматлии депутатларимиз хам Мурат Камалов бу нарсани олиб чиқаранини билмаиман агар рост бўлаоигани бўлса ўшанинг номи фамилиясини билан кўрсатсан" деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилган ва бунга одамларни раббатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.8. Хулоса бериш учун тақдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланган "VID_20230906_083109_250" номли видеоматериалда "Корақалпонча гаплашашлик туғишилар! Барчага ассатому атанимни халқ сўзи дениз тўпларини деган ажсооларимизда гап бор, буни айтотганининг чўнки халқ орасида бир нечта фикрлар бор яъни қорақалпоқ тилининг жар ёқасига келгани Корақалпогистон тарихи оеярли унутлиб бораётгани. ийӯ бўлиб бораётганини айтшиади худди шунака кечагина Корақалпогистон Республикаси Вазирияр Кенгашида Департамент раҳбари Перодагий Дабылов деган оқсанолимиз бор ёшултимиз, ундан ташкади Нўкус шахрида битта мутахассиси бор иккоби хам ҳисобот берди Корақалпоқ тили ривожланябди бизнинг шунчалик дараҷада пешонамиз ятирайабди ундоқ, бундоқ деб худонинг ён гапларини айтди, мен буарга бир нарсани айтаб қўйиб дегандик, сизмай қорақалпоқ тилини ривожлантирайабди деябсиз ҳаммаси ёлғон, биргина мисол Вазирияр Кенгашида бўлиб ўтган мажслисда Перодагий Дабылов айтганди ҳуқуқни мудофаза қилиши органларида бошка соҳаларда қорақалпоқ тилида ёзув қорақалпоқ тилида иш юритишни қаътий ийӯга қўймиз деганди, аксинча суд прокуратура органлари бошка соҳаларда қорақалпоқча хат берсанг ўзбекча жисоб берадиган бўлди, ал энди ҳуқуқни муҳофаза қилиши органларига келадиган бўлсақ ҳозир жиноят ишларининг ҳаммаси ўзбекча бўлиб кетди қорақалпоқча эмас, бир мисол анонси Козондоръёнинг одами ёки Кораўзак Тахтакўпирда судланаётган бўлса хам ўзбек тилини билмоса хам иш ўзбек тилида олиб борилябди, суд жартийни қорақалпокчи ўтади лекин дикими ўзасак ўзбекча

ёзилган бўлади, ҳеч қанақа давлат мониторинги йўқ, қорақалпоқ тили шу даражасада эътибордан қолаябдики, маҳалла фуқаролар йигини ҳоҳлаган жойида Қозоқдаръёга кириб борадиган жойими у қорақалпоқнинг қайнаётгани жойи Қозоқдаръёга кириб борсанг маҳалла фуқаролар йигинида ўзбекча осилиб турибди ҳоҳлаган жойида. Қани тилинг рибожланашётгани, маълий у хам ҳеч гап Қорақалпогистон Республикаси Ҳалқ таълим вазирлигидан ходимлар билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда огоҳлантифамиз яна бир нималар буйруклар ҳаммаси ўзбек тилида, қани мониторинг отдель одам деган салҳисобот берганда хам уялии керакку, энди шунчалии даражасада тилинг мен ҳайрон қоламан да мен масалан ҳоҳлаган ерга ёзаман қорақалпоқ тилида ёзаман, орномусим йўл қўймайди қорақалпоқ тилида ёзаман тушинса тушинсин Тўрткўлга ёзсан хам қорақалпоқ тилида ёзаман. Ўзбекистонга хат ёзсан қорақалпоқ тилида ёзаман, барча вилоятларда журналистик текширув ўтказдик қорақалпоқ тилида интервью бердим, улар тушинди қорақалпоқча менга ўзбек тилида жавоб берди раҳмат бошқа вилоятларга, энди мана Қорақалпогистон Республикаси Ҳалқ таълим вазири янгидан бўлди жуда яхши бўлди, жуда илми жонкуяр одам бўлди ҳақиқатда хам энди худо ҳоҳласа қорақалпоқ тилида ўзгаришлар бўллади деб ўйлайман, энди Қорақалпогистон тарихига келадиган бўлсак, мана мен 2022-йилда 17-январь кунги Қорақалпогистон Республикаси Ҳалқ таълими вазирлигидан шу даврдаги министр томонидан менга хат келди, хатда ёзиб қўйибди мана Қорақалпогистон тарихи фани учун алоҳида соат ажратилмаган, нима деган гап, СССРни ёмонлаймиз у пайтлари Қорақалпогистон тарихи деган фан ўтиларди, Қорақалпогистон тарихи қарайдиган бўларди, нега Қорақалпогистон тарихи ўтилмайди, у томонига даражасада тарихчиларимиз бор не не помларни (отоқларни) олиб бўлган. Академикликни хам олган, бошқасини хам олган, лекин Қорақалпогистон тарихига келадиган бўлсак, ҳеч нарса йўқ, хатто Ўзбекистон Республикаси Миллий университети Профессор-ўқитувчилари айтди узр сиз Қорақалпогистон тарихини деди қани айтингчи ўзларингизда ўқитадиган нимангиз бор деди, қаранг олимларнинг айтишига нима бор ўқитадиган деди ўзларингиз хам тарихий шахслардан фақат деди поэзия, проза фақат шу даврнинг ичидаган ёзилган деди, қишлоқ ҳўжисалик тупроқ бошқа, миллий намоёндаларингиз қани ҳарбий қаҳрамонларингиз борми қорақалпоқда хам қаерида ёзилган ҳарбийларингиз бўйича, қайси қўлланмада бор илмий деди, кўрсатиб беринг деди бу бўйича видеода чиқардим, Маманбий бўйича тарихда борми, Айdosбий борми, Эрназар борми, Эрназар фақат вақтда тугилган қолган томони ҳеч ерда йўқ, мен мисолдаги Қорақалпогистон тарихини ўқиятганимда шунака даражасага келтирадим болаларни қўлига қилич олиб чиқиб кетадиган даражасада ўрганиши керак, тарих фанини ўргатган пайтида, оғир вазиятга келдингми бел олиб чиқиб кетадиган бўлиши керак, поэзия прозани ўргангандаги шоирлиги хам ишом жисъи уриб кетадиган, романларнинг ҳаммасини кўтариб ташлайдиган даражасадаги ишҳам париси қилиб Эрназар бобо бўйича тарихни ўқийдиган бўлсам мен шундай қилиб келтираман Эрназар бобомиз дейман шунчалик даражасада қорақалпоқнинг намояндаси, ботири бўлди савлати шундай келишган, мўйловларини қайриб қулогига илиб қайриб қўядиган бўлган гавдали кўзлари чақмоқнинг тошидек ўнг томонида қилич чап томонимда ҳанжари осилиб турадиган савлатли азамат бўлган, шунчалик даражасада таърифлаб берган бўлардим, образга кириб, ўқувчилар ўрнидан туриб кетадиган даражасада бўлиши керак ана тарих деган, бизларда на Эрназар фалон фалон йили тугилган фалонинчи йилда вафот этган, Хива хонлиги урушида шитирок этган, қани ўша нарса тарихми нима, ҳоҳлаган мактабинга бориб ҳоҳлаганингча мониторинг ўтказинг мана ўшанақа қилиб ўқитилади бўлди, ботирлар конкретний айтилмайди, Аллаяр бобомиз айтилмайди, миллий мустақилик бўйича ҳаракат қилганлари айтилмайди ҳеч жойида,

нега айттилмайди ўтимику у тарихни яшириб бўлмайди, мана Вазирликниг бериб қўйиган жавоби Қорақалпогистон Республикасида Қорақалпогистон тарихи бўйича биронта бир дарслик ўйи, бу масъарабозлик эмасми, нима сабаб Жўқорги Кенгес, Вазирлар Конгресси бу парсани қўлга олмайди, ҳалиги Дашиболов нега қўлга олмайди, ўзимизни тарихимизни белгилай олмайдиган бўлсақ, яна хатда ёзib қўйибди еча олмайдиган бўлсақ нима қилиб ўтирмиз бизлар, болалар эртага келажсак авлодни дагада қолдирмизкү, орадан 50-йил ўтса хам 50-йилда миљлат, давлат янгиланаои деиди, эртага 50-йил ўтгандан кейин нима деб жавоб берамиз болларимизга, ҳамма амални деб ўлиб бораётгандай менинг цукрати назаримда, тарихимизни жойига қўя олмаймиз, ҳалигача эсимда Қорақалпогистон тарихини географияни тугатган ўқитувчилар ўтиб юргани ҳалигача эсимда, мана ўзлари ёзib қўйибди хатга тушдинг Беруний, Элликкальъ туманиларида қорақалпоқ миљлатидаги ҳалиқ ўзбек мактабида ўқиябди, чунки хеч қанақа бизларга таклиф берилмади ҳалиқ орасида шу сабабли қорақалпоқ мактабини очишини лозим топмадик, нима таклиф, Таклиф бермаса ўзинг ўтга тушдинг тан олиб қўйган, яна таълим вазири жавоб бериб қўйибди Тўрткул, Беруний, Элликкальъ туманиларида қорақалпоқ миљлатидаги ҳалиқ ўзбек мактабида ўзларингиз чиқинг ҳалиқнинг орасига мен тоза вазирдан сўраган бўлар эдим. Тўрткул, Беруний, Элликкальъ ва Амударё қорақалпоқ мактабини очиши керак, даръёнинг нариги Қорқалпогистон Республикасида туриб, мана бу таълим вазирлигидан келган макалатура деб айтман, макалатура демай нима қиласан хеч қандай аҳамиятга эга бўлмагандан кейин, билмадим бу боргани сари нима бўлишини, ха актив агар иложи ёки буларга жазо қўлланимаса хеч ким индамайди, ҳаммаси лам-лум қагозни кўрсанг пешонамиз ялтираябди уай-бу ундоқ, мундоқ, ажойиб бўлаябди деб, ҳурматли ҳалийиқ ўзларингизнинг фикрингизни билдириб жавобини айтсангиз маҳсадга мувофиқ бўларди” деган сепаратистик мазмундаги ва уни рағбатлантиришга қаратилган фикрлар билдирилган.

3.9. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083125_719” номли видеоматериалда “Қорақалпогистон бу Ўзбекистон эмас! Қорақалпогистон бу Ўрта Осиёдаги олтинчи эл Қорақалпогистон” деган сепаратистик фойлиги сурилган.

3.10. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083137_356” номли видеоматериалда “Даулетмурат Тажимуратовга тұхмат ёғдирисини тұхтатишни талаб қиласын Ўзбек Ҳукуматидан. Биз ҳар бир Қорақалпогистонилар билан биргамиз. Олга Қорақалпоқ” деган фикр билдирилган.

3.11. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083143_691” номли видеоматериалда “Эл хизматида Минайхан Жуманазарова ҳақида. Мана мен сиёсий ботқоқнинг энг тубига келдим, ҳозир менинг бўйнимда 10-йилдан 20-йилгача қамоқ жазоси турибди, бугун эртага қамоқга олинаётганимга кўзим етиб турибди, бугун уйим тинтуб бўлади, бунга сабаб мана эл хизмати газетасида шундай мақола чиқди ҳалиқимизнинг севимли фарзанди марҳум Минайхан опа Жуманазарова бўйича эди, мана бу Минайхан опа Жуманазарова Қорақалпогистон ҳалиқнинг суверенитети бўйича Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти ҳурматли Ислом Каримовга ўзининг қорақалпоқ миљлатининг суверенитети олиши бўйича фикрлари Президентга қарши гапирган сўзлари адолатни

сўзи учун бир нечча йиши ўлгунча кўрган изобларини мен биламан, чунки у опа билан шахсан ўзим меҳмонда бўлдим. Орагбай деган жўрим билан бориб уйида дардлашдим, Қорақалпогистоннинг дардини сўзладим, Қорақалпогистоннинг суверенитетини ҳапландидим, булар аччиқ ҳақиқат айни ҳақиқат опам ўлиб кетди” деган сепаратистик мазмундаги тоя илгари сурилган ва бунга одамларни рагбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.12. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083150_352” номли видеоматериалда “Даулетмурат Тажимуратовни қўллаб-қувватлайлик, Ўзбекистон ҳукумати қамоққа олмоқчи, Ботиримизни. Бўла олмаса эл юртинг оғаси,

Нега керак бизга элининг хокими,
Эл гамида янграмаса юраги,
Сезмаса ҳалиқига нима кераклигини,
Бўла олмаса тўли юртинг тираги,
Нега керак бизга элининг ҳокими.
Бўлиб беролмаса ҳалиқинг тенг ризқини,
Нима деганидан бузаверса тинчлигин,
Ўйламаса ўғил қизининг номисин
Нега керак бизга элининг хокими.

Худди шундай гап Республика раҳбари Мурат Камалов ҳақида эмас, гап Нукус шаҳри хокими Панаев ҳақида, биз бу одамлар билан бир неча маротаба сұхбатлашганимиз, Қорақалпогистон Республикасидаги улуг ботирлар бўйича Нукус шаҳрида ботирлар аллеясини қуриш бўйича Вазирлар Кенгашига тақлиф киритишини сўрадик, у эса ҳайкал ўрнатишдан бош тортди. Унга тинчлик кераклигини билдириди. Энди эса мен унга қўйидағича айтгум келади, кўрдим-кўрдим аёл либосига яширинган ҳокими қўрдим, кўрдим-кўрдим тагига кобальт миндириб чопа-чоп деб мақтov бергап ҳокимни кўрдим. кўрдим-кўрдим қора икра, қизил икра еб ҳалиқига пиши деб кекирган ҳокимни кўрдим, айтмоқчи бўлганим бу ҳоким бобомиз ўзининг ахборот маркази бошлиги тагига кобальт миндириб хайдовчи биринчириб бир неча қингир ишларни амалга ошириб келмоқда, биринчидан мен ёлгон тухмат монтаџлардан иборат бўлган видеоларни аудио ёзувларни жойлашитирди. Шу кунга қадар тегишили соҳавий хизмат вакилари ҳам индамасдан келмоқда. Бу Сагалатдинова деган қизнинг устидан январ ойида ички шилар организга январь ойида мурожсаат қилган бўлсан шу кунга қадар бирон маротаба тушунтириши хатти олинмаган, жавоб берилгани йўқ, бунинг орқасида **давлат ётибдими** ким ётибди, қонунга **порнография** масалалари, ҳалиқинг бузгунчи **гийбат иғволардан** иборат мақола қўйгани учун жазо чораси Ўзбекистон Республикасида шундай сарлавҳа учун дархол кечирим сўраб жазо чораси қўлланди нима учун бунга барҳам берилмайди, бир нарсани унутмасликини сурайман. Калласи **кетишишдан** қўрқиб юрган айрим одамлардан илтимос қиласман, ушибу ҳолатларнинг охири бўлиши керак. Мени йўқотмоқчи ҳозир Қорақалпогистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси томонидан мени **сепаратист** деб тан олди. Сепаратист деб ёзма равишда тан олди. Аммо менинг бўйнимда бугун эрта қамоқ турибди” деган сепаратистик мазмундаги тоя илгари сурилган ва бунга одамларни рагбатлантирувчи фикрлар айтилган. Шунингдек, унда ҳокимят вакилларини масхараловчи мазмунидаги гаплар айтилган.

3.13. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083157_473” номли видеоматериалда “Каналимиз аъзолари сизлардан шитимос қиласмоқчиман мени Аллаяр Досназаров деб билинг, мен қамоқда ётсамда ҳалиқимнинг дардини аллоҳ-талаадан сўраб ётаман, мен ҳақимдаги видеоларга ишонмаслигингизни сурайман, агар адолат бўлса экспертиза деган нарса бор, агар мен

ўладисин бўлсам, ўлган жасадимни ҳалқча кўрсатишини сўрайман, сабаби менинг танамда тугишганимдан бери холларим бор, у нарсаларни видеода кўрсата олмаслисига ишончим комил, улар ҳолларни йўқ қила олмайди, мен ҳозир танами кўрсатким келмайди, менинг арслон юрагим у нарсанни кўтараолмайди, шунинг учун мен ўлганимдан кейин менинг танами ҳалқча кўрсатишини илтимос қиласман. Сабаби бу маълумотларга айрим одамлар ишониб, ҳаттоқи “тўрт кўз тугал” деган яқин дўстларим мендан бир ҳафтадан буён қочиб гаплашмай юрибди. Яъни менинг **битта жинслилар** билан муносабатда эркаклиги йўқ, ўзи **эркакнинг жинсидан лаззат олади** деган фикрда юрибди. Бундан ташқари битта нарсага хотираамда борида айтай бундан бир ҳафта аввал менга Каникўл туманидан эл ҳалик учун жонини кўйдирив юрган блогер “Муратчик” исмли укамиз қўнгироқ қиласи Даулетмурат оға онамни синглимни, келинчагимни бузукка чиқарши, бу бўйича видео чиқаришимиш, турмуши ўртогим бузуки деб шантаж қилиб ётибди деди, савол тугишади нима сабаб ҳамма блогерлерларнинг яқинлари бузуки бўлганима, нега менинг онам тугишгандарим билан қўрқитишини ҳоҳлайди бунинг орқасида бошқа қинғир нарса ётибди, менинг Корақалпогистон Республикасининг мустақиллигини олиб чиқади деган қўрқув билан бунинг орқасида Ўзбекистондан келган вакиллар бор деб биламан, менинг хавфсизлигимни фақат бир Оллоҳ таоло саклайди. Ҳурматли ҳалқ мен қилган нарсанни ўйлаб кўринг бир нечта туманларда газ ёқини бўйича тўғридан-тўғри мен сабабчи бўлдим, сув, электр энергияси, ундан бошқа ҳалқнинг мурожаатлари, ҳалқ қабулхонасидан кўра менинг шахсий қабулхонамга ҳалқнинг ишончи оиди. Бундан ташқари бир нечта ҳуқуқлари тикланмаётган шахсларнинг ҳуқуқлари тикланди бунинг орқасида қора меҳнат ётибди, қора тер ётибди, миллат номуси ётибди, **давлат ишлай олмаган ишларни давлатдаги баъзи мансабдор шахслар қила олмаган ишларни мен қилганилгим учун мени қутиши мақсадида почор либосидан фойдаланябди**, мен ҳоҳлардимки айбимни бўйнимга қўйиб пора бўйичами бошқа масаладами Давлатга ҳиёнат қилишдами айбимни бўйнимга қўйиб берив жазоласа мен дор остида турсам ҳам рози бўлиб ўлган бўлардим. Бироқ ундан қинғир ишлар билан чиқарилган видеоларга ишонмаслигинизни сўрайман” деган мазмундаги гаплар айтилган.

3.14. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083235_763” номли видеоматериалда “Барчага ассалому алейкум, мана кеча Ерназар бобомиз бўйича яна видео қилишига мақсбур бўлиб турибман, сабаби бошқани билмадим мени тинчлантирмаяти, сабаби бу тарих деган қайси давлатда биринчи Президент айтадиган эди “Кечаким эдик бугун ким бўлдик” деб ҳақиқатдан қарайдиган бўлсам бутун давлатни шундай бир гоя билан йўқ қилиб юборишга бўлади, мен 30 йилга мустақилликдаги **сиёсатга норозиман**, ҳозир ҳам бошим кўпчилик харакатиарга ўзим бир пайтда норозилигимни билдираман сабаби, демократия деган давлатда ҳоҳлаганимизча сўз эркинлиги бўлиши керак, қандай лавозимли шахс бўлишидан қатъий назар давлат раҳбарими бошқами ўзимизнинг қарши фикримизни билдириб билишимиз керак, энди мана Президент Мирзиёев келганидан бери сир эмас бизларнинг ҳам озгина ҳақиқий ор-номусимизни қайгурадиган бўлдик, лекин халигача Президентнинг бу томонидаги одамларнинг фикри бизнинг қорақалпоқ деган давлати ўзининг асосий қонувларини фойдаланишга, асосий ўзининг миллий эркинлиги берилгияти деб айтмолмайман толиқ эмас, лекин Президентга раҳмат ўзи қатъян айтди, Қорақалпогистон бўйича жуда ўзининг бир неча сўзлари бор бизларда ёзib олинган, шу сабабдан мен ўзимни Президентга ёрдамчиман деб биламан. Энди яқинда яна айтди Президент ҳар бир вилоядада 15 кундан бўламан деди, Қорақалпогистон Республикасига табони тегса мен шартли турда туз насиб бўлиб қолар кўришиб қолар деган ияятдаман, кўриши сам жуда кўп нарсаларни сўрайман. Кўп нарсаларни айтаман, 2 минут вақт берса ҳам улгураман, энди мана кечаги Ўзбекистонидан з олинишни

чиқарған видеосига келадиган бұлсақ, чиқарғани ҳа Ватан тарих китоби шу вактгача барча юқори ўқыв ўрнапарда ўқтиб келинган эътибор берган бўлсангиз мен тарихчиларга сўров бердим хеч қайсиси билмайди, мен билмасам сиз билмасангиз ёки боинча билмаса ким билади, ҳаммаси билмайман деб қутлиди, лекин билади юрак тўрида арслон йўқ хеч биринда юрак тўрида арслон йўқ мени судга бераверсин, қайси тарихчи бўлсада сен мени обрўсизлантиридинг видео орқали деб айтдинг мен судлашинига тайёрман. Биронтагиз ҳам бирорингизнинг юрак тўрингизда арслон йўқ, ҳатто шу маъжисларда қочиб кетди, шундай мансабдор шахсларни кўрдик ҳалигина пединститутда Маман оға деган яна икки учтаси қочиб кетди энди Бердах номидаги Қорақалпоқ давлат университети ректори менга раффия бераман деди савол түгилади Фанлар Академияси, олий таълим муассасалари, нодавлат нотижорат ташкилотлар, давлат бошқарув органдары, прокуратура органдари қаерда, нима сабаб ўзларининг ҳаракатини кўрсатмайди, ё фақат эл хизмати муроэсаати этиши керакми, ҳура олмаган им уйига меҳмон келтиради дейди, энди мен сизларни имга тенглаштириб ётганим йўқ, ҳура олмагандан кейин уйига ҳоҳлаган одам кириб келаверади, худди шундай мана қорақалпоқнинг тарихини ҳоҳлаган одам анави томонда ўтириб олимман деб ҳоҳлагича булгаб ўтирибди, бизлар тез кунларда Ахмет Реймовнинг раффиясини кутиб қоламиз, агар Ахмет Реймов раффия бермайдиган бўлса, ҳозирги вактда эл хизмати газетаси бои мұхаррири Абдувалик Ҳожсаназаров бу бўйича журналистик текшириши ўтказяпти охирги вактда Ўзбекстан Республикаси Олий таълим ва ўрта маҳсус вазирлиги устидан журналистик текшириши ўтказябди. Яъни қандай қилиб ўтказилди қандай қилиб рухсат берилди” деган норозилик мазмундаги фикр айтилган.

3.15. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083247_586” номли видеоматериалда “Қорақалпоқ ҳалқ тарихи. 1-бўлим Босқинчилик оқибатидан ота юртидан бои олиб кетишга маъсбур бўлган қорақалпоқларнинг олди Қирим далаларида Азов соҳишлиарида Дунай ва Дон дарёларининг қирғоқларига, охири Едил жайиқ бўйлари Урал тозларигача бориб етди. Бу худуднинг кўччилик ерлари Чингисхоннинг ўғли Жўши улусига қарашли бўлиб Алтин Орда давлатининг таркибига кирди. Бу ерларда қорақалпоқларнинг бир қисми азалдан яшайдиган эди, сўнги келган гурухлари ўз жигарлари билан ички бирлики кучайтириб улар Алтын Ордада катта кучга эга бўла бошлади, қорақалпоқларнинг босим кўччилиги Амир Ногайнинг улусига тегишили бўлиб улар Алтын Орданинг гарбдаги ерларини кўриклиди ва бироз қолганларига шу томонга қараб кўчиб ўтди. 1391 йил Соҳибқирон саркарда Амир Темур Алтын Орда хукмдори Тўхтомишихонга қарши отланиб унинг устидан галаба қозонади, шунинг натижасида 1391 йили Амир Едиге боичилик этган Ногай ўрдаси барто этилди, қорақалпоқлар шу ўрданнинг асосий ҳалқи бўлди, душманга қарши юруши қилинганда Улуғ тоз, Созак, Аллаяр деб сўрилма чаладиган булар энди Ногай шеёри остида қайта бирлашиди” деган шахсий фикрлар айтилган.

3.16. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082716_644” номли видеоматериалда “15 йилдан бери ечимаган муаммоларни ечиб бердим, яширмайман Президент Мирзиёев бўлмаганида шу нарсани қилар эдим керак бўлса, нуқта қўяр эдим қорақалпоқнинг пешонаси қуриб келган Хива хонлигидан бери кўрган азабимизга нуқта қўяр эдим. Кимсан Даулетмурат бўлганим омад эмас, яширмайман бўйнимизда қарз бўлмасин, шу одам сабабчи, агар Мирзиёев бўлмаганида яна айтман шу нарсани мен қилар эдим, агар чиқсан Мирзиёев ишдан кетса эртасига қорақалпоқни кўтараман ҳалиям кеч эмас, мени бу фикримдан хеч ким қайтара олмайди, шу одамнинг калби тозалиги учун мен лям-лом ўтиришига мажбурман” деган сепаратизмни рағбатлантиришга қаратилган фикр илгари сурилган.

3.17. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган

“VID_20230906_082736_543” номли видеоматериалда “Қозогистонда қорақалпоқ фаолларини ушлаши давом этмоқда, айниқса шу йили ёзда Ўзбекистонда бўлган норозиликдан сўнг шу каби воқеа бўлган. Кечактобе суди фаол Тлеубике Юлдашевани қамаб ташлади. Актобе шаҳридаги ушбу СИЗОда Ўзбекистон фуқароси Тлеубике Юлдашева сағланмоқда. Тошкентнинг сиёсатига қарши чиқган аёлни Қозогистон чесарачилари ушлаб олиб келиб суд 16 ноябрда икки ойга қамаган.

Қорақалпогистон Республикаси хозирги пайтда ётиқ доиранинг остида яширишсан бир ҳалқ бўлиб хисобланади. 38 ёшли Тлеубике Юлдашева қорақалпоқ фаоли, уч йигит олдин Ўзбекистондан Қозогистонга **кошиб келган**. Унинг сўзидан кейинги ўтилари автономик Республикадаги Тошкентга қарши чиқган фаолларни **кудалаши** **кучайган**. Мени ўзбек хукумати Қорақалпогистоннинг мустақиллигини, озодлигини сўраганим учун мени зўрлаб қамақда ушлаб, жаримага тортиб, судлаб судлаган фактларим бор. Мен ҳозир Қорақалпогистондан чиқиб кетганимга икки йил бўлди. Яна мендан бошқа фаоллар **кўп**, Қорақалпогистондан чиқиб кетиб Қозогистонда мигрант бўлиб юришга мажбур, ўз элига киролмай. Ўз элига кирадиган бўлса яна шу каби **кудалашига тушади**, нега бизлар Қорақалпогистоннинг мустақиллигини **сўраганимиз** учун. Юлдашева 13 ноября Қозогистон билан Россия чесарасида ушланиб суд ечими билан 40 кунга қамалган. Қозоқ чесарачилари уни ҳалқаро қидирудва бўлганини айтди. Адвокати фаолга қандай айиб қўйилганини билмайди. Актобедаги тергов қамоқхонасида ётган Юлдашевага 17 ноября адвокати кириб чиқкан. Қамоқ шароитига хозирча шикояти йўқ, эртанди кунини ўйлаб йиғлашини айтмагандан шароити ёмон эмас, адвокати ишини қилиб юрибди, хозир қамоқхона маъмурияти орқали озод статусини олишига илтимоснома берган, бундан ташқари Қозогистонда паноҳ изловчи рўйхатига олиши учун Актобе вилояти бандлик билан таъминлаш бошқармасига илтимоснома берамиз. Бунгача Алмаотада Қорақалпогистондаги воқеаларга боғлиқ тўрт фаолни ушлаган, уларни қамоқга алиши муддати 12 ойга чўзилиб паноҳ изловчи гувоҳномаси берилган, шу вақт оралигига улар Ўзбекистонга берилмайди. Шу йил ичida Тошкент Қорақалпогистон автоном Республикасини референдум орқали Ўзбекистондан ажратилиб чиқиши хукуқидан маҳрум этадиган ўзгарииш тақлиф этилган, бунга қарши чиқган ҳалқни босиши учун давлат раҳбарияти қўрол-яроқ қўлланди, расмий маълумот бўйича 20дан зиёд одам вафот этилган, қорақалпоқ фаолларининг сўзларидан вафот этилганлар сони будан анча **кўп**, қонли воқеадан сўнг Тошкент низом лойиҳасини олиб ташлади” деган мазмундаги аҳолида мамлакат раҳбариятидан норозиликни шакллантиришга қаратилган фикрлар айтилган.

3.18. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082744_274” номли видеоматериалда “Қорақалпогистонда бўлган қонли воқеага боғлиқ Ўзбекистон давлат раҳбарларининг фуқароларни **кудалаш** давом этмоқда. Маълумотлар очиқ бўлмагани учун Ўзбекистон унинг ичida Қорақалпогистоннинг ўзида қанча одам қуввинга учраётганинг тўлиқ маълумотлари йўқ, сабаби бу каби маълумотлар борича ташқарига чиқарилмайдигани бор. Қозогистон ҳалқ ассамблеясининг тарқатган хабарида Ўзбекистон давлат раҳбарлари Қозогистон қорақалпоқтарига ҳам “огиз сола бошлаган”, пайтида Қорақалпогистондан қочиб келган фаолларни қўйиб энди олдиндан Қозогистон фуқароси бўлиб хисобланадиган миллати қорақалпоқ фуқарога қидирудв эълон қылган. Ўзбекистоннинг Ички ишлар вазирлиги қорақалпоқларнинг Мангистов вилояти бўйича “Аллайр жсолы” деб номланган этно-маданий бирлашманинг раиси, Қозогистон фуқароси Ниетбай Оразбаевнинг кетига тушган, уни ушлаб Ўзбекистонга экстрадиция қилиншии ҳаракатида. Ниетбай Оразбаевга Қорақалпогистонда бўлган воқеага боғлиқ Ўзбекистоннинг Конститутивий тизимига қарши чиқди деган айб қўйишга асос йўқ. Бундан олдин қорақалпоқ диспорасининг Олмаотадаги тўрт

одамига айб қўйилганида Актаў шаҳрида яшовчи фуқаронинг айблашга ҳеч қандай асос ўйқ. Воқеа вақтида Ниетбай Оразбаев Қаржанбас кема ичида вахталик сменадасида ишида бўлган, у хизмат кўрсатиш компанияларининг бирининг гуруҳига раислик этади. Хозирги пайтда Ниетбай Оразбаев Ўзбекистон давлат раҳбарларининг сўрови бўйича Козогистон Ички ишлар вазирлигининг қидириув ташкилотига қидириувдаги одам хисобида қўйилган бўлиши мумкин, шунинг учун ўз фуқароси бўлиб топилган Козогистон худудида эркин юрагласа керак. Бундан олдин Козогистонда эҳтиёткорлик билан юрган қорақалпоқтарнинг тўрттаси ушланган деган хабар тарқалган. Энди Ўзбекистон Козогистоннинг фуқаросини хам ушлаб олиб кетишига ҳаракат этатётган бўлса керак. Ҳозир Козогистон хуқуқ химоя қилиши органлари Ниетбай Оразбаевни экстрадиция қилгани ўйқ. У Мангистов вилояти Прокуратурасига ариза билан мурожсаат қилиб Козогистон фуқароси сифатида хуқуқларини химоя қилишини сўраган. Ўзбекистон давлат раҳбарлари Козогистон фуқароси ҳалқ ассамблеясининг бирлашмаси Ниетбай Оразбаевга ҳалқаро қидириув эълон қилди. Ниетбай Оразбаевнинг сўзиға қараганда б октябрда Қорақалпогистонда тугилган жойи Хўжайли шаҳрининг Ички ишлар органлари томонидан ўзига нисбатан қидириув эълон қилингани ҳақида хабар келиб тушгани, шунингдек полиция департаментига борганида унга Хўжайли судининг ажримини кўрсатган. Ажримда чилладаги қонли воқеада “Аллаяр жолы” этно-маданий бирлашманинг раиси ўзбек давлат раҳбарларига қарши тарғибот-тавсиют юргизган деб ёзилган. Ажримда уни қорақалпоқ фаоллари билан боғлиқ бўлди деб кўрсатган. Бундан олдин Олмаотада Қорақалпогистондаги воқеага боғлиқ тўрт қорақалпоқ фаоли Кошқарбай Торемуратов, Жангелди Жаксымбетов, Раиса Худайбергенова ва Зиуар Мирманбетовалар ушланган деган хабар бўлган. Июль ойининг бошида Қорақалпогистонда оммавий порозитиклар бошланиб аҳоли Конституция лоиҳасига қаршилик билдирган, порозитикни босип тинчлантирган Ўзбекистон давлат раҳбарлари Қорақалпогистонда фавқулотда вазият эълон қилган. Расмий маълумотларга қараганда Қорақалпогистондаги воқеада 21 киши вафот этган 516 киши ушланган. Вафот этганларнинг 16 одами маҳаллий аҳоли 4 хукуқни химоя қилиши органлари вакиллари. Ушбу воқеадан сўнг Ўзбекистон парламенти Конституция лоиҳасида Қорақалпогистоннинг мустақил мөқомини сақлаб қолиши ҳақида ечим қабул қилган, аслида қайси давлат бўлмасин экстрадициялашга четда юрган ўз фуқаросини сўрайдиган эди. Ўзбекларнинг Қорақалпогистонда тугилган лекин шу куни Козогистон фуқароси бўлиб топилган одамини экстрадициялашга ҳаракат этиши қанчалик тўғри келамасаян нотўғри эканини ким билсин” деган мазмундаги аҳоли орасида вахима келтириб чикаришга қаратилган фикрлар айтилган.

3.19. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082756_661” номли видеоматериалда “Мен ўша стан дегандан қўрқаман, уларда қонун ўйқ” деган гап айтилган.

3.20. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082815_850” номли видеоматериалда “Қорақалпогистоннинг йигитларидан мен порозиман, қанток тетиб юрган қорақалпоқнинг йигитлари бор, уялмасдан футболни газонда югуриб ўйнаб юрибди, кафе, ресторонларда юрибсизлар, бирор йиглагандо кулма дейди. Шу пайтда кафега борадиган даврми? Шу пайтда футбол, қанток тетадиган даврми? Миллат номиси ётибди, миллат номиси, не деган ҳаммаси орган, яна аста ўтирибди атрофимда. Мўйиноқда қамалябди одамлар, бошқа туманларда қамалябди, лекин уни уялмасдан олий маълумотли йигитлар қопток тетиб юрибди газонларда менинг ҳамкасларим баъзилари” деган мазмундаги одамларни порозилик ҳаракатларига ундашга қаратилган фикр айтилган.

3.21. Хулоса берни учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082835_301” номли видеоматериалда “Яна бир марта айтаман, бизарниң фуқаролик паспортимиз бўлмаса, паспортга миљатимиз ёзилмаса ID картага, бундан ташкари тул бирлигимиз бўлмаса, ўзларамишинг гербимиз гимнимиз билар учун эълон қилимаса... Конституциянинг 70-71-72-73-74-75 моддаларига ўзарии киритилишига билалар қаршимиз...

Билдирилган фикрлар ҳам бўлмоқда, лекин биз телеканал ясамоаси тўғри эфирда олиб чиқшиша, уларнинг фикрларини ёритишга имкониятимиз бўлмаяти, бизга имконият берилмаяти” деган фикр билдирилган.

3.22. Хулоса берни учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082841_954” номли видеоматериалда “Сотқин бўлиб беномус бўлиб тирик юргандан яхши одам бўлиб ўлган яхши... Даулетмурат укамизни озод қилишими тараб этамиз, ташап этамиз!” деган мазмундаги одамларни фаол бўлишга ундовчи гоя илгари сурялган.

3.23. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082854_982” номли видеоматериалда “Замонга келдик мана бир дамда ўз элингда ўзинг юриб қўрқадиган,
*Ишонч йўқ, ишонч йўқ чиқиб турган кунга ҳам
Хукуматнинг қичиганида орқаси.*
Мусулмонмиз дедик динни бир дедик
Мусулмонлар мусулмонни юр эгиб
Тинчликни яхши кўрган тинчлар эди
Кўлларида гранатлар юр нима қилиб?
Босқинчи деб билган халқ бизга дўст чиқди,
Кўриқловчи деб билганимиз ўқ тиқди,
Юқоридан келган сўзлар паст чиқиб
Оч халқни кўзларидан ўт чиқди.
Олдинлари, янада олдинлари, у пайтлари боламиз,
Танка, милтиқ ўйнаб ўсдик чаламиз,
Бугунги йўллар шунчалик тинч,
Тинч, танка кўрсак тиқиламиз қоламиз,
Уч юздан кўп шахит кетган элим деб,
Даулетмурат йўқда бўлди ерим деб,
Лавозимда юрган лавозимчилар
Ютуб кўрди оғирмасдан белим деб” деган аҳоли орасида вахима чиқариши мумкин бўлган фикр айтилган.

УМУМЛАШТИРИШ

Ўзбекистон Республикасининг қонуний равишда сайлаб қўйилган ёки тайинланган ҳокимият вакилларини ҳокимиятдан четлатишга, Ўзбекистон Республикасининг ҳудудий яхлитлигини конституцияга хилоф тарзда бузишга каратилган чақиравчи даъватлар мавжуд.

Ҳокимият конституциявий органларининг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилиш ёки уларни Конституцияда назарда тутилмаган параллел ҳокимият тузилмалари билан алмаштиришга қаратилган даъват қилувчи чақириқлар мавжуд.

Сепаратизм гоялари билан йўғрилган ёҳуд аҳоли орасида вахима чақиришга қаратилган маълумотлар мавжуд.

Миллий, ирқий, этник ёки диний адватни тарғиб қилувчи маълумотлар мавжуд эмас.

Такикланган жамоат бирлашмалари ва сепаратистик ташкилотларни тузиш уларнинг фаолиятни тиклаш, шу ташкилотлар фаолиятида катнашиш, катнашишга ундаш аломатлари мавжуд эмас.

Экстремистик, фундаменталистик ёки бошка такикланган ташкилотлар тузиш, уларга раҳбарлик килиш белгилари мавжуд эмас.

Фуқаролар тотувлигини бузиши, вазиятни бекарорлаштирувчи ғояларни таркатиш, жамиятдаги ижтимоий-сийесий хавфсизликка карши қаратилган даъват, чакирик ва тарғиб кидувчи ғоялар мавжуд.

4. Тақдим этилган материаллардаги “тухматона”, “үйдирмаларни”, “тухмат килиш”, “ёлғон ахборотлар” мавжудлигини аниклаш суд сиёсатшунос-лингвист экспертерларининг ваколатига кирмаганлиги сабабли, Ўзбекистон Республикаси ЖПК нинг 185-моддасига мувоғифик, “Суд экспертизаси тўғрисида” ги конунининг 24-моддаси ва Вазирлар Маҳкамасининг 2023-йил 21-февралдаги 73-сон карори билан тақдикланган “Суд экспертизаси тадқикотларини ўтказиш тартиби тўғрисида”ти Намунавий низомнинг 23 ва 44-бандларига биноан хулоса берининг иложи йўклиги хакида хабарнома берилади.

ЯКУНИЙ КИСМ (ХУЛОСА):

1. Савол: Ўзбекистон Республикасининг амалдаги тадбик этилган давлат тузумини Конституцияга хилоф тарзда ўзgartиришга, ҳокимиятни босиб олишга, конуний равища сайлаб қўйилган ёки тайинланган ҳокимият вакилларини ҳокимиятдан четлатишига, Ўзбекистон Республикасининг худудий яхлитлигини конституцияга хилоф тарзда бузишга қаратилган чакириувчи даъватлар мавжудми?

Жавоб: Ўзбекистон Республикасининг конуний равища сайлаб қўйилган ёки тайинланган ҳокимият вакилларини ҳокимиятдан четлатишига, Ўзбекистон Республикасининг худудий яхлитлигини конституцияга хилоф тарзда бузишга қаратилган чакириувчи даъватлар мавжуд. Жумладан:

Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jeikerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082944_521” номли видеоматериалда “Бизларниге алоҳида чиҳни ваколатимизга нега бошқа вилоятлар овоз берини керак экан, қаерда ёзилган ушибу қонун, хеч қаерда ёзилгани ўйқ, бизлар ўзларимизнинг тақдиримизни ўзимиз хагι қилишимиз керак, бошқа вилоятлар овоз беринимасин, арагашимасин бизларга тошкентликлар, бизлар Ўзбекистон билан тенг хуқуқга эгаимиз, бир нарсани ўйлаш керак фуқаролигимиз бир, тул бирлигимиз бир, қонунларимиз бир. Конституция бир, лавозимларни хам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, қандайдир кичкина лавозим бўлса хам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, шулар етмайдими, мана бу эса ортиқча, мана бу ҳаракат ортиқча, бизларнинг депутатлар агар юрасинеизда орномусингиз бўлса кетинглар, ҳалқнинг кўзига кўринманглар, менинг шахсий фикрим бу, энди биз ниша қилишимиз керак, аксингча Коракалпогистон Республикаси Жўкореи Кенгаши раиси деган статус эмас Президент деган статусни тайинлашимиз керак, шу даражага етиб келдими мана энди бошлашимиз керак. Президентимизни тайинлашимиз керак, ёки Мурат Калибекович бўладиган бўлса уни Президент дедан статусни қабул қилишимиз керак, аввалоидек фармон қилишимиз керак. Конституция бажарилшини керакни бажарилшини керак, 75-моддададигидек Ўзбекистон билан Коракалпогистон ўртасида шартнома бўлиши керак. фуқаролик статусми фуқаролик статусни қабул қилаштик, паспорт олайтик конуний равишида. Кодекстаримиз бўлсин ўзларимизнинг, чунки қонунда шундай этиб ёзилганку Конституцияда ёзилганку, шартнома билан бир шартнома тузаётик Ўзбекистон билан 5-йилами, 7-йилами хўт Президент сайлови 7-йилга бўлашибдан бўйса азларо 7-йилга шартнома тузаётик

Ўзбекистон билан иккى даглат шартнома тузилишин тантанали равишда ишионласилар етти ўйлар тутоув яшайтик етти ўйлардан кейин бизларга рухсат беринг, ана адолат дегани шу, хуллас кўн гапириб юбордим (ҳис-ҳаяжонли гапиар)хурматли халоийиқ, чунки бу ерда миллат номуси ҳақида гап кетаябди, шу сабабли ҳозирги видеони тўлиқ кўришингиз ва ўзларингизнинг фикрингизни билдиришингизни сўрайман, эътиборингиз учун раҳмат” деган сепаратистик мазмундаги foя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.7. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083058_878” номли видеоматериалда “Ассалому алайкум Қорақалпоқ халқи, охир-оқибат видео ёзув орқали муроэсаат этишига қарор этдим, хабарингиз бор канагда кўриб ўтирган бўлсангиз керак конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича олиб чиқилаётган тақлиф ва амалда ишилаб турган Конституциянинг моддаларида Қорақалпогистон озодлиги ҳақида нима дейилгани ҳақида ҳамманигизга шу ҳақида маълумотларни тўлиқ етказдим, қорақалпоқча тушинмайдиган аудиторияга ўзбекча ишилаб бериши ниятим бор, лекин биринчи навбатда мақолани русча ёзиб сайтга жойлаштирудим, энди менинг битта тақлифим бу нарса амалга ошадими ошмайдими билмадим, эртага 5 шоль кунида Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича фикрлар ўз хуносасини беради, энди менинг кўрқиб турган жойим бизлар одамлар шунчалик карши бўлиб, OneID орқали рўйхатдан ўтиб, шундан рўйхатдан ўта олмай бошқа почта орқали қўнгироқ этиши орқали ўзининг қаршилигини билдириб ётибди, лекин шунга қарамай тақдим этилаётган Конституция қабул қилиниб кетадиган бўлса, Қорақалпогистон Республикаси суверенитетининг йўқлиги, ўзининг чегарасини ўзи белгилаш, шуни ичида қарорларни қабул қилиши деган модда олиб ташланадиган бўлса, олиб ташлаб қабул қиладиган бўлса Қорақалпоқ халқига тақлифим бор, у хам бўлса яъни, Конституцияга ўзгартириши қабул қилиши фикрларини тўпланиш муддати тугагандан кейин, Қорақалпогистон Республикаси Жўқорги Кенгесига бориб, Жўқорги Кенгесда Қорақалпоқ халқининг номидан ишонч билдириб тайинланган депутатларнинг ҳаммасини Мурат Камаловнинг бевосита ўзининг раҳбарлигига отставкага кетишини талаб қилиши, агар айтбатта янги лойиҳадаги Конституция қабул қилинса, биринчи навбатда депутатлар хам Жўқорги Кенгес раисини отставкасини талаб этиши бу бир, иккинчи Қорақалпогистон Республикасида Референдум ўтказилиши орқали Қорақалпогистон Республикаси ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқиб кетиши бўйича Референдумни овозга кўйши, бу нима дейди исудаем радикальний қарор, тўғри бу радикальний бу нарсага Қорақалпоқ халқи тайёрми тайёр эмасми деган савол бор биринчи навбатда, лекин шунаقا бўлса хам бу нарсани ишилашга ҳаракат қилишига бўлади, менинг ҳозир бу айтадиган тақлифим, умуман Конституцияга, Конституциявий тизимга **Ўзбекистон Республикасининг бутунлигига бўлиши мумкин**, лекин ҳозирги лойиҳа билан олиб чиқилган ва қорақалпоқ халқининг ҳоҳишидан саволидан келиб чиқмасдан Жўқорги Кенгеснинг айтиши бўйича халқнинг тақлифи бўйича тайёрланган Конституцияга ўзгартириши киритиш лойиҳаси бу биринчи навбатда ҳукуқбузарликнинг энг каттаси бўлади, чунки қорақалпоқ халқи деб айтадиган бизларнинг хурматли Зухра Реймованинг халқи бу реал халқ эканлигига мен ишонмайман, битта мисол келтираман **2018-йилда мен Ўзбекистон Либерал партиясида ишилаб юрган вақтида 2018-йилда қаранг ҳозир 4-йил ўтди қаранг шу вақтда Президентга Ўзбекистон Қахромони деган номни бериши бўйича “Менинг фикрим” порталаига партияга аъзо бўлган одамларнинг паспортининг номидан ID очиб яъни логин пароль очиб шу томонга мен шу Президентимизга Ўзбекистон Қахромони совринини бериши тақлифини билдираман қўллаб-қувватлаб меҳнатлари бор деган маҳинацион фикр-тақлифлар жўннатган**, бу шу вақтда бўлган 2018-йилда бўлган нарса, энди ҳозир хурматли Зухра Реймованинг айтадиган Қарақалпоқ халқининг фикр-тақлифлари дейилгани жойига мен умуман

ишионмайман, чунки 2018-йилда бирорининг паспортининг номига тақлифлар пароль очиб, "Менинг фикрим" порталаға фикр жүннатиш имконияти бор эди ҳозирда хам бу нарса ишкү бұлғын кетди деб ўйламайман, халқ деганды кимни назарда тутди, халқ бу мен хам менга ўхшаб ҳозир ўша нарсаға Конституцияға ўзгартириши киритиши бүйича лойиға қарши чықаётгап мана бу ҳақиқиқи ҳалқ Зухра Реймова қайси ҳалқнинг назарда тутди кимниң қаңон қаерда қапдай муроҗатини қабул қылды бу ўзгартиришларни фақат Зухра Реймова эмас Жүйөргөн Кенгесдаги ҳурматли депутаттарымиз хам Мурат Камалов бу нарсаны олиб чиққанини билмайман агар рост бұладигани бўлса ўшанинг номи фамилиясини билан кўрсатсан" деган сепаратистик мазмундаги гоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

Хулоса бериш учун тақдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланган "VID_20230906_083125_719" номли видеоматериалда "Қорақалпогистон бу Ўзбекистон эмас! Қорақалпогистон бу Ўрта Осиёдаги олтинчи эл Қорақалпогистон" деган сепаратистик гоя илгари сурилган.

Хулоса бериш учун тақдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланган "VID_20230906_083143_691" номли видеоматериалда "Эл хизматида Минайхан Жуманазарова ҳақида. Мана мен сиёсий ботқоқнинг энг тубига келдим, ҳозир менинг бүйнимда 10-йилдан 20-йилгача қамоқ жасоси турибди, бугун эртага қамоқга олинаётганимга кўзим етиб турибди, бугун уйим тинтуб бўлади, бунга сабаб мана эл хизмати газетасида шундай мақола чиқди ҳалқимизнинг севимли фарзанди марҳум Минайхан она Жуманазарова бўйича эди, мана бу Минайхан она Жуманазарова Қорақалпогистон ҳалқининг суверенитети бўйича Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти ҳурматли Ислом Каримовга ўзининг қорақалпоқ миллатининг суверенитети олиши бўйича фикрлари Президентга қарши гапирган сўзлари адолатни сўзи учун бир нечча йил ўша ўлгунча кўрган азобларини мен биламан, чунки у она билан шахсан ўзим меҳмонда бўлдим, Оралбай деган ёсурам билан бориб уйида дардлашим, Қорақалпогистоннинг дардини сўзладим, Қорақалпогистоннинг суверенитетини гаплашим, булар аччик ҳақиқат айни ҳақиқат опам ўлиб кетди" деган сепаратистик мазмундаги гоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.12. Хулоса бериш учун тақдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланган "VID_20230906_083150_352" номли видеоматериалда "Даулетмурат Тажсимуратовни қўллаб-қувватлайлик, Ўзбекистон ҳукумати қамоқча олмоқчи, Ботиримизни. Бўла олмаса эл юртнинг оғаси,

Нега керак бизга элнинг хокими,

Эл гамида янгратаса юраги,

Сезмаса ҳалқига нима кераклигини,

Бўла олмаса тўли юртнинг тираги,

Нега керак бизга элнинг ҳокими.

Бўлиб беролмаса ҳалқнинг тенг ризқини,

Нима деганидан бузаверса тинчлигин,

Ўйламаса ўғил қизининг номисин

Нега керак бизга элнинг хокими.

Худди шундай гап Республика раҳбари Мурат Камалов ҳақида эмас, гап Нукус шаҳри ҳокими Панаев ҳақида, биз бу одамлар билан бир неча маротаба сұхбатлашганимиз, Қорақалпогистон Республикасидаги улуг ботирлар бўйича Нукус шаҳрида ботирлар аллеясини курғаш бўйича Вазирлар Кенгашига тақлиф сўрадик, у эса хайкал ўтишини

түрибди” деган сепаратистик мазмундаги төгөлгөри сурилган вай бүнгээ оламларни рагбатлантируучи фикрлар айтилган. Шунингдээ, унда хокимият вакилларини масхараловчы мазмундаги танлар айттылган.

Хулоса берин учун тақдым этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082854_982” номли видеоматериалда “Замонга келдик мана бир оамда ўз элингэда ўзинең юриб құрқадынан,

Инионч һұқ, инионч һұқ чиқиб түрган күнеге ҳам

Хұкуматтинг қычиганиңа орқаси.

Мусулмонмиз дедик динни бир дедик

Мусулмонлар мусулмонни юр әгіб

Тинчликни яхши күрган тинчлар әди

Кұлларидан гранатлар юр нима қалиб?

Босқинчи деб билған халқ бизге дүст чиқди,

Күрикловчи деб билғанимиз ўқ тиқди,

Юқоридан келганд сүзлар наст чиқиб

Оч халқи күзларидан ўт чиқди.

Олдинлари, янада олдинлари, у пайтлари боламиз,

Танқа, мылтиқ үйнаб үсдік чаламиз,

Бугунғи йұллар шүнчалық тинч,

Тинч, танқа күрсек тиқиламиз қоламиз,

Уч юздан күп шахит кетген әзім деб,

Даулетмурат үйқда бұлды ерим деб,

Лавозимда юрган лавозимчилар

“Ютуб күрді оғи्रмасдан белім деб” деган ахоли орасыда вахима чиқариши мүмкін бўлған фикр айтилган.

5. Савол: Миллий, ирқий, этник ёки диний адоваратни тарғиб қилувчи маълумотлар мавжудми?

Жавоб: Миллий, ирқий, этник ёки диний адоваратни тарғиб қилувчи маълумотлар мавжуд эмас.

6. Савол: Тақиқланган жамоат бирлашмалари ва сепаратистик ташкилотларни тузиш, уларнинг фаолиятини тиклаш, шу ташкилотлар фаолиятида қатнашиш, қатнашишга ундаш аломатлари мавжудми?

Жавоб: Тақиқланган жамоат бирлашмалари ва сепаратистик ташкилотларни тузиш, уларнинг фаолиятини тиклаш, шу ташкилотлар фаолиятида қатнашиш, қатнашишга ундаш аломатлари мавжуд эмас.

7. Савол: Экстремистик, сепаратистик, фундаменталистик ёки бошқа тақиқланган ташкилотлар тузиш, уларга раҳбарлик қилиш белгилари мавжудми?

Жавоб: Экстремистик, фундаменталистик ёки бошқа тақиқланган ташкилотлар тузиш, уларга раҳбарлик қилиш белгилари мавжуд эмас.

8-9. Саволлар: Фуқаролар тотувлигини бузиш, вазиятни бекарорлаштирувчи ғояларни тарқатиш мавжудми? Жамиятдаги ижтимоий-сиёсий хавфсизликка қарши қаратылған даъват, чақириқ ва тарғиб қилувчи ғоялар мавжудми?

Жавоблар: Фуқаролар тотувлигини бузиш, вазиятни бекарорлаштирувчи ғояларни тарқатиш, жамиятдаги ижтимоий-сиёсий хавфсизликка қарши қаратылған даъват, чақириқ ва тарғиб қилувчи ғоялар мавжуд. Жумладан:

Хулоса бериш учун тақдым этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланған “VID_20230906_082944_521” номли видеоматериалда “Бизларнинг алоҳида чиқиши ваколатимизга нега бошқа вилоятлар овоз бершии керак экан, қаерда ёзилған ушбу қонун, хеч қаерда ёзилгани ~~иң жаңы виздар~~ ўзларимизнинг тақдиримизни ўзимиз ҳал қилишимиз керак, бошқа ~~вилойатлар~~ овоз бершиимасин, аралашмасин бизларга

төмөнкитилилар, бизлар Ўзбекистон билан тенг хуқуқга эхамиз, бир нарсанни ўзини керак фуқаролигимиз бир, нул бирлигимиз бир, қонунларимиз бир. Конституция бир, лавозимларни хам Ўзбекистон тайшлайсиган бўлиб кетди, қондайни кинкина лавозим бўлса хам Ўзбекистон тайшлайсиган бўлиб кетди, шулар етмайомиз, мана бу яса ортиқча, мана бу ҳаракат ортиқча, бизларниң депутатлар агар юрагингизни орномусингиз бўлса кетинглар, ҳалининг кўзига кўринманглар, менинг шахсий фикрим бу, энди биз нима қилишимиз керак, аксинча Қорақалпогистон Республикаси Жўнорги Кенгаси раиси деган статус эмас Президент деган статусни тайинлашимиз керак, шу даражага етиб келдими мана энди бошлашимиз керак, Президентини тайинлашимиз керак, ёки Мурат Калибекосич бўлаодиган бўлса уни Президент деган статусни қабул қилишимиз керак, аввалгилик фармон қилишимиз керак, Конституция бажарилиши керакми бажарилиши керак, 75-модда дағидек Ўзбекистон билан Қорақалпогистон ўртасида шартнома бўлиши керак, фуқаролик статусни фуқаролик статусни қабул қиласиган, чунки қонунова шундай этиб ёзиб қўйилганку Конституцияда ёзигланку, шартнома билан бир шартнома тузайлик Ўзбекистон билан, 5-йилгами 7-йилгами ҳўп Президент сайлови 7-йилга бўлаодиган бўлса бизларда 7-йилга шартнома тузайлик Ўзбекистон билан икки овлат шартнома тузисин таштанади равишда нийонласинлар етти йил тутув яшайлик етти йилдан кейин бизларга ружсат беринг, ана адолат дегани шу, хулас кўп гапириб юбордим (ҳис-ҳаяжонни гапиар) ҳурматни халоийиқ, чунки бу ерда миллат номуси ҳақида гап кетаюбди, шу сабабли ҳозирги видеони тўлиқ кўришининг ва ўзларингизнинг фикрингизни билдиришинингизни сўрайман, эътиборингиз учун раҳмат" деган сепаратистик мазмундаги ёзя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.7. Хулоса бериш учун такдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчиси томонидан жойланган "VID_20230906_083058_878" номли видеоматериалда "Ассалому атайдикum Қорақалпоқ халиқи, охир-оқибат видео ёзув орқали мурожаат этишига қарор этдим, хабарингиз бор канада кўриб ўтирган бўлсангиз керак конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича олиб чиқилаётган тақлиф ва амалда ишлаб турган Конституциянинг мободатарида Қорақалпогистон озодлиги ҳақида нима дейилгани ҳақида ҳамманизга шу ҳақида маълумотларни тўлиқ етказоим, қорақалпоқча тушинмайдиган аудиторияга ўзбекча ишлаб берни ниятим бор, лекин биринчи наебатда мақолани русча ёзиб сайтга жойлаштиридим, энди менинг битта тақлифим бу нарса амалга ошадими ошмайдими билмадим, эртага 5 шоль кунида Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича фикрлар ўз хуласасини беради, энди менинг кўрқиб турган жойим бизлар одамлар шунчалик карши бўлиб, OneID орқали рўйхатдан ўтиб, шундан рўйхатдан ўта олмай бошича почта орқали кўнгироқ этиши орқали ўзининг қаршилигини билдириб ётибои, лекин шунга қарамай тақдим этилаётган Конституция қабул қитиниб кетадиган бўлса, Қорақалпогистон Республикаси суверенитетининг йўқлиги, ўзининг чегарасини ўзи белгилаш, шуни ичида қарорларни қабул қилиш деган модда олиб ташланадиган бўлса, олиб ташлаб қабул қиласиган бўлса Қорақалпоқ халиқи тақлифим бор, у хам бўлса яъни, Конституцияга ўзгартириши қабул қилиш фикрларини тўплаш муддати тугагандан кейин, Қорақалпогистон Республикаси Жўнорги Кенгесига бориб, Жўнорги Кенгесда Қорақалпоқ халиқининг номидан ишонч билдириб тайинланган депутатларнинг ҳаммасини Мурат Камаловнинг бевосита ўзининг раҳбарлигидан отставкага кетишини талаб қилиш, агар албатта янги лойиҳадаги Конституция қабул қилинса, биринчи наебатда депутатлар хам Жўнорги Кенгес раисини отставкасини талаб этиши бу бир, иккинчи Қорақалпогистон Республикасида Референдум ўтказиш орқали Қорақалпогистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси худудидан чиқиб кетиши бўйича Референдумни овозга кўшиш, бу нима дейди жудаим радикальний қарор, тўғри бу радикальний бу нарсага Қорақалпоқ халиқи тайёрми

фирклар ўз хуносасини беради, энди менниг қўрқиб турган жойим бизлар одамлар шунчалик карши бўлиб. Оно ID орқали рўйхатдан ўтиб, шундан рўйхатдан ўта олмай бошқа почта орқали қўнгироқ этиши орқали ўзининг қаршилигини билдириб ётибди, лекин шунга қарамай тақдим этилаётган Конституция қабул қилишиб кетадиган бўлса, Қорақалпогистон Республикаси суворенитетининг ийќилиги, ўзининг чегарасини ўзи белгилаш, шуни ичидаги орқародларни қабул қилиши деган мудода олиб ташланасиган бўлса, олиб ташлаб қабул қиласиган бўлса Қорақалпоқ халқига таклифим бор, у хам бўлса яъни, Конституцияга ўзгартириши қабул қилиш фирмларини тўплаш мудодати тугагандан кейин, Қорақалпогистон Республикаси Жўқорги Кенгесига бориб, Жўқорги Кенгесда Қорақалпоқ халқининг номидан ишонч билдириб тайинланган депутатларнинг ҳаммасини Мурат Камаловнинг бевосита ўзининг раҳбарлигидаги отставкага кетишими талаб қилиши, агар албатта янги лойиҳадаги Конституция қабул қилинса, биринчи навбатда депутатлар хам Жўқорги Кенгес раисини отставкасини талаб этиши бу бир, иккинчи Қорақалпогистон Республикасида Референдум ўтказиши орқали Қорақалпогистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқиб кетиши бўйича Референдумни овозга қўйши, бу нима дейди исудаям радикалний қарор, тўғри бу радикалний бу нарсага Қорақалпоқ халқи тайёрми тайёр эмасми деган савол бор биринчи навбатда, лекин шунақа бўлса хам бу нарсани ишлашга ҳаракат қилишига бўлади, менинг ҳозир бу айтиётганим таклифим, умуман Конституцияга, Конституциявий тизимга Ўзбекистон Республикасининг бутунлигига бўлиши мумкин, лекин ҳозирги лойиҳа билан олиб чиқилган ва қорақалпоқ халқининг ҳоҳшидани саволидан келиб чиқмасдан Жўқорги Кенгеснинг айтиши бўйича халқнинг таклифи бўйича тайёрланган Конституцияга ўзгартириши киритиш лойиҳаси бу биринчи навбатда ҳуқуқбузарликнинг энг каттаси бўлади, чунки қорақалпоқ халқи деб айтиётганинг бизларнинг хурматли Зухра Реймованинг халқи бу реал халқ эканлигига мен ишонмайман, битта мисол келтираман 2018-йилда мен Ўзбекистон Либерал партиясида ишлаб юрган вақтида 2018-йилда қаранг ҳозир 4-йил ўтди қаранг шу вақтда Президентга Ўзбекистон Қаҳромони деган номни берии бўйича “Менинг фикрим” порталаига партияга атзо бўлган одамларнинг паспортининг номидан ID очиб яъни логин пароль очиб шу томонга мен шу Президентимизга Ўзбекистон Қаҳромони совринини берииш таклифини билдираман қўллаб-куватлаб меҳнатлари бор деган маҳинацион фикр-таклифлар жўннатган, бу шу вақтда бўлган 2018-йилда бўлган нарса, энди ҳозир хурматли Зухра Реймованинг айтиётгани Қарақалпоқ халқининг фикр-таклифлари дейилган жойига мен умуман ишонмайман, чунки 2018-йилда биронинг паспортининг номига таклифлар пароль очиб, “Менинг фикрим” порталаига фикр жўннатиш имконияти бор эди ҳозирда хам бу нарса ўйқ бўлиб кетди деб ўйламайман, халқ дегандага кимни назарда тутди, халқ бу мен хам менга ўхшаб ҳозир ўша нарсага Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича лойиҳага қарши чиқаётгани мана бу ҳақиқий халқ Зухра Реймова қайси халқнинг назарда тутди кимнинг қачон қаерда қандай муројжатини қабул қилди бу ўзгартишиларни фақат Зухра Реймова эмас Жўқорги Кенгесдаги хурматли депутатларимиз хам Мурат Камалов бу нарсани олиб чиққанини билмайман агар рост бўладигани бўлса ўшанинг номи фамилиясини билан кўрсатсан” деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фирмлар айтилган.

Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083125_719” номли видеоматериалда “Қорақалпогистон” бу Ўзбекистон эмас! Қорақалпогистон бу Ўрта Осиёдаги олтинчи эл Қорақалпогистон” деган сепаратистик гоя илгари сурилган.

Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган

“VID_20230906_083143_691” номли видеоматериалда “Эл хизматида Минайхан Жуманазарова ҳақида. Мана мен сиёсий ботқоқиниң энг түбиса көздім, ҳозир мениң бүйнімдә 10-шыдан 20-шынча қамоқ жазасы түрібди, бұғын әртага қамоқта озинастығанымда құзім етиб түрібди, бұғын үйім тиіттүв бұлғади, бұнға сабаб мата әл хизмати газетасыда шүндай мақола чиқды халқымыннан ғевимли фарзанды мархұм Минайхан опа Жуманазарова бүйінча әди, мана бу Минайхан опа Жуманазарова Корапқоғистон халқыннан суверенитети бүйінча Үзбекистон Республикасынан бириңчи Президенти хурматты Ислом Каримовға үзининг қорапқатоқ миялатининг суверенитети олини бүйінча фикрлари Президенттә қарши ғатирсан сұзлары адолаттың сүзін учун бир нечча йыл үша үлгүнча күрган азобларини мен билдаман, чунки у опа билан шахсан үзім мәжмонда бўлдим, Оралбай деган жүйрам билан бориб үйіда дардлашдим, Корапқоғистоннан дардини сұзладым, Корапқоғистоннан суверенитетини гаплашдим, булар аччиқ ҳақиқаттайни ҳақиқат опам үлкіб кетді” деган сепаратистик мазмундаги гоя илгари сурилган ва бунга одамларни рагбатлантирувчи фикрлар айттылган.

3.12. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчысы томонидан жойланған “VID_20230906_083150_352” номли видеоматериалда “Даулетмурат Тақсимуратовни құлтаб-құвватлайтык, Үзбекистон ҳукуматы қамоққа олмоқчи, Ботиримизни.

Бўла олмаса әл юртнинг оғаси,
Нега керак бизга элнинг хокими,
Эл гамида янгратаса юраги,
Сезмаса халқига нима кераклигини,
Бўла олмаса тўли юртнинг тираги,
Нега керак бизга элнинг ҳокими.
Бўлиб беролмаса халқнинг тенг ризқини,
Нима деганидан бузаверса тинчлигин
Ўйламаса ўғил қизининг номисин
Нега керак бизга элнинг хокими.

Худди шундай гап Республика рахбари Мурат Камалов ҳақида эмас, гап Нукус шаҳри хокими Панаев ҳақида, биз бу одамлар билан бир неча маротаба сұхбатлашғанмыз, Корапқоғистон Республикасидаги улуг ботирлар бүйінча Нукус шаҳрида ботирлар аллеяспиң қуриши бўйича Вазирлар Кенгашига таклиф киритишими сұраодик, у эса ҳайкал ўрнатишдан бош тортди. Унга тинчлик кераклигини билдириди. Энои эса мен унга қуйидагича айтгум келади, кўрдим-кўрдим аёл либосига яширинган ҳокимни кўрдим, кўрдим-кўрдим тагига кобальт миндириб чопа-чоп деб мақтov берган ҳокимни кўрдим. кўрдим-кўрдим қора икра, қизил икра еб ҳалқига пиши деб кекирған ҳокимни кўрдим, айтмоқчи бўлғаним бу ҳоким бобомиз үзининг ахборот маркази бошлиги тагига кобальт миндириб хайдовчи биринчириб бир неча қингир ишларни амалга ошириб келмоқда, биринчидан мен ёлғон тужмат монтажлардан иборат бўлған видеоларни аудио ёзувларни жойлаштириди. Шу кунга қадар тегишили соҳасий хизмат вакиллари ҳам индамасдан келмоқда. Бу Сагалатдинова деган қизининг устиюни январ ойида ички ишлар органига январь ойида муројсаат қилган бўлсам шу кунга қасиғар бирон маротаба тушунтириш хати олинмаган, жасавоб берилгани йўқ, бунинг орқасида давлат ётибдими ким ётибди, қонунга порнография масалалари, халқыннан бузгунчи гийбат изволардан иборат мақола қўйгани учун жасо жораси Үзбекистон Республикасида шундай сарлавҳа учун дархол кечирим сўраб жасо жораси қўйланни пима учун бунга барҳам берилмайди, бир нарсани унутмасликни сурайман. Калласи кетишидан қўрқиб юрган айрим одамлардан илтимос қиласман, ушбу ҳолатларни охири бўлиши керак. Мени йўқотмоқчи ҳозир Корапқоғистон Республикаси Үзбекистон Республикаси томонидан мени сепаратист деб тан олди. Сепаратист деб ёзма равишодан тан олди. Аммо менинг бўйнимда бұғын әртага қамоқ

Энди эса мен унга қуттандасчча айтучим келади, кўрдим-кўрдим **афл либосига яширишган ҳокимни кўрдим**, кўрдим-кўрдим таъсига кобалыт миндириб чопа-чоп деб мақтоз берган ҳокимни кўрдим, кўрдим-кўрдим қора икра, қуния икра еб ҳалиғига пиши деб кекирсан ҳокимни кўрдим, айтмоқчи бўлганим бу ҳоким бобомиз ўзининг ахборот маркази бошлаги таъсига кобалыт миндириб хайдовчи биринчириб бир неча қонгир шиларни амалга ошириб келмоқда, биринчидан мен දлган тухмат **мониторингардан иборат бўлган видеоларни аудио ғузуларни жасолаштириди**. Шу қунга қадар тегишини соҳавий хизмат вакиллари ҳам индамасдан келмоқда. Бу Саганатдинова деган қизининг устидан январ ойидаги ички шилар органига январ ойидаги мурожасат қўилган бўлсам шу қунга қадар бирон маротаба тушиуниши хатти олинимаган, жисавоб берилгани йўқ, бунинг орқасида **давлат ётибдими** ким ётибди, қонунга **порнография масалалари**, ҳалқининг бузгунчи гийбат **игволардан** иборат мақола қўйгани учун жасо зораси Ўзбекистон Республикасида шундай сарлаваха учун дарҳол кечирим сўраб жасо зораси қўнганди нима учун бунга барҳам берилмайди, бир нарсани унумасликни сурайман. Калласи кетнишидан кўркинб юрган айрим одамлардан илтимос қиласман, ушбу ҳозатларнинг охири бўлшини керак. Менинг йўқотмоқчи ҳозир Қорақалпогистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси томонидан менинг **сепаратист** деб тан олди. Сепаратист деб ёзма равнишида тан олди. Аммо менинг бўйнимда бугун эрта қамоқ турлиби” деган сепаратистик мазмундаги гоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган. Шунингдек, унда ҳокимият вакилларини масхараловчи мазмунидаги гаплар айтилган.

2. Савол: Ҳокимият конституциявий органларининг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилиш ёки уларни Конституцияда назарда тутилмаган параллел ҳокимият тузилмалари билан алмаштиришга қаратилган даъват қилувчи чақириклар мавжудми?

Жавоб: Ҳокимият конституциявий органларининг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилиш ёки уларни Конституцияда назарда тутилмаган параллел ҳокимият тузилмалари билан алмаштиришга қаратилган даъват қилувчи чақириклар мавжуд. Жумладан:

Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармогининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_082944_521” номли видеоматериалда “Бизларнинг алоҳида чиқши ваколатимизга нега бошига вилоятлар овоз берини керак экан, қаерда ёзилган ушбу қонун, хеч қаерда ёзилгани йўқ, бизлар ўзларимизнинг тақдиримизни ўзимиз ҳал қилишимиз керак, бошига вилоятлар овоз беришмасин, аралашмасин бизларга тошкентликлар, бизлар Ўзбекистон билан тенг хукуқга эгамиз, бир нарсани ўйлаш керак фуқаролигимиз бир, тул бирлигимиз бир, қонунларимиз бир, Конституция бир, ливозимларни ҳам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, шулар етмайдими, мана бу эса ортиқча, мана бу ҳаракат ортиқча, бизларнинг депутатлар агар юрагингизда орномусигиз бўлса кетинглар, ҳалқининг кўзига кўринманглар, менинг шахсий фикрим бу, энди биз нима қилишимиз керак, аксинча Қорақалпогистон Республикаси Жўқорги Кенгашин раиси деган статус эмас Президент деган статусни тайинлашимиз керак, шу даражага этиб келдими мана энди бошлишимиз керак, Президентимизни тайинлашимиз керак, ёки Мурат Калибекович бўладиган бўлса уни Президент деган статусни қабул қилишимиз керак, аввалгилик фармон қилишимиз керак, Конституция баъжаринини керакми баъжаринини керак, 75-моддадагидаек Ўзбекистон билан Қорақалпогистон ўртасида шартнома бўлшини керак, фуқаролик статусми фуқаралик статусни қабул қилашлик, паспорт олайлик қонуний равшида, Кодексларимиз бўлсин ўзларимизнинг, чунки қонунда шундай этиб ёзб қўйилганку Конституцияда ёзилганку, шартнома билан бир шартнома тузасини Ўзбекистон билан, 5-йилгами, 7-йилгами хўп Президент саёлови 7-йилга бўладиган бўлса бизларда 7-йилга шартнома тузасини Ўзбекистон билан икки давлат шартнома тузишисин тантанали равшида

нишонласынлар етти иштеп төтүв яшайлик етти ишлдан кейин бизларга рухсат беринг, ана адолат дегани шу, хуллас күп гапириб юбордим (хис-хаяжонли гаплар) жүрматли халойиқ, чунки бу ерда миллат номуси ҳақида гап кетаюбди, шу сабабли ҳозирги видеони түлиқ күришиңгиз ва ўзларинеңизнеги фикрингизни билдиришиңгизни сүрайман, эътиборингиз учун рахмат" деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3. Савол: Экстремизм ва сепаратизм ғоялари билан йүгрилган, кирғин солишга ёки фукароларни зўрлик зўрлик билан кўчириб юборишга даъват этадиган ёхуд ахоли орасида вахима чакиришга каратилган маълумотлар мавжудми?

Жавоб: Сепаратизм ғоялари билан йүгрилган ёхуд ахоли орасида вахима чакиришга каратилган маълумотлар мавжуд. Жумладан:

Хулоса бериш учун тақдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчisi томонидан жойланган "VID_20230906_082944_521" номли видеоматериалда "Бизларнинг алоҳида чиқши ваколатимизга нега бошқа вилоятлар овоз берши керак экан, қаерда ёзилган ушбу қонун, хеч қаерда ёзилганий ўйқ, бизлар ўзларимизнинг тақдиримизни ўзимиз ҳал қилишимиз керак, бошқа вилоятлар овоз бершишасин, аралашмасин бизларга тошкентликлар, бизлар Ўзбекистон билан тенг хуқуқга эгамиз, бир нарсани ўйлаши керак фуқаролигимиз бир, пул бирлигимиз бир, қонунларимиз бир, Конституция бир, лавозимларни хам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, қандайдир кичкина лавозим бўлса хам Ўзбекистон тайинлайдиган бўлиб кетди, шулар етмайдими, мана бу эса ортиқча, мана бу ҳаракат ортиқча, бизларнинг депутатлар агар юрагингизда орномусингиз бўлса кетинглар, халқнинг кўзига кўринманлар, менинг шахсий фикрим бу, энди биз нима қилишимиз керак, аксинча Қорақалпогистон Республикаси Жўқорги Кенгашин раиси деган статус Президент деган статусни тайинлашимиз керак, шу даражага етиб келдими мана энди бошлишимиз керак, Президентимизни тайинлашимиз керак, ёки Мурат Калибекович бўладиган бўлса уни Президент деган статусни қабул қилишимиз керак, аввалгидек фармон қилишимиз керак, Конституция бажарилиши керакми бажарилиши керак, 75-моддадагиడек Ўзбекистон билан Қорақалпогистон ўртасида шартнома бўлиши керак, фуқаролик статусми фуқаралик статусни қабул қиласлик, паспорт олайлик қонуний равшида, Кодексларимиз бўлсин ўзларимизнинг, чунки қонунда шундай этиб ёзиб қуйилганку Конституцияда ёзилганку, шартнома билан бир шартнома тузайллик Ўзбекистон билан, 5-йилгами, 7-йилгами хўп Президент сайлови 7-йилга бўладиган бўлса бизларда 7-йилга шартнома тузайллик Ўзбекистон билан икки давлат шартнома тузишсин тантанали равшида нишонласынлар етти иштеп төтүв яшайлик етти ишлдан кейин бизларга рухсат беринг, ана адолат дегани шу, хуллас күп гапириб юбордим (хис-хаяжонли гаплар) жүрматли халойиқ, чунки бу ерда миллат номуси ҳақида гап кетаюбди, шу сабабли ҳозирги видеони түлиқ күришиңгиз ва ўзларинеңизнеги фикрингизни билдиришиңгизни сүрайман, эътиборингиз учун рахмат" деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.7. Хулоса бериш учун тақдим этилган "TikTok" интернет ижтимоий тармоғининг "qareken_jetkerbay" профили фойдаланувчisi томонидан жойланган "VID_20230906_083058_878" номли видеоматериалда "Ассалому алайкум Қорақалпоқ халиқи, охир-оқибат видео ёзув орқали муроҷиаат этишига қарор этдим, хабарингиз бор канада кўриб ўтирган бўлсангиз керак конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича олиб чиқилаётган тақлиф ва амалда ишлаб турган Конституциянинг моддаларида Қорақалпогистон озодлиги ҳақида нима дейилгани ҳақида ҳаммангизга шу ҳақида маълумотларни түлиқ етказдим, қорақалпокча тушинмайдиган аудиторияга ўзбекча ишлаб бериш ниятим бор, лекин бирориниц изабатда мақолани русча ёзиб сайтга жойлаштирдим, энди менинг битта тақлифим бу нарса амалга ошидими ошимайдими билмадим, эртага 5 шуль кунида Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича

Олдинлари, янада олдинлари, у пайтлари боламиз,
 Танка, мильтик ўйнаб ўсдик чагамиз,
 Бўғунги йўллар шунчалик тинч,
 Тинч, танка кўрсан тиқиламиз қоламиз,
Уч юздан кўн шахит кетган элим деб,
 Даулетмурат іўқда бўлди ерим деб,
 Лавозимда юрган лавозимчилар
 Ютуб кўрди оевирмасдан белим деб” деган ахоли орасида вахима чикариши
 мумкин бўлган фикр айтилган.

Давлат суд эксперти

О.Мусаев

10-11. Саволлар: Ўзбекистон Республикаси Президентини хақоратлаш, обрўсизлантириш аломатлари мавжудми? Шахснинг кадр-киммати камситилишига ёки унинг обрўсизлантирилишга олиб келадиган ахборотлар мавжудми?

Жавоблар: Ўзбекистон Республикаси Президентини хақоратлаш, обрўсизлантириш аломатлари, шахснинг кадр-киммати камситилишига ёки унинг обрўсизлантирилишга олиб келадиган ахборотлар мавжуд эмас.

Давлат суд эксперти

Н.Нишанова

12. Такдим этилган материаллардаги “тухматона”, “уйдирмаларни”, “тухмат килиш”, “ёлғон ахборотлар” мавжудлигини аниқлаш суд сиёсатшунос-лингвист экспертларининг ваколатига кирмаганлиги сабабли, Ўзбекистон Республикаси ЖПК нинг 185-моддасига мувофик, “Суд экспертизаси тўғрисида” ги конунининг 24-моддаси ва Вазирлар Махкамасининг 2023-йил 21-февралдаги 73-сон қарори билан тасдиқланган “Суд экспертизаси тадқикотларини ўтказиш тартиби беришнинг иложи йўклиги хакида хабарнома берилади” ги Намунавий низомнинг 23 ва 44-бандларига биноан хулоса тўғрисида” ги Намунавий низомнинг 23 ва 44-бандларига биноан хулоса беришнинг иложи йўклиги хакида хабарнома берилади.

Давлат суд экспертылари:

О.Мусаев
Н.Нишанова

тайдер эмасми деган савол бор биринчи наебатда, лекин шунача бўлса хам бу нарсани ишилашга ҳаракат қилинг бўлади, менинг ҳозир бу айттаётганим тақлифим, умуман Конституцияга, Конституциявий тизимга **Ўзбекистон Республикасининг бутунлигига бўлиши мумкин**, лекин ҳозирги лойиҳа билан олиб чиқилган ва қорақалпоқ халқининг ҳодимидан саволидан келиб чиқмасдан Жўйкорги Кенгесининг айтиши бўйича халқининг тақлифи бўйича тайдерланган Конституцияга ўзгартириши киритиш лойиҳаси бу биринчи наебатда ҳуқуқбузарликнинг энг каттаси бўлади, чунки қорақалпоқ халқи деб айттаётган бизларнинг хурматли Зухра Реймованинг халқи бу реал халқ эканлигига мен ишонмайман, битта мисол келтираман 2018-йилда мен **Ўзбекистон Либерал партиясида ишилаб юрган вақтida 2018-йилда қаранг ҳозир 4-йил ўтди қаранг шу вақтда Президентга Ўзбекистон Қаҳромони деган номни берши бўйича “Менинг фикрим” порталаiga партияга аъзо бўлган одамларнинг паспортининг номидан ID очиб яъни логин пароль очиб шу томонга мен шу Президентимизга Ўзбекистон Қаҳромони совринини берши тақлифини билдираман қўллаб-қувватлаб меҳнатлари бор деган маҳинацион фикр-тақлифлар жўннатган, бу шу вақтда бўлган 2018-йилда бўлган нарса, энди ҳозир хурматли Зухра Реймованинг айттаётган Қарақалпоқ халқининг фикр-тақлифлари дейилган жойга мен умуман ишонмайман, чунки 2018-йилда биронинг паспортининг номига тақлифлар пароль очиб, “Менинг фикрим” порталаiga фикр жўннатиши имконияти бор эди ҳозирда хам бу нарса йўқ бўлиб кетди деб ўйламайман, халқ деганда кимни назарда тутди, халқ бу мен хам менга ўхшаб ҳозир ўша нарсага Конституцияга ўзгартириши киритиш бўйича лойиҳага қарши чиқаётган мана бу ҳайийкӣ халқ Зухра Реймова қайси халқининг назарда тутди кимнинг қачон қаерда қандай муроҷасатини қабул қилди бу ўзгартиришларни фақат Зухра Реймова эмас Жўйкорги Кенгесдаги хурматли депутатларимиз хам Мурат Камалов бу нарсани олиб чиқсанини билмайман агар рост бўладигани бўлса ўшанинг номи фамилиясини билан кўрсатсан” деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.**

Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083125_719” номли видеоматериалда “Қарақалпогистон бу Ўзбекистон эмас! Қарақалпогистон бу Ўрта Осиёдаги олтинчи эл Қарақалпогистон” деган сепаратистик ғоя илгари сурилган.

Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган “VID_20230906_083143_691” номли видеоматериалда “Эл хизматида Минайхан Жуманазарова ҳақида. Мана мен сиёсий ботқоқнинг энг тубига келдим, ҳозир менинг бўйнимда 10-йилдан 20-йилгача қамоқ жазоси туррабди, бугун эртага қамоқга олинаётганимга кўзим етиб туррабди, бугун уйим тинтуб бўлади, бунга сабаб мана эл хизмати газетасида шундай мақола чиқди халқимизнинг севимли фарзанди марҳум Минайхан она Жуманазарова бўйича эди, мана бу Минайхан она Жуманазарова Қарақалпогистон халқининг суверенитети бўйича Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти хурматли Ислом Каримовга ўзининг қорақалпоқ миллиатининг суверенитети олиши бўйича фикрлари Президентга қарши гапирган сўзлари адолатни сўзи учун бир нечча йил ўша ўлгунча кўрган азобларини мен биламан, чунки у она билан шахсан ўзим меҳмонда бўлдим, Ораабай деган жўйрам билан бориб уйида дардлашдим, Қарақалпогистоннинг дардини сўзладим, Қарақалпогистоннинг суверенитетини гаплашдим, булар аччиқ ҳақиқат айни ҳақиқат онам ўлиб кетди” деган сепаратистик мазмундаги ғоя илгари сурилган ва бунга одамларни рағбатлантирувчи фикрлар айтилган.

3.12. Хулоса бериш учун тақдим этилган “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчиси томонидан жойланган

“VID_20230906_083150_352” номли видеоматериалда “Даулетмурат Тажисумуратовни құллаб-құсваттапайык, Ўзбекистон құкуматы қамоққа олмоқчы, Ботиримизни.

Бұла олмаса әл юрттинге оғаси,
Нега керак бизга әлнинг хокими,
Әл ғамида яңерамаса юраги,
Сезмаса халқига нима кераклигини,
Бұла олмаса тұлы юрттинг тираги,
Нега керак бизга әлнинг ҳокими.
Бұліб беролмаса халқнинг тенг ризқини,
Нима деганидан бузаверса тинчлигин,
Үйламаса ўғыл қизининг номисин
Нега керак бизга әлнинг хокими.

Худди шундай ғап Республика рахбари Мурат Камалов ҳаққыда әмас, ғап Нұкус шаҳри хокими Панаев ҳаққыда, биз бу одамлар билан бир неча маротаба сухбатлашғанмыз, Қарақалпогистон Республикасындағы улуг ботирлар бүйіча Нұкус шаҳрида ботирлар аллеясини қуриши бүйіча Вазирлар Кенгашы тақлиф киритишини сұрадык, у еса ҳайкал үрнатышидан бош тортади. Үнга тинчлик кераклигини билдірді. Энді еса мен үнга құйыдагы айтгым келади, күрдім-күрдім аёл либосыға яширинган ҳокимни күрдім, күрдім-күрдім тағига кобальт миндириб чопа-чоп деб мақтөв берған ҳокимни күрдім, күрдім-күрдім қора икра, қызил икра еб ҳалқига пииши деб кекирған ҳокимни күрдім, айтмоқчи бұлғаным бу ҳоким бобомиз ўзининг ахборот марказы бошлиғы тағига кобальт миндириб хайдовчи бириктіриб бир неча қінгір шиіларни амалға ошириб келмоқда, биринчидан мен ёлғон тұхмат монтажлардан иборат бұлған видеоларни аудио ёзувларни жойлаштырды. Шу күнға қадар тегишили соғағый хизмат вакиллари ҳам индамасдан келмоқда. Бу Сагалатдинова деган қизининг устидан январ ойида ички шиілар органига январь ойида мурожаат қылған бұлсам шу күнға қадар бирон маротаба тушунтириш хаты олинмаган, жасавоб берилгани үйк, бунинг орқасида давлат ётибдими ким ётибди, қонунға порнография масалалары, халқнинг бузғунчи гүйбат ғеволардан иборат мақола құйғаны учун жасаған жораси Ўзбекистон Республикасы шундай сарлавхა учун дархол кечирим сұраб жасаған жораси құлланып нима учун бунга баражам берішмайды, бир нарсаны унұтмаған сурайман. Калласи кетишидан құрқиб юрган айрым одамлардан илтимос қыламан, уишу ҳолаттарнинг охиди бұлшыны керак. Мени үйқотмоқчи ҳозир Қарақалпогистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси томонидан мени **сепаратист** деб тан олди. Сепаратист деб ёзма равишіда тан олди. Аммо менинг бүйімдә бүгүн эрта қамоқ турибди” деган сепаратистик мазмұндаги ғоя илгари сурілған ва бунга одамларни рагбатлантирувчи фикрлар айтилған. Шунингдек, унда ҳокимят вакилларини масхараловчы мазмұннаның гаплар айтилған.

Хулоса бериш учун тақдым этилған “TikTok” интернет ижтимоий тармоғининг “qareken_jetkerbay” профили фойдаланувчысі томонидан жойланған “VID_20230906_082854_982” номли видеоматериалда “Замонга келдік мана бир дамда

Үз әлніңда ўзинг юриб құрқадыған,
Ишонч үйк, ишонч үйк чиқиб турған күнға ҳам

Хұкуматтің қичиганыда орқаси.

Мусулмонмиз дедік динни бир дедік

Мусулмонлар мусулмоннін юр әгіб

Тинчликни яхши құрған тинчлар әди

Құлларидан гранаттар юр нима қилиб?

Босқынчи деб билған халқ бизга дүст чиқди,

Күриқловчы деб билғанымиз ўқ тиқди,

Юқоридан келған сұзлар наст чиқиб

Оч халқни құзларидан ўт чиқди.

